

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izven tedne in praznika.
Inserati: do 30 petih vrst 4 2 D, do 100 vrst 4 2 D 50 p, večji inserati
petih vrst 4 D; notice, poslaste, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanje glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, pritično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema in podpisane in zadostno frankovane.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1.50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		V Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 210—	Din 240—	Din 360—	
6	...	120—	120—	180—	
3	...	60—	60—	90—	
1	...	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 100 p po nakazni.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Sredstva za ozdravljenje.

»Brez revolucije glav in src ostane po-
litična in soci. alna revolucija površna.«
T. Masaryk.

Naše politične, gospodarske, kulturne in socialne razmere. skratka vse javno in zasebno življenje sili človeka, da se prav resno zamisli nad problemom, kaj je potrebno sicer krepiti, zdravi in po prirodi bogato nadarjeni mladi Jugoslavi, da bi zavladali v njej red, mir in blagostanje. To vprašanje ni novo, saj ga ponavljajo dan za dnem tudi politiki in državni drugi, pa tudi ne kaže, da bi ga spravili z dnevnega reda, saj imamo na vsakem koraku pojave, ki glasno pričajo o nezdavnih razmerah. Plemenski in verski antagonizem, zastoj v industriji in trgovini, slaba uprava in administracija, brezposelnost, nezadovoljnost in beda med uradniki, invalidi, upokojenci, draginja, previsoka davčna in druga bremena in marsikaj bi še lahko naštevali, kar spada v poglavje o splošni krizi, čije posledice občutijo danes malodane vsi sloji. Ni dvoma, da smo kot država in narod prevzeli od svetovne vojne usodno dedščino, ki nas bo gmotno in moralno težila še dolga leta. Pesem o uničenih materialnih dobrinah, o številnih človeških žrtvah in drugih ranah, ki jih je prizadela vojna, kakor vsem evropskim narodom, tudi nam, je že stara in kdor vrača v so-krivdo in nered in težko življenje v sedanjosti na grehe in zablode, ki so jih zagrešili narodi v prošlosti, je podoben sinu, ki trdi, da je pijanec zato, ker je bil pijanec njegov oče. To je le nekaka samotolažba, v kateri iščemo rešitve in skušamo odvrniti krivdo od sebe, zakaj da ni življenje tako, kakršno bi lahko bilo in moralo biti, smo pogosto sami krivi.

Živimo že šesto leto v skupni državi, ki ima vse potrebne pogoje za uspešen razvoj in napredek. Neizrabljena prirodna bogastva, ugodna zemljepisna lega, dobro delavno ljudstvo in drugi pozitivni faktorji govore za to, da bi bila Jugoslavija že lahko prebolela povojno krizo ter krenila na pot okrevanja in konsolidacije. Kaj pa smo storili doslej v dosegu tega končnega cilja? Pomislimo samo, s kolikim entuziazmom in požrtvovanjem so pripravljali naši predniki pot do nacionalne in politične svobode, koliko žrtv je bilo treba, predno se je dvignila na razvalinah stare Avstrije svobodna Jugoslavija in kakšno navdušenje je zavladalo, ko so padli z nas suženjski okoli in smo postali enakopravni člani človeške družbe! Kje je danes tisto oduševljenje, tista bogata zakladnica nacionalnega zanosa, iz katere bi lahko črpali moralne in idejne sile za nadaljnje delo? Kakor gorski studenec

v poletni vročini je usahnila in danes stojimo pred nedograjeno stavbo, pred velikimi zadaci na gospodarskem, državnopravnem in socialnem polju potrti, razočarani, brez iniciative in brez pravega veselja za zboljšanje in izpopolnitev tega, kar so nam zapustili zgodovinski dogodki.

Imeli smo in imamo še danes lepo število političnih strank, stranic in skupin, programov, načrtov in eksperimentov, dan na dan čujemo krilate obljube, da smo že na pravi poti, da je treba samo še nekoliko potrpeti in razmere se bodo izboljšale. Imamo politike in državni-ke, ki se neprestano ukvarajo z nujnimi državnimi posli, ki so poklicani v to, da uredijo in sanirajo, kar je nezdravega in vendar vse skupaj nič ne pomaga. Ugibamo na desno in na levo, kuismo načrte, pišemo resolucije in pošiljamo proteste, sklepamo kompromise, zamišljamo politične kombinacije, nezadovoljnost in beda pa rapidno napreduje, da si govori potrošena energija uprav za nasprotno. Človeku, ki je živel pred vojno in živi ter opazuje življenje danes, se zdi, da smo postali preveč zgovorni, preveč politično in polemično navdahnjeni, podvrženi trenutnemu razpoloženju in zunanjim faktorjem, da veliko preveč teoretiziramo in fantaziramo, z druge strani pa premalo razmišljamo, kje pravzapravi vzrok vse naše nesreče, Radikalnega okrevanja našega državljanstva in državnega organizma zamaž prikažujemo od sodobnih političnih in socialnih »gesel«, od fantastičnih obljub ali sprememb državnega krmila, zaman so naše nade, da bo življenje takoj sladko in lahko, čim zmagata ali ona stranka ali politični evangeli, Rešitev je v prvi vrsti v nas samih, v vsakem posamniku od ministra do zadnjega hlapca in v narodu odnošno državi kot celoti. Čemu pretresajo zadnja leta svet krvave socialne revolucije, čemu se menjaio vlade kar čez noč in čemu je ves družabni red skrajno lahilen? Ker pritiska nanj spontana, morda podzavna zahteva in težnja ljudskih mas za zboljšanje življenjskih razmer. Ta sila, ki je največja, kar jih poznajo zakoni medsebojnega življenja, pa predpostavlja še drugo silo, brez katere prva lahko samo ruši, nikoli pa ne ustvarja.

Masaryk je označil to drugo silo z besedami: Brez revolucije glav in src ostane politična in socialna revolucija površna. Brez te bistvene predpostavke, ki pomeni z drugimi besedami popoln preokret v mišljenju in čutenju, v razmerju človeka do človeka, ni samo

politična in socialna revolucija površna ali brezuspešna, marveč je že vnaprej obsojen na neuspeh vsak poizkus, ki gre za tem, da odstranimo takozvano povojno krizo. To velja za vse sodobne države in velja še posebno za nas. Preporod človeštva v smeri k medsebojni ljubezni in podpiranju, k priznavanju vseh pravic do življenja po principu: ne vsem enako, pač pa vsakemu svoje, seveda ni lahka stvar in mnogo vode pa tudi krvi bo še preteklo, predno bo ta ideal docela uresničen. Toda začeli bi lahko že sedaj in mesto da blodimo v najrazličnejših političnih kombinacijah, bi se z veliko večjim uspehom lahko posvetili temu delu. Začeli bi najprej pri sebi. Ne glede na politično prepričanje in socialni položaj bi si izprašali vest in ugotovili, da li živimo po navodilih notranjega glasu in človeškega čuta. Zamislili bi se nad vprašanjem, kaj je pravi namen človeka na zemlji in kaj je dejansko kratka doba, ki jo imenujemo življenje. In našli bi marsikaj, kar nasprotuje človeškemu dostojanstvu, zla-

sti pa bi se zasačili na prevladovanju podlih živalskih instinktov nad vzvišenimi človeškimi vrlinami. Če bi tako prišli do spoznanja, da ni ves zmisel in namen življenja v kopičenju materialnih dobrin, da sta sebičnost in materializem dva glavna stebra, ob kateri se razbije vsaka še tako plemenita akcija za zboljšanje vladavilnega razmer in bi vsaj nekoliko usmerili svoje nehanje po resničnih, a ne morda po psevdokršćanskih načelih, bi bila polovica dela že dovršena. Potem bi upregli ves prosvetni aparat, da vzgojimo pošteno, marljivo in nesebično mladino, ki bi uspešno nadaljevala prepoved današnje družbe in ustvarila generacijo, čije obilježje bi ne bil več lov za bogastvom. Tako bi storili prve korake na poti k sanaciji in konsolidaciji družbe in države. Dokler pa bomo spreminjali življenje samo na zunan, ne da bi se dotaknili lastne notranjosti in svojega zasebnega življenja, se izjalovijo vsi poizkusi.

sovjetske vlade vsebuje samo senco in ne substance priznanja. Kaj pomeni ostrazlika med priznanjem in obnovo normalnih odnošajev? Prvi odstavek note daje nekaj, kar drugi odjemlje. On je proti vsakemu omejevanju, kvoli pa Anglijo, da je storila po vojni vendar nekaj pametnega. Novi stiki z Anglijo so zadeli sporazum med Rusijo in Italijo, o katerem je rimska vlada triumfalno razglasila, da je že gotov. Zadnji trenotek je bil prišel zastoj v koncu dogovorov. Rusija moče vezi med priznanjem in trgovsko pogodbo s strani Italije. Anglija je prehitela Italijo in Mussolini se ozlovoljen prijemlje za glavo in si misli: Z Jugoslovenci je šlo tako lepo in gladko, Rusji pa hodijo s svinčnimi nogami. Kakor da bi bil nekaj slutil takrat, ko je v rimskem parlamentu govoril o ruskem svincu!

Ghandi.

Ghandi je puščen na svobodo. Pravijo sicer, da je voditelj indijskih nacionalistov bolan in da radi tega zapuša zapor ter se gre zdraviti v neko morskopoliščico, v resnici pa pomeni Macdonaldov ukrep za izpustitev Ghandija važen korak nove britske vlade v svrh pomirjenja Indije. Tam vre in Ghandi je »Non-Cooperation« dela Londonu preglaševal, Ghandi je revolucionarn posebnost, obdan z romantičnim svetom. On je spravljal v veljavno revolucionarno tehniko, katere znaki so popolna ponižnost, to je pasiven odpor v pravem pomenu. Indijci, ki mu sledijo, se morajo odreči vsake delovne skupnosti z gospodarskimi Angliji. Ako nanesejo okolnosti, naj se sovražniku ne odreče potrebne pomoči. Ghandi zavrača vsak nasilstvo. Njegovo delovanje je že dolgo. On je danes star 56 let. Tekom burske vojne je dosegel s svojim nastopanjem priznanje tudi v Angliji, ali Angliji niso hoteli razumeti njegove dobrohotnosti ter so šli svojo pot v kolonialni politiki dalje. Leta 1918, je bil Ghandi najboljši odpornik proti zahtevi po oiačeni vojni dalatvi. Leta 1920, je predlagal na indijskem nacionalnem kongresu indijsko homerulo. Ghandi je izobražen človek. Bil je odvetnik, izhoren govornik in spreten novinar. »Non-Cooperation« je pravzaprav štrk v masah naistrožje izvaljen. Angliji so ga označili za zločin in Ghandi je moral v zapor. Sedaj je svoboden. Istočasno je Macdonald razposlal na Indico oklice, v katerem jih nujno svari pred ekstremnimi revolucionarnimi dejanji. Ali se mu posreči pomiriti Indijo? Indijska homerula bi to storila.

Bokov mirovni načrt.

E. W. Bok, nekdanji založnik in urednik mesečnika »Ladies Home Journal« je razpisal nagrado 100.000 dolarjev za najboljši praktični načrt, na podlagi

Pogled po svetovni politiki.

Egipt.

Angleško pokroviteljstvo nad Egiptom, ki je koncem 1914. odpravilo turško nadoblast v drželi, je zadelo takoj spočetka na odpor egiptovskih nacionalistov, kateri se ni dal zatreti. Rastel je in dne 28. februarja 1922. je Lloyd George izjavil, da je pokroviteljstvo umaknjen. Načeloma je s tem dobil Egipt svojo neodvisnost toda Anglija si je pridržala pravico, da uredi skupno z egiptovsko vlado vprašanje zagotovitve prometnih poti britske države, obrambe proti vsakemu zunanjemu napadu, varstva tujih interesov nacionalnih manjšin in Sudana. Z besedo je bilo pokroviteljstvo preklicano, v resnici pa pridržano. Preč je posebno sudanski problem. Kdor odloči v Sudanu, je tudi gospodar Egipta. Prve dni Macdonaldove vlade je bil imenovan za egiptovskega ministrskega predsednika Zaghlul paš, vodja nacionalistov, katerega prva kategorična izjava zahteva popolno neodvisnost Egipta. Ozirajo se hoče vse, kakor na upravičene želje Anglije, upa pa, da bo niena nova vlada vpoštevala načela prava in pravičnosti. Zaghlul dostavlja odločno, da se ima Sudan smatrati za integriteto del Egipta. Most med dvema svetoma tvori Egipt. Zato pa se je okoli njega vrtela politika veslel celotno 19. stoletje in sedaj se prikazujejo novi spori in novi boji. Tu so se križali in se križajo angleški in francoski interesi. Knez Bismarck je leta 1882. ko je storila Anglija odločen korak za vojaško zasedbo Egipta, rekel to-le: »Anglija potrebuje Egipt tako kakor vsakdanji kruh

radi suezkega kanala, najbližje zveze med vzhodno in zapadno polovico države. Tz je kakor živec v tilniku, ki veže hrbtenico z možgani.« Ni dvoma, da bo hotela Francija izkoristiti novo situacijo v svoj prilog, še toliko bolj, ker jej izkazujejo povojne borbe z Anglijo uspehe in v Parizu niso pozabili Napoleono-vih besed, da se ob Nilu odloča usoda Indije.

Rusija.

Za Ljennovega naslednika je imenovan Aleksej Rykov. Avtentičen Rus, mož z revolucionarno preteklostjo v polnem pomenu besede. Sin kmečkih staršev. Carska vlada ga je začela preganati, ko je študiral medicino v Petrogradu. Ponovno je bil v zaporu in v Sibiriji je prebil osem let. Ljenn je imel do njega veliko zaupanje. Kot njegovega naslednika pa se mu ne bo moglo očitati diktatorstvo, ker je Rykov po svoji naravi mehkejši in ni tako iniciativni in samovoljni človek kakor je bil Ljenn. V svetu ljudskih komisariev je prevladovala Ljennova glava, pod predsedstvom Alekseja Rykova bo svet komisariev sličen kakemu upravnemu svetu. Novinarji epikujejo Rykova kot moža, ki vzbuja zaupanje in ki ne ve, kako si človek napravila sovražnike. On je bolj v oblasti vere kakor pa razuma, njemu lehdi pred očmi nov svet, na katerem ne bo komunistov in tudi ne proletarizma. V novem svetu komisariev se bo močno čula beseda Čičerina, ki je prevzel zunanje posle in že vzne-mirja London in Rim. Angležem je povedal v brk, da tista nota o priznanju

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

»Seveda ste kabino skrbno in vestno preiskali?«

»To sem storil in sem tudi nekaj našel.« je naglašal Asbjörn Krag, stale nepristni manšetni gumb. Ne morem verjeti, da bil last gospo Sonje.

Krag je pokazal svojemu prijatelju pozlačen manšetni gumb z nepristnim biserom.

»Opozarjam Vas na zadnjo stran tega gumba.« je dejal, »tam je nekaj vgrviranega, beseda »Printemps«. Najbrže je to reklamen predmet kakšno velike pariške trgovske hiše. Takšne predmete je najti po vsem svetu v tisočih in tisočih izvodih. Gumb je seveda lahko last tudi kakšnega Danca, ako pa spravimo ta gumb v zvezo z ovratnico in z drugimi okolnostmi, ki sem jih ugotovil, je prav verjetno, da je ta manšetni gumb last kakšnega inozemca. Vsekakor ni bilo v kopališču nikogar, ki bi si lastil ta gumb. Ta najdba me izredno veseli. Ta gumb nam lahko služi kot indic; ako najdemo še drugi gumb, nam ta predmeta lahko služita kot dokaz.«

Kragovim izvajanjem se je poročnik vedno bolj čutil.

»Ali menite,« je dejal, »da je bil v kopalni ka-

bini gospe Sonje zločinec z modrosvileno ovratnico?«

»Tako se skoraj zdi.«

»In gospa Sonja si je upala...«

»Prijatelj dragi,« ga je prekinil Krag, ker je bil mož z ovratnico onega znamenitega dne v kopalni kabini gospe Sonje, še vendar ne sledi, da je bil istočasno z njo, kaj-ne?«

»Stvar postaja vedno bolj zagonetna in tajinstvena.« je mrmral policijski poročnik.

»To je res in prav ta tajinstvenost mi povzroča velik vžitek. Sicer pa dokazuje samo to, da se nahajamo na napačnem sledu.«

»Na napačnem sledu?«

»Tako je, ako bi bili na pravem sledu, bi se nam stvar ne zdela tako tajinstvena. Sedaj Vam pa povem stvar, ki je najbolj čudna od vseh mojih razkritij. Saj se še spominjate na peččen prod? Na tej sipini sem našel človeške stopinje.«

»Stopinje gospe Sonje?«

»Ne, to so bile moške stopinje.«

»In kam so bile usmerjene te stopinje?«

»V dveh smereh. Stopinje pripovedujejo celo zgodbo. Stopinje dokazujejo, da je nekdo po tej poti prišel v kopališče in da je dotičnik zapustil kopališče tudi po tej poti. Neznane je bil obut. V pesku sem opazil natančne odtise njegovih čevljev. In sedaj prihajamo k psu g. državnega svetnika. Ta pes tudi igra svojo vlogo v tej drami.

XXI. POGLAVJE.

Na sledu.

Asbjörn Krag je poklical portirja.

»Kdaj odhaja parnik v Malmö?« je vprašal.

»V eni uri,« je odgovoril portir, »točno ob 7.«

»Dobro, skrbite zato, da bo naša prtljaga pravočasno na parniku in prinesite nama računi.«

Detektiv je pogledal na uro.

»Za razgovorjanje imava še nekaj časa,« je dejal, »saj še niste nič natančnejšega slišali o psu državnega svetnika in kakšno mnenje imam o tem.«

»In jaz še tudi nisem izvedel,« je odgovoril policijski poročnik, »zakaj tako nenadoma odpotujete. Ta pot se mi zdi brez vsakega smisla. Ali se skoro zopet vrneva v Kopenhagen?«

»Morda,« je odgovoril detektiv.

»Zakaj potem potujete v Malmö?«

»Ker sva na sledu,« je odgovoril Krag, »kakor čudno to tudi zveni, ta sled vodi od kopališča Bellevue mimo vrta državnega svetnika v Malmö.«

»Res, to zveni zanimivo in nerazumljivo ob enem.«

»Imam prav še toliko časa, da lahko stvar točno pojasnim,« je pripomnil detektiv. Vzel je zopet v roko svinčnik in je izgotovil že začeto skico na namiznem prtu. Poročnik je z največjo napetostjo sledil svinčnikovim potezom na beli plošvi.

»Iz te skice lahko uganete vse, kar se je zgodilo,« je naglašal Asbjörn Krag, »kakor sem Vam

že povedal, so sledovi na peččenem prdu usmerjeni na dve strani. So to moške stopinje, ki so sicer nenavadno majhne. Sled je dokaj razločno vidljiv v mehlem pesku in ako sodimo po položaju stopinj, je dotičnik precej hitro tekkel preko sipine.

Kakor vidite, se nahaja kabina gospe Sonje na severni strani kopališča. Ako je oseba močna, je mogoče preplezati ograjo in od tamkaj priti skoraj po suhem do peččenega prdu. Poskusil sem sam, torej vem, da je to izvedljivo.

Lahko si torej mislimo, da se je že zgodaj po dnevi tajinstvena oseba priplazila v kopališče — saj je bilo ves dan samo malo kopaliških gostov — in se skrila v kopalni kabini gospe Sonje.

Kaj se je potem zgodilo, ne moremo vedeti. Ako pa si pokličemo v spomin gospe Sonje strah pred možem z modrosvileno ovratnico in poskušeni umor na njenem možu, moramo domnevati, da se je tu dogrjala tragedija.

Policijski poročnik se je stresel.

»To tembolj,« je nadaljeval detektiv, igrajoč se z krvavo ovratnico, »to tembolj, ker moramo skoraj z vso gotovostjo domnevati, da je tamkaj imel svoje prste vmes znani zločinec.«

»Kako pa se je dogrjala ta drama?«

»Ako smatramo za dokazano, da je bila gospa Sonja umorjena, nalehimo na prvo pomenljivo nasprotje, na katero sem že opozoril:

katerega bi mogle Zedinjene države z drugimi narodi skupno delovati za obnovo in obdržanje svetovnega mira. Došlo je nad 22.000 načrtov. V kolegiju sodnikov so same odlične osebnosti. Odločili so se soglasno za številko 1469, kot najprimernejši načrt s političnega, gospodarskega in psihološkega stališča. Načrti so bili ugotavljeni pred vsem, da si je pet šestin vseh narodov ali da so si štiri petine vsega svetovnega prebivalstva že ustvarile svetovno organizacijo, ki ima namen, pospeševati mednarodno skupno delovanje in graditi svetovni mir. Edina pot, ki je odprta Zedinjenim državam za sodelovanje pri svetovnih zadevah, vodi do nekakega načina sporazuma s to obstoječo svetovno organizacijo, z Društvom narodov. Zedinjene države že sodelujejo pri dobrodelnih prizadevanjih svetovne lige, sodelovanje naj se razširi in Amerika naj se priključi tudi stalnemu mednarodnemu sodnemu dvoru. Zedinjene države smatrajo Društvo narodov za sredstvo v svrhu skupnega posvetovanja, nečeno pa se vmešavati v notranje stvari drugih držav kakor tudi ne pripuščajo čisto ameriških vprašani razsodbi drugih narodov. Treba pred vsem razviti in nadalje izpopolniti mednarodnega prava. Diskusija za Društvo narodov in proti Društvu. Odločili imajo ljudsko glasovanje. Sicer pa sprožena misel zori in demokratska stranka hoče Bokov mirovni načrt sprejeti v svoj program za volitve predsednika. V načrtu živi zopet Wilson. Njegove ideje ne zamrje. Sestavljati nagradnega načrta Levermore, specialista za mednarodna pravna vprašanja.

Demokrat Wilson.

Demokracija je dala Wilsona. Demokratski svobodni duh ga je spremljal v Evropi, kjer pa je naletel na izpremenjeno intrigantstvo. Vsi oni, ki so hrepeli po miru in spravi med narodi, so z največjim spoštovanjem izgovarjali Wilsonovo ime, obnavljali pa se je kmalu pri tistih, ki so postavljali krivico za temelj bodočnosti. Svetla zvezda z napovedjo prijateljstva človeštvu je le prežgala zatonila. Ali ako noče človeštvo zapasti kaos, se mora vrniti k idealu, ki jih je razglašal Wilson v svojih poslanicah. Zveza med narodi, da se prične nova svetovna organizacija in se izpodkopljejo tla za nove vojne. Francoski listi naglašajo, da se ne sme pozabiti, da je Wilson mislil na mir že pri vstopu Zedinjenih držav v vojno. On je hotel zgraditi povojni svet na določenih principih, on je sanjal o novem svetu, v katerem ne bo več prostora za konflikte med plemeni. Čist demokrat, vnet za pravice vsakogar. Silnejša pa je bila še krivica v stari Evropi in sredi besne politike je opešalo mirovno srce. Nemci, ki Wilsonu nikdar ne odpuste, da jim je strmoglavil svetovno gospodstvo, katero so iskali v svetovni vojni, kriče nesramno proti Wilsonovi krsti, da je bil lažnik in da je on človek, katerega mora vsak Nemec najhujše sovraživati. Ob Wilsonovi smrti se poraz v Nemčiji gotovo posebno bridko občuti. Nasproti temu se mora vse pošteno človeštvo ogrevati za Wilsonova demokratska načela in jih uveljavljati. Kako nizko padajo Nemci, si je pokazalo posebno s tem, da na nemškem poslanstvu v Washingtonu ni črne žalne zastave, češ da je Wilsona smatrati kot povsem privatnega človeka. V merodajnih ameriških krogih je vzbudilo nemško početje ogorčenje, katero bo Nemčija ob prvi priliki čutila. Kot svetla mirovna luč ob Wilsonovi krsti pa se nam zdijo govor dr. Beneša o čsl. zunanji politiki, ko je naglašal, kakor da bi mislil na Wilsona, da je bila svetovna vojna boj med srednjeveško absolutistično in moderno demokratično koncepcijo, njegov trud gre za to, da bi bila vsa zunanja politika v soglasju z demokracijo in s svetovnim gibanjem, katero zasleduje mir in je izraženo v Društvu narodov. Wilsonova demokratska misel živi in vrl njen glasnik je Slovan dr. Beneš.

Delo.

Kdor bo pridnejši pri delu, tisti pride prej do veljave in blagostanja v sedanjem povojnem času. Gospodarski člankarji nam to naglašajo vsak dan in politiki pravijo, da mora s smotreno mirovno politiko vsprejeto teči obilno uspešno delo, ako se hočemo izmotati čim prej iz sedanjih neurejenih razmer. Amerika spoznava najboljše potrebo dela v prosepah ljudstva in držav, zato pa se tam ne prereka o tem, ali je zdravo in koristno par ur dnevno več delati ali ne. Več nego 50 odstotkov vseh ameriških delavcev dela več nego 48 ur na teden, 36 odstotkov celo več nego 54. Ameriška poročila z zadovoljstvom pričakujejo, da se strne svetovno gospodarstvo v ameriških rokah. Anglija je opustila strogost osemurnega delovnika, v Nemčiji je sicer ohranjeno načelo osemurnika, ali odpira se možnost s tarifnimi dogovori podaljšati dnevno delo na 10 ur. V Rusiji so se delavcem napovedovali zlati časi, sedaj pa morajo delati po 12 ur na dan. V Franciji in Belgiji vlada volja za delo, zato pa propeva njuna industrija. Dne 17. t. m. bo za Švico buren dan. Vrši se glasovanje za revizijo člena 41, tovarniškega zakona,

po kateri se delovni čas podaljša na 54 ur na teden. Boj je zelo hud. Z velikimi težavami in žrtvami si je delavstvo priborilo osemurni delovnik. Umevno, da ga noče izpustiti iz svojih rok. Tužadveno in boj upravičen, toda upravičen se morajo glede na delo sploh povsod v

Evropi izredne razmere in nujna potreba po delu. Ako pride do sporazumnega zaključka glede dela, si pridobi delavstvo neveljavih zaslug za obnovo Evrope, po kateri si zagotovi ugoden obstanek z delovnikom, urejenim po svoji volji.

Glasovi z Dunaja.

Češki poslanik dr. Kamil Krofta. — Grof Mihael Károlyi. — Dr. Julius Derschatti.

Na Dunaju, 6. feb. 1924.

Čehi so imeli srečo s svojim poslanstvom in konzulatom na Dunaju. Kakor so previdni in modri Čehi že pred razsodom bivše monarhije imeli doma sestavljeno vlado in določeno osebo do vrnitve, tako so imeli že svoje poslanstvo v najvažnejšem takrat centru — na Dunaju, kjer je bilo najpogostejše zasedovanje interesov nove CSR. — Tedenji podpredsednik dunajskega parlamenta Tusar je bil že od poletja 1918, designirani poslanik, ki je začel s polnim aparatom delovati že koncem oktobra. Njemu je bilo na Dunaju vse znano, vsaka vrata so mu bila odprta in kamor je prišel, je našel le stare znanke in tudi osebne prijatelje. Lahko je bilo niemu dobro zastopati interese svoje nove države! — Ko je bil poklican v Prago na čelo vlade, je pustil na Dunaju odpravnika poslov dr. Flideria, svojega prvega tajnika. Tudi on je vodil poslanstvo z veliko vneto in vseskozi uspešno. Nesrečno roko je imel le z nakupom Cumberlandove palače zunaj v Hietzingu (blizu Schönbruna) za poslanstvo in konzulat. Zato menda je tudi odšel za poslanika v Bern. — Za njim je došel na Dunaj dr. Kamil Krofta, mož učenika, pisatelja, govornik in neizmerno ljubezniv v občevanju in vsestranskem delovanju za češko manjšino. Karkoli Čehi na Dunaju pričeali v večjem obsegu, povsod je pokrovitelj, ali ne le po imenu, marveč tudi po svojem sodelovanju. Češki manjšini je pravi oče, nič ne uteče njegovi pozornosti.

Poslanik dr. Krofta se kat rad giblje v družbi dunajske č. manjšine. Vsakdo ima dostop k njemu, vsakdo dobi pomoč, ako je to le mogoče. — Dr. Krofta zbira č. rojake vseh slojev v tem ali onem društvu in jim predava o svetlih in črnih dobah češke zgodovine. Tako je predaval tudi v nedeljo v Narodnem domu v XV. okraju članom in prijateljem društva »Chelčický« o največjem polavu v č. zgodovini poleg Husa in Žižke — o Petru Chelčickem. Opisoval je dobo verskih bojev 15. stoletja in kritični film je predložil njegove spise. Ta »južnočeški seljak« je nadkriljeval s svojim duhom, z globokostjo in smelostjo svojih idej vse tedanje rojake, bil je skratka eden največjih mož češkega naroda. — Da tako govori tukaj, češki manjšini poslanik CSR, to je vredno posebne pozornosti za nas, ki smo bili zadnji dve leti popolnoma zapušteni. Nič vzpodbude, le ovire in polena pod noge smo čutili iz znane hiše na Seilerstätte. — Upamo pa, da se novi naš poslanik ne bo Čehov — bal, marveč da jih bo posnemal.

Pred kratkim je izšla v Nemčiji ena najzanimivejših knjig povojne literature, memoarjev, iz peresa bivšega poprevarnega revolucionarja madžarskega

predsednika sedanjega eksulanta grofa Karolyia, — knjiga: »Proti celemu svetu. — Moj boj za mir.« Madžarsko izdajo je madžarska cenzura zaplenila. To je knjiga obrane, s katero hoče Karolyi — ki je iz domovine izgnan kot veleizdajalec, vse imetje mu je zaplenjeno in v tujni živi od lastnega dela — dokazati svojim rojakom in vsemu svetu, da je bilo njegovo delo vedno nesebično, enako pred vojno in po njej in tudi po razpadu monarhije, katere usodo je videl v duhu naprej in da se je zaman trudil, odvrtni od nje toliko nesrečo. Bil je izvrstno poučen o notranji in zunanji politiki. Bil je v sorodniških zvezah z odločujočimi politikami in tudi svag grofa Berchtolda, na katerega je skušal vplivati, enako kakor Tisza, da bi se vojna preprečila. Toda brezuspešen je bil ves trud. Glavno vlogo je igrala Nemčija, katero je podpirala staroavstralska soldateska. *) ki je zmagala s svojim nazorom, da treba izkoristiti domnevano ugodno priliko ter pospešiti objestni nemški »Drang nach Osten«.

Karolyi ni bil naklonjen Nemčiji; ni bil sam v takih čustvih. Ali bil je brez moči. Cesar ni poslušal svarečih glasov. — In zato je bil po prevratu prepuščen. Da slabič Karel in njegovi potomci ne smejo vladati okleščene Ogrske. — Kot predsednik revolucionarne vlade je v dejavju pokazal svoj demokratičen, darovavši svoja ogromna posestva narodu. Prav zanimivi so ti memoari resničnega madžarskega plemiča-revolucionarja.

O pokojnem Derschatti ste gotovo že povedali glavne reči. V Zadru rojen sin podmaršala je dokončal vseučilišče v Gradcu, kjer se je navdahnul s sovražstvom posebnost proti nam Slovincem. On nam je ustanovil »Südmaria« v parlamentu dunajskem je igral vlogo Dober govornik je bil. — Med zgradbo bohinjske železnice je postal železniški minister, kar je bil tudi še ob otvoritvi. Za njegove dobe je bila podzavljena »Nordbahn«. — Po padcu je postal predsednik »Avstrijskega Lloyd«, kjer si je res pridobil velikih zaslug. Zgradili so velike prekomorske parnike in navezali so vožnje v najbolj oddaljena svetovna pristanišča. Razne parnike so krstili z imeni, nam Slovnam dragimi, kar je pripomoglo, da smo mu na stara leta mnogokaj odpustili. »Lloyd Triestino« po prevratu ga je odlovil. Z njim je izginil kos stare Avstrije.

*) Opozorimo na debele knjige nadutega barona Conrad, ki zastopa isti nazor, da je bilo zadnji čas, da se poskušili srečo; taktično se je zdelo možno, da zmagajo, nekaj let pozneje bi niti upanja ne bilo več. »Arhelet Zeitung« je Conradu strašno razmesarila. Op. dop.

Parlamentarni položaj ob prihodu Radićevih delegatov.

Hitra vrnitev v Zagreb brez izročitve pooblastil. — Napeto zanimanje za nadaljni razvoj dogodkov. — Cilji parlamentarne borbe Radićeve stranke.

— Beograd, 9. februarja. (Izv.) Včerajšnji dan je predstavljal zelo značilne in važne dogodke ne samo v parlamentarnem življenju, nego sploh v našem celokupnem notranjepolitnem položaju. Parlamentarna kronika more zabeležiti vrhunec krize, ki se je razvila od početka, ko je Radićeva stranka začela abstenenčno politiko. Prihod Radićevih delegatov je v resnici več ali manj iznenadil beogradske politične javnosti. Nastalo je v gotovih krogih vznemirjenje, drugod pa napeto zanimanje, kako se razvijejo nadaljni dogodki in če se de facto posreči akcija opozicije za spremembo vladnega režima.

Zbornica, kjer se je razpravljalo o državnem proračunu, je bila skoraj mrtva in popolnoma tiha. Proračunske govornike je poslušalo samo 10 do 15 poslancev, vsi drugi člani skupščine so se zbirali v skupinah po kuluarjih in v svojih klubih, kjer so živahno razpravljali s prihodom zagrebških delegatov nastalo situacijo. V glavnem je bilo vprašanje, kdaj skupščina verificira Radićeve mandate in kdaj pravzaprav pridejo Radićevci v skupščino. Moglo se je konstatirati, da so Radićevci prišli do prepričanja, da začno voditi legalno parlamentarno borbo in prenehajo z abstenenčno politiko. Opažati je bilo v skupščini nekako veselje, da prihajajo po tolikih letih Radićevi Hrvatje v narodno skupščino. Na drugi strani pa je treba tudi pripomniti, da je bil prihod delegatov v gotovih parlamentarnih, trezno kalkulirajočih krogih sprejet s hladno skopostjo in reser-

stanku je vladalo po nekaterih poročilih najboljše razpoloženje.

V novinarskem klubu narodne skupščine sta dr. Maček in dr. Krnjević podala novinarjem informacije o uspehih svojih razgovorov z zastopniki raznih opozicijskih skupin.

Dr. Krnjević je vašemu dopisniku osebno izjavil o ciljih prihoda in o rezultatih sestankov to-le:

Pred vsem je bil cilj našega prihoda, da se informiramo, kot smo dosedaj to periodično storili, če so danj s te strani glavni pogoji za končno rešitev srbsko-hrvatskega spora, do katerega je prišlo. Mi smo tu že večkrat bili, toda vsakokrat smo konstatirali, da se niso pokazale glavne osnovne črte za končno rešitev »pacifističnega sporazuma«, in to je bil glavni razlog, da doslej nisimo prihajali v skupščino. Če bi bili došli v skupščino, prišlo bi do poostrenja medsebojne politične borbe in bi bili tako zopet primorani zapustiti skupščino. S tem bi bili porušeni vsi mostovi za sporazum, ki danes še niso porušeni.

Danes je položaj drugačen. Po tem, kar smo sklenili v Zagrebu in kakor smo se tukaj informirali, se nam zdi, da je napočil čas, ko je mogoče napraviti prve poskuse za rešitev medsebojnega spora. Ta sporazum je treba pospešiti, zato smo došli semkaj. Razpravljali smo s svojimi zavezniki iz takozvanega federalističnega bloka, in ti so nas izvestili o razvoju razmer od zadnjega našega sestanka do današnjih dni.

Za tem smo se sestali s predsednikom narodne skupščine, da se informiramo, katere poslaniške funkcije moremo izvrševati pred verifikacijo svojih mandatov. Nato vprašanje je nam predsednik odgovoril, da se tak slučaj še ni dogodil v parlamentarni praksi, pooblastila, če jih predložimo narodni skupščini, bodo verificirana. Verifikacija bo takoj izvršena v smislu določenih poslovnika.

Dr. Krnjević je dalje kratko omenjal sestanke z Ljubom Davidovičem in z zemljoradniškim klubom, popoldanske sestanke z dr. Korošcem in dr. Spahom. Z Davidovičem smo razgovarjali o skupnem nastopu taktične prirode, dočim smo z zemljoradniškim razpravljali kot z nam socijalno »nabijano« skupino o programatičnem zblizanju.

Dr. Krnjević je dalje v razgovoru izjavil, da pride »skoraj čas«, ko bodo poslali svoja pooblastila, morebiti preko dr. Korošca, morebiti bodo sami prispeli. Nima o spornih mandatov, sporen je edino mandat v virovitiški županiji, kjer gre za mandat med našim pristašem in demokratom dr. Ivanom Ribariem.

Na posebno pripombo našega dopisnika, kaj pomenja »skoraj pride čas«, ali se to nanaša morebiti na preprečitev ratifikacije sporazuma z Italijo, je dr. Krnjević izjavil, da hoče njegova stranka storiti vse, da se ta sporazum prepreči. Za razlog je navedel, da Italija tudi ne misli na končni sporazum, podčrtal je okolnost, da Mussolini namerava izvršiti ratifikacijo reških konvencij šele po končanih volitvah, dočim naša skupščina z ratifikacijo hiti. Fašisti Giunta je podal demisijsko, ker niso dovolj varovani interesi dalmatinskih Italijanov in je za Italijo Dalmacija izgubljena. Usoda reških konvencij bo slična kot rapalska pogodbe in santmargheritskih konvencij.

Dr. Krnjević je dalje izjavil, da se razmere v Beogradu mnogo bolj razvijajo in da je na obeh straneh mnogo dobre volje za končno rešitev sporazuma. Z radikali nismo in nečemo priti v stike zato, ker je za medsebojno sodelovanje tudi na najnižji osnovi potrebno obojestransko zaupanje, ki je pa ne moremo gojiti do ljudi današnjega režima. Dokler mi ne pridemo v skupščino, je pooblaščen dr. Korošec voditi pogajanja v našem imenu. Med njim in vodstvom HRSS vlada popolno zaupanje in ima dr. Korošec pooblastila podpisati in ratificirati načrt programa za opozicijski blok. Glede programa bloka je kratko izjavil, da je treba dati državi drugo in boljše situacijo. Mogoče je, da blok pri tem zadene na nepremagljive težkoče. Blok imajo po padcu sedanje vlade sestaviti vlado zelo široke koalicije. Običajna upravna reforma ne more biti lek v naši državni krizi, ki izhaja iz nesrečne vršitve ustavnega vprašanja. Glavno vprašanje je sporazum s Hrvati in ta ni mogoč brez revizije ustave.

Po končanih razgovorih sta se dr. Maček in dr. Krnjević iskreno poslovila od novinarjev, zatrjuoč, da se morebiti vidijo v enem ali dveh dneh. Novinarji so jima vsklikali: »Na svidenje!«

RADIĆEVSKA DELEGATA SE VRAČATA ...

— Zagreb, 9. februarja. (Izv.) Današnji jutranji listi prinašajo o prihodu Radićevih delegatov v Beograd samo kronološko vse dogodke, ki so se včeraj vrstili v beogradski narodni skupščini in izven skupščine glede posvetovanj o sodelovanju Radićeve stranke v skupščini in ustvariti opozicijskega bloka — brez vsakega političnega komentarja. Ker je vaš list popoldanske dogodke obširno že včeraj objavil, podajam le dogodek, ki so se vrstili popoldne do 22.50 ponoči, ko sta dr. Maček in dr. Krnjević odpotovala nazaj v Zagreb, ne da bi bi-

la izročila pooblastil Radićevih poslancev predsedstvu narodne skupščine.

Po sestanku v narodni skupščini so se včeraj pri obedu v restavraciji »Srbski kralj« privikrat sestali gg. Ljuba Davidović, dr. Maček, dr. Krnjević, dr. Korošec, dr. Spah in zagrebški veletrgovca Milan Prpić kakor tudi še nekateri drugi opozicijski poslanci in politiki. Za časa obeda so trajali informativni razgovori. Po obedu okoli 15. popoldne sta dr. Maček in dr. Krnjević posetila g. Davidovića v demokratskem klubu, kjer sta ostala nad eno uro. Za tem sta odšla v zemljoradniški klub, kjer sta razgovarjala s predsednikom kluba posl. Vojom Lazićem. Sledili so razgovori z dr. Spahom in dr. Korošcem, ki so trajali do 19.30 zvečer.

V političnih krogih so mnogo komentirali okolnost, da je dr. Maček, ki je s seboj prinesel 50 poslaniških pooblastil, izjavil, da jih namerava izročiti predsedstvu narodne skupščine, med tem teh pooblastil včeraj popoldne ni izročil, temveč se je z njimi vrnil nazaj v Zagreb. Dr. Maček je dopisnikom istov izjavil, da izročitev pooblastil ni sledila zaradi tega, ker je treba še popraviti in urediti neke formalnosti, ki manjkajo na pooblastilih. (!)

Pri večerju v restavraciji »Srbski kralj« sta Radićeva delegata prišla v stike tudi z nekaterimi neodvisnimi Protičevimi radikali tako z dr. M. Ivanlićem, kjer sta ostala z njimi v razgovorih vse do svojega odhoda ob 19.50, ko sta z osebnim vlakom odpotovala preko Novske in Dugegasele v Zagreb.

VLADNI KROGI IN ZAGREBSKA DELEGATA.

— Beograd, 9. februarja. (Izv.) Kakor je bilo že omenjeno, je bil v enem delu vodilnih krogov prihod zagrebških delegatov sprejet z rezervno. Vašemu dopisniku je neki član vlade kratko izjavil, da osebno, ker pozna razmere na Hrvatskem, z radostjo in z iskrenostjo pozdravlja moment, ko pridejo hrvatski narodni zastopniki v beogradsko skupščino. To smatra v interesu države in javnosti. Drugi član vlade je tudi izrazil svojo radost z besedami: »Naj pridejo! Dobro nam dšil! Tu je skupen dom Srbov, Hrvat in St. venecij!« Tretja vodilna oseba je izjavila: »Nam bo milo in drago, da vidimo Hrvate v svoji sredi in da sodelujejo v narodni skupščini.«

Nekateri radikalni krogi naglašajo, da se bodo pri verifikaciji Radićevih mandatov izvršila striktno vsa določila v smislu poslovnika in da se bo tudi od njih zahtevala položitev prisige, kakor to predpisuje ustava.

ODLOČEN PAŠIČEV POZIV RADIČEVI POSLANCEM.

— Beograd, 9. februarja. Predsednik Nikola Pašić je izdal odločen poziv na radikalne poslance, da se v teh dneh ne smejo odstraniti iz Beograda in da morajo biti vedno pripravljene za vsako bojno glasovanje v skupščini. Za praznik treh hierarhov so nameravali nekateri poslanci odpotovati na svoj dom, da tam prežive praznike. Današnja »Samouprava« priobčuje ta Pašićev poziv na prvem mestu. V pozivu pravi tudi g. Pašić, da se poslanci ne smejo odstraniti radi izvršitve važnih državnih poslov, ki so sedaj pred narodno skupščino, tako državni proračun in reške konvencije.

ANGLEŠKO ZANIMANJE ZA BAROŠ.

— Sušak, 8. februarja. Predvčerajšnjem se je mudila na Reki večja družba Angležev, med njimi Th. Royden Baronet, predsednik parobrodne družbe »Cunard Lines«, S. Lister, generalni tajnik te družbe, in drugi. Gospoda si je zelo natančno ogledala pristanišče Baroš, vse pristanišče ureditve in obal za pristajanje parobrodov. Napisali so si Angleži vse podrobno. Obšli so tudi Delto in mrtvi kanal Rečine, pregledali reško svobodno pristanišče s posebnim zanimanjem za one dele, ki so dani Jugoslaviji na razpolago. Svrha njihovega prihoda je bilo proučevanje, kako bi se organizirala parobrodna služba za izvoz in uvoz blaga in za promet tujcev med Anglijo in ameriškim Zjedinjimi državami in obratno. Kakor se vidi, so Angleži prvi, ki se zanimajo za pomorski promet in trgovino z ozirom na pristanišče Baroš in na jugoslovensko zono na Reki. Na Sušaku je napravil angleški poset Baroša in Jugoslovenom prepuščene reške zone najboljši utisk. Sušak mora dobiti dobro pristanišče.

V prizadetih jugoslovenskih krogih se komentira s trpkostjo ob tej priliki dejstvo, da smo mi Italiji »za nedolžen čas« odstopili zapadni del »mrtvega kanala« Rečine, ki leži v dnu in v srcu sušakega pristanišča. In v tem delu velja italijanska jurisdikcija, administracija in kontrola! Tako se kaže naša suverenost nad sušakim pristaniščem skoro iluzorično.

Šentjakobska maškarada

16. februarja
v Narodnem domu

Kritičen položaj vlade.

Viharna razprava v odboru za reške konvencije. — Sprejem konvencij z 11 : 10 glasovom. — Viharna seja.

— Beograd, 9. februarja. (Izv.) Za časa razgovorov zagrebških delegatov z načelniki opozicijskih skupin je bila včeraj popoldne prva seja 21 članskega parlamentarnega odbora, ki je razpravljala o reških konvencijah. Seja tega odbora je bila neobičajno burna in napeta. Seja se je morala večkrat prekiniti, posebno v momentu, ko je bila zelo velika nevarnost, da se konvencije od strani odbora odklonijo. Situacija je postajala zelo težka za vlado.

Zunanji minister dr. Ninčič je kratko pojasnil pomen reških konvencij s stališča državnih interesov. Debate so se udeležili v velikem številu člani opozicije. Govorili so dr. Vojta Marinković, dr. Kulovec, Večeslav Wilder, Josip Reisner, Kapetanović, dr. Šumenković, Joca Jovanović in dr. Hohnicec. Posl. Reisner je najprej zelo obširno opisal položaj naše narodne manjšine v Italiji, ostro obsojajoč postopanje vlade pri sklepanju pogodb. Sporazum z Italijo ne daje možnosti za upostavo iskrenih odnošajev med obema narodoma. V interesu obeh narodov bi bilo, da se konvencije pri glasovanju propadejo. Ker ni bilo nemškega člana, so radikali pozvali namestnika dr. Subotiča z motivacijo, da so Nemci bili na skupni listi vladine večine. Ta motivacija je vzbudila pri opoziciji viharne proteste. Končno so bile konvencije sprejete z 11 : 10 glasovom. V ponedeljek bodo konvencije predložene narodni skupščini v odobrenje.

Zunanji minister dr. Ninčič je v zaključni besedi izjavil:

»Reko smo že takrat izgubili, ko so ustanovili reško državo. Za njo ni imeli nikakega interesa. Mi smo sklenili

prijateljstvo z Italijo in to odobravajo Anglija in Francija. Za nas je to sporazum važen. Važno so za nas odnošaji zupanja z Rimom. Opozicija nas kritizira in obsoja, ne prizna pa uspeha, ki smo ga dosegli v Rimu. Bankino nam pripade, v Trstu bomo dobili tudi en bazen. Nikjer nismo obvezani, da ne smemo graditi svojih lastnih pristanišč. Nam so ta sporazum diktirali državni interesi.

Zelo viharna in burna debata se je razvila dalje zaradi vprašanja, ali se imajo reške konvencije sprejeti en bloc brez vsake specialne debate, ali pa se naj izvede poleg načelne še podrobna debata. Zunanji minister je vstrajal na stališču, da pri mednarodnih pogodbah, katerih vsebina je točno precizirana, ne more odbor voditi podrobne debate, temveč ima pogodba sprejeti ali en bloc ali pa jo kratkoma zavrniti.

V odboru je postajala situacija vedno bolj kritična. Večina je opazila, da se seje ni udeležil nemški član dr. Kraft. Razmerje glasov je bilo 10 : 10, vsled česar bi bila posledica, da reške konvencije pri glasovanju propadejo. Ker ni bilo nemškega člana, so radikali pozvali namestnika dr. Subotiča z motivacijo, da so Nemci bili na skupni listi vladine večine. Ta motivacija je vzbudila pri opoziciji viharne proteste. Končno so bile konvencije sprejete z 11 : 10 glasovom. V ponedeljek bodo konvencije predložene narodni skupščini v odobrenje.

MUSSOLINIJEVO PISMO ČIČERINU.

Priznanje Rusije de iure.

— Rim, 9. februarja. (Izv.) Ministrski predsednik Mussolini je po podpisu italijansko-ruske trgovinske pogodbe naslovil na Čičerina to-le pismo: »Gospod ljudski komisar! Znano vam je, da sem od onega dne, ko smo začeli pogajanja z upostavo političnih odnošajev med obema državama, smatral to potrebno iz posebnih in splošnih interesov našega naroda. Zaradi tega sem zadovoljen, da je danes podpisan italijansko-ruski trgovinski dogovor. Ob tej priliki mi je vam čast sporočiti, da v soglasju s svojimi izjavami v zbornici dne 30. januarja t. l. smatram za potrebno, da je zajedno s tem vprašanje priznanja de iure vlade združenih sovjetskih republik smatrati za rešeno od strani italijanske vlade. Italijanska vlada bo sedaj brez odloga imenovala kraljevega poslanca pri ruski vladi. Stoji na stališču, da je treba od 7. februarja dalje upostaviti končno vse politične odnošaje med obema državama. Izjavljajoč izrecno, da z današnjim dnem začenja nova doba skupnega sodelovanja obeh držav v njih obojestransko korist, prosim Vas, gospod ljudski komisar, da sprejmete izraz mojega najvišjega spoštovanja. Mussolini m. p.

MACDONALDOVA MIROVNA ORGANIZACIJA.

— Pariz, 8. februarja. (Izv.) »Ere Nouvelle« prinaša nekaj točk iz govora, ki ga bo imel Macdonald 12. t. m. v zbornici. List jih je izvedel iz zanesljivega vira: 1.) Društvo narodov naj poskrbi za splošno ureditev reparacij s tem, da se napravi iz problema nemških in mednarodnih dolgov eno samo vprašanje. 2.) Skliče naj se konferenca, slična oni v Genovi, katere sprejme zaključke Društva narodov kot brezprizivno razsodbo. 3.) Pripravi naj se druga konferenca za razoroženje na kopnem, slična konferenci v Washingtonu, toda skladno z Zjediniteljskim državami.

Zakaj so Nemci proti reški konvenciji?

Ker se nočejo zameriti Slovincem in Hrvatoma!

— Beograd, 9. februarja. (Izv.) V parlamentu je popoldne nastalo splošno zanimanje za vprašanje, zakaj so Nemci odpovedali vladi svojo podporo v odboru za reške konvencije. Vaš dopisnik je takoj, ko se je zanimalo za absenco nemškega člana v odboru, posetil nemški parlamentarni klub ter prošil za informacije. V klubu so mu kratko izjavili:

»Mi želimo, da živimo v dobrih in iskrenih odnošajih v tej državi tudi s Hrvati in Slovenci. Ker smatramo, da sporazum z Italijo glede Reke ne zadovoljuje interesov Hrvatov in Slovincem in ker vidimo, da oni z njim niso zadovoljni, so jim mi nočemo zameriti in vsled tega ne moremo v tem oziru podpirati vlade. Mi tudi nimamo direktnega interesa na Reki.«

POSREDOVALEC BENEŠ.

— Basel, 8. februarja. (Izv.) »Europa Presse« naznani, da brzojavka iz Prage potrjuje vest, da je čsl. zunanji minister dr. Beneš posvan, s privolitvijo vseh veliš, za posredovalca napram Nemčiji. Inicijativo za to je dal Macdonald.

Politične vesti.

— Pogoj Radicevcev za sodelovanje v opozicijskem bloku. Po poročilih iz Beograda se vodijo pogajanja med Radicevci in Davidovičevimi glede revizije ustave in glede volitvene vlade. Glede revizije ustave zastopajo zaenkrat Radicevci mnenje, da bi se naj vsa sporna ustavna vprašanja odložila na kasneje, zahtevajo samo, da se demokrati izjavijo načelno za revizijo ustave, priznajo federalistom gotovo koncesije v smislu Marinkovičevega zakonskega načrta o širokih samoupravah, ki bi se naj samo v nekaterih točkah še izpopolnili. Po končanih pogajanjih v Beogradu bosta delegata hrvatskega bloka poročala plenumu hrvatskega narodnega zastopstva, ki bo končno odločil o doseženem sporazumu z opozicijskim blokom. Ako plenum sporazum, dosežen v Beogradu, odobri, odpotuje dr. Krnjević na Dunaj, da točno informira Stenana Radiceja in da dobi njegovo privoljenje v sporazum. Čim bo vse to končano, bosta dr. Maček in dr. Krnjević zahtevala verifikacijo mandatov za sebe in za svoje tovariše. Vse to bo izvršeno tekem enega tedna, na kar se baie Radicevci polnoštevilno pojavijo v parlamentu.

— Ali namerava opozicijski blok že sedaj strmo glavit vladu? Iz Beograda nam poročajo: V političnih krogih, ki jim zadnji dogodki v parlamentarnem življenju niso vzeli jasnega pogleda, izražajo dvom, da bi opozicijski blok imel namen že sedaj strmo glavit vladu, in izražajo mnenje, da bo opozicijski blok mobiliziral Radicevce in jih dovedel čele, ko bo državni proračun pod streho in bo sprejet tudi sporazum z Italijo. V interesu opozicije ni, da bi ti dve vprašanji ostali nerešeni, ker bi sicer nova vlada morala znova opravljati sisifovo delo glede sprejetja državnega proračuna in glede konvencij o Reki.

— General Bodrero napram naši državi. Italijanski general Bodrero, ki je sodeloval pri pogajanjih za sporazum glede Reke, se je te dni mudil v Beogradu, kjer ga je sprejel v posebni avdijenci tudi kralj Aleksander. Eden izmed urednikov »Vremena« je imel razgovor z generalom, ki mu je med drugim izjavil: »Na svetu ni vojske, ki bi bila enaka srbski. Se v Valoni, a kasneje v Solunu in na makedonski fronti, kjer sem bil ataširan vašemu kralju, sem imel priliko spoznati vaše vojske in se jim diviti. Zdi se mi potrebno poudariti, da gojim najiskrenejši simpatije za vaš narod in da sem prepričan prijatelji te države. Z ozirom na moje navdušenje za vašo domovino je prišel ministrski predsednik Mussolini ko se je pokazala nemožnost, da preko komisij doseže sporazum glede Reke, na idejo, da bi bilo morda mogoče v tem oziru kaj storiti preko moje osebe. In res, moje delo je bilo uspešno. V skupnem delu tu v Beogradu z odpravnikom poslov Sumontejem, sem našel prijateljski odziv tako pri ministrskem predsedniku Pašiču in dr. Ninčiču. V vsem tem delovanju me je vodila ljubezen napram svoji in vaši domovini. Prve posledice sporazuma so že vidne. Da dokaže svojo resno voljo za prijateljske odnošaje k naši domovini, se je italijanska vlada odrekla svojih prioritete glede bolgarskih reparacijskih plačil na korist kraljevini SHS.« — General Bodrero zna, kakor vsak Italijan, prav lepo govoriti, nadejamo se, da tudi misli tako.

— Nemško sovraštvo gre tudi v grob. Ameriška javnost je zelo ogorčena, ker nemško poslanstvo v Washingtonu ni spustilo zastave, da izkaže zadnjo čast umrlemu Wilsonu. Nemški poslanik Wiedfeldt je vprašal svojo vlado, kaj ima storiťi poslanstvo o priliki pogrebnihi svečanosti. Iz Berlina je prišel odgovor, da se nemška vlada ne udeležuje oficijelnega izražanja sočutja. Posledica te nemške provokacije so bile velike demonstracije washingtonskega prebivalstva pred nemškim poslanstvom. Demonstranti so protestirali proti nemški zagrizenosti in zahtevali, naj vlada poudči nemško poslanstvo dostojnosti in pleteti do umirli. Berlinska vlada je morala popustiti in nemška zastava v Washingtonu se je končno vendar le poklonila pred Wilsonovimi zaslugami.

— Konvencije med Jugoslavijo in Bolgarsko. Sročno nar. sobranje je odobrilo konvencije med Bolgarsko in Jugoslavijo v mesecu novembru lanskega leta. Zunanji minister Kalfov je imel kratak ekspozé o zunanjih politiki, naglašujoč, da vlada med obema sosednima državama razmerje dobrega sosedstva in da se bolgarska vlada trudi upostaviti medsebojne prijateljske odnošaje. Ministrski predsednik Cankov je zahteval od sobranja zaupnico, naglašujoč obenem, da vodi njegova vlada popolnoma čisto mirovno politiko in da je odločena striktno izpolniti vse obveznosti v teh konvencijah. Sobranje je sprejelo konvencije agrarnih in komunističnih glasov.

Š. K. »Hermes« priredi danes, v soboto, 9. februarja

ZABAVNI VEČER v restavraciji »Bellevue«.

Julijska krajina.

— Iz Gorice. Politično društvo »Eduinost« v Gorici ima za tajnika mladega dr. Bitežnika, silno domišljavega, zato pa za politični posel nesposobnega človeka. Zagrizen je ta mladič in vsako takšno vedenje mu je tuje. Vršil se je sestanek radi skupnega nastopa pri volitvah. Iz Trsta so prišli dr. Slavik, dr. Čok in dr. Vratović. Ker goriški krščanski socializem ali klerikalnim novostrujarjem ne da strankarska žila miru niti na takih sestankih, se je razvila zelo burna razprava, tekem katere je politični otročaj dr. Bitežnik rekel dr. Slaviku, da je bil od bank podkupljen. Nesramni dr. Bitežnik je dobil takoj zaslužno plačilo. Dr. Slavik ga je oklofotal in sestanek je bil pri koncu. Vsa goriška politika bo pokvarjena in uhit bo odpor proti krivicam in ljudstvu, ako hodo še kaj časa stali v ospredju političnega torišča klerikalni izprienci, katerim daje potuho ljubljanski »Slovenec«. Ti urejajo najboljšo pot italijanskemu uničevanju našega življa. Zato pa je zadnji čas, da se dvigne ljudska sila in vrže proč od sebe svoje domače škodljivce, ki ne poznajo razsodnosti in umerjenosti niti v tako važnih časih, kakor so sedaj pred volitvami v državni zbor! — Na zborovanju slovenskih volilcev v goriškem mestu je bil izvoljen volilni in agitacijski odbor, ki bo vodil vse volilno delo za bližnje volitve v mestni svet. Vrše se sestanki. — Govorilo se je, da utegne biti goriški župan fašistovski voditelj Caprara, ali temu diši bolj poslanstvo in rad bi postal poslanec Gorice v parlamentu. Caprara je doma iz Rima.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sobota, 9. februarja: Othello. Red C. Nedelja, 10. februarja: Ob 3. popoldne: Mogočni pristan. Tri zlatih cenah. — Ob 8. zvečer: Hamlet. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. zvečer.

Sobota, 9. februarja: Koncert Pavla Holodkova, prvega baritonista moskovske opere. Izven.

Nedelja, 10. februarja: Nižava. Izven.

SENTIAKOSKI LJUDI, ODER V LJUBLJANI.

V nedeljo, dne 10. febr. »Vražji Rud.«

★ ★ ★

— Zelo posrečen gledski večer. Včasih gre, kakor s termometrom v Ljubljani: dva dni po vrsti si ni enak. Danes pod ničlo, jutri spomladensko vreme. Sredi je bil prav izvrsten dramski večer: tri francoske enodejank; dve sodobni in en Molière. Gledalstva žalibog le srednjemno. A je imelo lep vžitek: najprvo tragičnega, potem veselja. »Tri maske«, dramelet, ki bi dal mid izvrstno libreto za opero à la Cavalleria rusicana, motiv krone osvete, otoka Korzike, je bil igran prvi. Avtor je še živeči Charles Mère. Prizor z nastopom mask bi bilo leleti, da se igra nekoliko brzeje; čene konec nekoliko pade. To igra in končno, »Priljudni komisar«, spisal Georges Courteline, satirčen skič na nervoznega policijskega komisarja, pri katerem spada vse pred druge oblasti, je v njegov delokrog ne, je režiral Šest. Oboje prav izvrstno. Tudi igratstvo je dalo vse, kar premore. Režiser sam je ustvaril Courtelinov skič zelo dobro studiranega paranoika. Prav neprijetno osebo za gospoda komisarja. Vmes so se odigrale Molièrove »Smešne Preloboze«. Režiser Pužeta. Ob takih prilikah se šele prav spozna, kaj imamo na Putjati. Finega umetnika in izredno močnega režiserja, ki točno ve, kaj zmore. Napravil je zanimiv poskus v tem, da je igro, ki se je igrala in bila opremljena v pravem tradicionalnem molièrovem slogu, oddal razen sebi samemu zgolj mladim in celo začetniškim igralskim silam. A s popolnim uspehom. Zakaj ni mogoče dobiti kredita za stalno dramsko šolo, kjer bi nam Putjata mogel vzgojiti celo generacijo izvrstnih igralcev? In videjo se je, s kakim veseljem in zaupanjem so se vsi sodelujoči prilagodili volji svojega mojstra. — Vse tri igre so žele zelo živahno in zaslužno priznanje. Najbolj Molière, radi česar pa onim, ki so si iztekli zaslug za drugi dve igri, ni treba biti ljubosumnih. O posameznikih še poročam. M. Z.

— Uvod v umevanju umetnosti. Sedmo predavanje se vrši v soboto dne 9. II. ob 6. zvečer v zbornični dvorani univerze. Predava univ. asistent dr. F. Meseneel o plastičnem in slikovitem stilu. Vstopnice po 12 Din ri vzhodu.

— V dramu je v soboto predstava Othella za red C. Začetek ob 8. uri.

— Ljudska opera predstava. V nedeljo zvečer ob 8. uri se igra »Nižava«, ki je lani dosegla izredno velik uspeh in sicer kot ljudska opera predstava pri znanjih cenah. Posamezne vloge so v slednji zasedbi: vloga Marte poje gna. Thalerjeva, pastirja Pedra g. Sowiški posestnik Sebastiana g. Cvejk, Tomaza g. Zupan, ostale vloge so v rokah g. Matačičeve, Šiligojeve, Korenjakove in Jeronove ter g. Banovca in Pušija. Drama vtržori v nedeljo popoldne ob 3. »Mogočni pristan« ob znanjih cenah, zvečer ob 8. pa »Hamlet«.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 10. II. ob 10. dop. v zbornični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednjem

predmetu O grozečem nasiljanju duševnega proletariata. Predava g. vseučil. profesor dr. Josip Vidmar. Vabimo na to važno predavanje vse plasti naše javnosti.

— Smotnino jubilej proslavi bolgarsko narodno gledališče v Sofiji z opero »Prodana nevesta« in »Dalibora«. Operi je nastupiral še opernega gledališča Seifarov, ki bo tudi dirigiral. Poleg gledališča priredijo slavnostni večer tudi »Glashena akademija«. »Pevsko združenje« in vse pevsko korporacije. V vseh sofijskih šolah bodo v jubilejnim tednu predavanja o Smotnini. Jubilejne svečanosti se zaključijo z izvajanjem »Moje domovine«, ki jo bo vodil češki dirigent in sofijski rektor V. Šuk. V 200 članskem orkestru bosta sodelovala dva sofijska filharmonična orkestra, vsi profesorji konservatorija in večina konservatoristov.

O KRIZI ZAPADNE KULTURE

Zagrebiški vseučilski profesor dr. Vladimir Dvorniković je priobčil zanimivo razpravo »Križa zapadneevropske kulture«. Dvorniković smatra za karakteristično zapadneevropske kulture njeno znanstveno stališče, izraženo v treh besedah — spornaj, obvladaj in izkoristi. Zapadneevropski človek hoče z znanostjo obvladati svet, njegova kultura naj bi mu dala moč, da zavladava nad vso okolico in nad seboj. V tej temeljni potezi pa se skriva tudi križa zapadne evropske kulture. Poleg vseh znanstvenih formul, logičnih zakonov, pravil za obvladovanje prirode stoji prava človeška osebnost z vsemi nagibmi in strastmi. Človek, ki čeni in vidi povsod svojo osebnost. To je duševna križa, kajti pod mehanično kulturo, pod kulturo števk, sil, strojev, logike in vede se duši duševna osebnost človeka. Ni čudno, da se oči Evrope obracajo proti vzhodu (osebito k Indiji). Vzhodna kultura je pravi antipod zapadne. Vzhodni človek se ne zmeni toliko za prirodu in zunanji svet, njemu je nujna tudi težnja za obvladanjem sveta. On se je poglubil v svojo notranost, ne pa v zunanost, kakor Evropejec. Zato je duševno in versko življenje orientalskih narodov bogato, dokim zapadu nedostaja duše in globokega verskega čuta. Evropejec je ostal na površini, orientalec pa je šel v globino svoje duše. Nekako izjemno tvorijo po Dvornikovićevem mnenju samo slovenski narodi. Za Slovence je zapadna kultura preozka. Noben veliki in primsi slovenski duh se ni zadovoljil z zapadneevropsko kulturo. Nov svet ni Amerika, ki je v bistvu izraz potencevanega evropskega materijalizma. Zdi se, da so Slovani tisti inkarnirali, ki bo prekosil zapadno kulturo. Slovanski princip je princip ljubezni in nasprotju z zapadnim principom sile in borbe. Predstavljati zapadne je Darwin, predstavljati Slovanov Tolstoj. Tam hyperkul sila in borba, tu hyperkul krščanstva, tam sebičnost, tu ljubezen do bližnjega. Dvorniković govori samo o razliki med zapadom in vzhodom, ne pove pa jasno, kako bi bilo mogoče premagati zapadno evropsko kulturo. Njegova simpatija je očitno na strani kulture in duše in srca in nasprotuje mehanični »znanstveni« kulturi. — Teoretično ima prof. Dvorniković morda prav. Specijalno kar se tiče Slovanov, bi bila njegova izjava pravilna v kolikor se nanašajo na Ruso in deloma na Srbo. Ostali slovenski narodi pa so že davno podlegli vplivu zapadne kulture in so prav tako egoistično-materijalistični, kakor vsi drugi Evropejci. Stara slovenska gostoljubnost in intimno družabno življenje nepriključeno občevanje med različnimi sloji in družinami je pri njih že davno izginito. Poleg tega je avtor omenjeno razpravo pozabil še na nekaj, kar je v tem slučaju bistveno in to je socialna odnosa razredna diferencija. Za vse narode brez izjeme in to osobito po vojni velja pravilo, da nadevno pravo kulturo duše in srca vdoma samo pri nižjih in srednjih slojih, pri onih, ki žive v slabih gornjih razmerah, dokim je nadevno pri višjih slojih zelo redko. Tu je pač neznatna razlika med slovensko in germansko ali romansko raso. Sicer pa je razprava zelo zanimiva in kaže možna, ki si resno prizadeva najti razlago in dometati sodobne razmere.

Kritičnost.

— Uzagajatelj. Izšla je februarški broj »Uzagajatelj«, časopis za moralno i etičko poboljšanje društva. Na ovim sadržajem: Rezultat naše ankete: M. Vidović: Tražite čovjeka; dr. P. Radosavljević: Pedagoško-prosvetno vrenje u svetu; O. Petrović: Zidari života; S. Ljubunčić: Škola i mladež; M. Vidović: Čovjekova beskrbnost; J. Truhelka: Moralno uzgajanje djece; prof. S. Pavičić: Narodno jedinstvo i škola; Aždajić: Omladina se budi; S. Bilčić: Tolstoj i Goethe kao uzgajatelji; Z. Stanišićeva: Iz iskustva jedne učiteljice; R. Rotter: Ideal; prof. A. Odić: Pedagogija kao najmlađa disciplina; M. Vidović: Jedna strahotna činjenica; E. Petrović: Čovjek; prof. M. Šević: Iz starih zapisa; dr. Jure Turlić: Nacrt zakona o školama; I. Mišić: Razvijanje duševnih djelatnosti osobnosti; Dimić: Jedinstvo misli i rada; J. Besenčič: Samoubistvo; J. Kuhar: Iskrice; E. Petrović: Traženje sreće; J. Bordeau: Poromećenje svjetske ravnoteže; Jedan etički zavod. Pregled. — Uredništvo i uprava u Sarajevu. Polugodišnja pretplata dinara 30.—.

Glasheni vestnik.

— Koncert Holodkova. Vse posetnike današnjega koncerta baritonista Pavla Holodkova opozarjamo, da je začetek koncerta izjemoma točno ob 8. zvečer. Koncert se vrši v operi ter vlada za njega vseobče, veliko zanimanje. Kratka vsebina vsake točke vesporeda je iskana na gledaliških letakih, ki se dobivajo pri dnevnih blagajni, odnosno pri biljeterjih a 2 Din homad.

Sokolstvo.

— Sokol v Stepanji vasi vprizori v noč 10. t. m. v društveni telovadnici v okolici enodeljani »Pot do srca« in »Pri starinarici«. Po predstavi prosta zabava, ples. Začetek ob 19. zvečer.

— Sokol Ljubljana II. vjudno vabi na veliki ples s maskarado, ki se vrši danes 9. tm. ob 8. uri zvečer v dvorani »Kazina«. Z osirom na velike priprave, krasne dekoracije in na veliko število že prijavljenih skupin mask bo ta prireditve gotovo ena najlepših maskiranih zabav v letošnji sezoni. Ne zamudite priitke izredne in neprisiljene zabave! Predprodaja vstopnic za članstvo pri br. Milku Krapežu, Jurčičev trg. Opozarja se, da so kresnične od izvestne strani razkrite vesti, da se ples ne bo vršil, ker je ravno nasprotno res, da se ples in maskarada na vsak način v prvotno zasnovanem obsegu vršita, ne glede na druge prireditve ista dne.

Ženski obzorik.

ZENSKO GIBANJE V NAŠI DRŽAVI.

V praški reviji »Ženski Obzor« nahajamo dopis iz Jugoslavije, ki predstavlja sicer nepopolno, vendar pa posrečeno sliko ženskega gibanja pri nas. Sodba ki si jo lahko ustvarijo iz tega dopisa českoslovaške ženske o naših, ne mora biti posebno ugodna, kajti glede udejstvovanja in javnem življenju so državjanke CSR daleč nadkraljevale naše. Jugoslovanka piše čestitim sestram tako-le:

Zaman smo se tolažile s tem, da bodo po vojni med nami ožji tiki, kakor so bili pred vojno. Neurejene razmere na ozemlju bivše Avstrije nas stijo, da vsaka skrbi in v prvi vrsti zase. Skrol in dela nismo dovolj doma. Koridor, ki naj bi spajal dve mladi državi, je ostal samo krasen sen. razmere na pošti in železnicah pa nikakor ne pospešujejo med nami stalnih stikov, ki bi nam bili sedaj v novih razmerah zelo potrebni. Ni torej čudno, da med českoslovaškimi in jugoslovanskimi ženskami ni onih neposrednih stikov, kakršnih bi si želeli. Ovirja je tudi v tem, da nimamo ne tu ne tam velikih reprezentančnih organizacij, ki bi te stike vzdrževale. Pri nas ni manjkalo predlogov glede take organizacije. V jugoslovanski ženi je izšlo več člankov o tem vprašanju. Zelo simpatičen nam je bil članek o »Postrinstvu«, ki naj bi spajalo vsa ženska društva. Toda predlog je ostal samo predlog. Isti cilj je imel tudi prvi kongres jugoslovanskih žensk v Beogradu v mesecu septembru 1923. Kongresa so se udeležile voditeljice jugoslovanskih ženskih društev in v referatih je bil podan pregled ženskega delovanja na kulturnem, ošvetnem, humanitarnem in političnem-feminističnem polju. Bilo je to prvič, da so se naše in spoznale Jugoslovanke na skupnem kongresu. Njihovo delovanje je bilo doslej razdeljeno in prisposobljeno krajevnim razmeram.

Na kongresu se je izkazalo, da so imele srbske ženske že pred vojno krepke organizacije in da so izvršile velik del svojega organizacijskega dela. Med referentkami je bilo več uglednih delavk. Vojna je prinesla s seboj nove zadatke in čas kongresa ni zadovoljal, da bi se o vseh problemih podrobno razpravljalo. Hrvatske ženske so imele svoj program Slovenke so podale svoja poročila. Slučajno je prišlo na dnevni red tudi vprašanje, da-li so naše ženske Jugoslovanke ali ženske SHS. Nekdo je napisal o tem epigram:

Naše žene, naše znanke,

so pripravile kongres,

da bi se pogovorile

in natančno določile

ali so Jugoslovanke

ali žene SHS.

Stvar je na prvi pogled smešna, toda za nekatere pomeni načelno vprašanje in srbske radikalke niso nikakor hotele, da bi srbsko ime figuriralo v jugoslovanskem. Debatiralo se je o tem ves dan in končno se je debata razbistila. Govorilo se je mnogo o zvezi in tudi principijelno vprašanje ni moglo preprečiti, da je prišla do izraza na boljša volja za skupno organizacijo in delo. Pokazalo se je, da so tako Jugoslovanke, kakor tudi ženske SHS pripravljene delovati tudi v bodoče na prosvetnem, narodnem in humanitarnem polju. Za nov program je primanjlovalo časa. Sprejeto je bilo nekaj resolucij, ministrstvo je bila izročena spomenica glede skrajšanje vrnitve naših ujetnikov, končno banket in priateljski poseti in prvi kongres jugoslovanskih žensk je bil končan. Kakšen uspeh je imel kongres in kaj lahko od njega pričakujemo? Po našem mnenju je nekaj uspeha že v tem, da se je kongres vršil in da so se naše ženske spoznale. Vrhni nazor in predlogi lahko služijo kot podlaga za nadaljnje delo. Do zveze ni prišlo, toda kongres je pripravil tla za združitev vseh ženskih društev. Značilno je, da izra politika tudi tu svojo vlogo, vendar pa upamo, da kljub temu pride do zveze. Tako smo lahko zadovoljne, da nam je kongres podal pregled prošlosti in novih načrtov za bodočnost.

Naša izborna »Jugoslovanska žena«, ki jo izdaja pisateljica Zofka Kvedrova, zelo pospešuje doseg tega cilja in spaja vse napredne ženske. V nji se koncentrirajo sile in nazor in najde se tudi skupna točka in enotni ženski organizaciji. Jasno, da imajo n. pr. srbske ženske sedaj največ dela na humanitarnem polju, da izločijo rane, ki jih je prizadela vojna. Hrvatske ženske imajo pred seboj velika prosvetna zadata, kajti njihova zemlja trpi na analfabetizmu. Slovenke morajo skrbeti za begunce in siromašno dečo iz okupirane ozemlja Primorske in Koroske. »Dobrodelnost« in »Društvo za siročke« v Ljubljani je doseglo že lepe uspehe v oskrbovanju bedne deče. Prirejen je bil poseben teden

da se po Braunovi metodi ustanovi knjižnica za slepe invalide. Prvo obletnico našega osvobodjenja so slavile Slovenke z velikim »drom svobode«, zbrali so hotele 1 milijon kron v narodne svrhe. Tiskarska stavka je prekinila delo, vendar pa so nabrale velike vsote. Žal, da naš Slovenke, ki so tako navdušeno podpirale našo deklaracijo, ne tvorijo velike organizacije. Po končanem delu so se razcepile: priljubljena »Slovenska žena« je dala povod in mesto nje izhaja sedaj clerikalna »Slovenska«. V javnosti ne vidimo naših žensk in tudi na literarnem polju jih je zelo malo. Primanjkuje nam izobrazbe, inicijative in vzgledov. Doba sama zahteva od ženske marsikaj. Kar se tiče narodne dolžnosti, moramo priznati, da si je naše žensvo sveto to dolžnost. Na nas je, da vzbudimo v njih silo, ki bodo močna opora mladi državi. Zato bi bilo treba manj visoke politike po mestih in več zdravega dela po deželi. Ako tega ne bo, lahka postanejo naše ženske znova opora ene poti narodne sile, ki so ji služile pred vojno.

SKRB ZA MATERE IN DOJENČKE V DRUGIH DRŽAVAH.

Danes, v dobi postranske borbe za obstanek, stopa žena skupno z možem na najširše polje in deli z njim vse dobro in zlo. V kolikor pa je zdrava ženska kot mati velikega pomena za njeno potomstvo je naravno, da država, ki je zainteresirana na napredku svojega naroda štiti matere in nedoletno dečo s posebnimi zakoni. Tak poseben zakon je na pr. zakon republike Chile z dne 8. januarja 1. 1917, ki določa, da mora imeti vsak zavod, kjer je zaposlen nad 50 odraslih žensk, posebne prostore, v katerih bi mogle matere doiti svoje otroke. Danski zakon z dne 9. junija 1920, ki se tiče pekarn in slaščičarn določa, da pomočnice ne smejo biti zaposlene v takih podjetjih 1 mesec pred in 1 mesec po porodu. Za ta čas se jim izplačuje podpora iz javnih fondov. Obsežnejši je zakon republike Peru objavljen 25. oktobra 1918. Po tem zakonu je zadržan zaposlovanje ženske 20 dni pred porodom in 40 dni po njem. Za teh 60 dni mora delodajalec plačevati dotični uslužbenki 60% rednih prejemkov in če je bila odpuščena iz službe 3 mesece pred ali po porodu, ima pravico do naknadne plače za 3 mesece. Ženskam in deci mora vsako podjetje dati tako službo, da lahko pri delu sede. Vsako podjetje mora imeti poseben prostor, kjer matere doje. Holandski zakon z dne 1. novembra 1919 zbranjene ženskam kakršnokoli delo 2 meseca pred in po porodu. Belgijski zakon z dne 28. ebruarja 1919 štiti ženske samo 4 tedne. Najvažnejši pa je holandski zakon o zaščiti materinstva z dne 10. avgusta 1920. Med drugim določa ta zakon tudi zaščito nedorošnih deklet, ki jim je omogočen telesni razvoj ne glede na njihov poklic. Delodajalci so osebno odgovorni, da nobeno delo ne vpliva na razvoj enedoraslih žensk. Zabrano je v nekaterih podjetjih sprejemanje v službo ženske do 16 let. Ženske in deca ne smejo biti zaposleni tam, kjer je slab zrak ali kjer ni zadostni poskrbljeno za higienične naprave. Tudi ne smejo delati pri visoki temperaturi (nad 32°).

Turistika in sport.

LOVSKO BOGASTVO NA BOLGARSKEM.

Bolgarija je država, ki je obdarjena z velikim naravnim bogastvom: zmerno podnebje, rodovitne ravnine, visoke planine, skalnate gore, številni studenci in potoki, močvirja, plovne reke, jezera in morje. Zemlja je zelo ugodna za bogato rast in favno. Poleg roparic ima Bolgarska tudi mnogo koristne divjačine: zajcev, divjih koz, srn in jelenov, divjih rac, jerebic, prepelc, divjih kokoši, fazanov itd. Iz tega bi sledilo, da mora imeti država od divjačine mnogo koristil, kar pa ni res, kajti oblasti se ne brigajo za lov in tako se brez usmiljenja iztrebljajo koristne živali, dočim nihče ne skrbi za njihov razvoj.

Lov lahko smatramo za eden prvih pojavov človeške kulture. On je prisilil okornega pračloveka, da poostri svoje umstvene sposobnosti in razvija svojo iznajdljivost. In dandanes je lov v vseh kulturnih državah tesno zvezan s trgovino in obrtništvom, z industrijo in ponekod celo z umetnostjo in znanostjo. Odkar eksistira človeštvo, eksistira tudi lov. Predno se je spremenil v sport in zabavo, je bil neobhodno potreben za življenje. Naistarski dokumenti o človeštvu so obenem dokumenti o lovu. Trgovina in industrija, pa tudi stotisoči delavskih rok, ki so se pečale z lovom, so imele od njega korist. Brez lova si naši predniki niso mogli misliti življenja. Kakor danes poljedelstvo, živinoreja, obrt industrija in druge panoge narodnega gospodarstva tako je bil nekoč lov glavni vir dohodkov in faktor brez katerega je bil človeški obstanek nemogoč. Bolgarski prinaša lov lepe dohodke. Dasi je mnogo divjačine že iztrebljena, daje lov državi blagajni letno okrog 3 milijone levov. Ti dohodki pa bi se mogli stokrat opomnožiti, če bi država skrbela za koristne živali in preprečila neusmiljeno pobijanje divjačine. Da se prepreči, kakšne uspehe bi imelo pametno in smotno lovsko gospodarstvo, naj navedemo nekaj podatkov o ubitih divjačinah na posestvu kneza Lichtensteina, tekmo 70 let (1840—1909). Navedene številke predstavljajo skupno število v tej dobi ubite divjačine, v oklepaju pa število ubite divjačine tekom leta 1909.

Koristne divjačine je bilo ubito: jelenov 8045 (104), košut 5970 (100), jelenčkov 3237 (63), damjakov (cervus dama) 8031 (19), samice 7005 (19), mladičev 9341 (8), srnjakov 44650 (619), srn 5040 (90), mladičev 6415 (67), divjih marjascov 1477 (4),

samci 730 (1), mladičev 6635 (25), poljskih zajcev 1.379.629 (15309), planinskih zajcev 861 (zadnji je bil ubit 1. 1903), divjih petelinov 644 (6), ruševcev 1517 (8), gozdnih in planinskih jerebic 28, poljskih jerebic 781.011 (9855), fazanov 299.977 (2077), srebrnih fazanov 74, zlatih fazanov 82, ključev 7, divjih gos 591 (83), drugih močvirnih ptic 190.383 (72.511), divjih golobov 150 (1), čopastih ponirkov 7855, Vsega skupaj koristne divjačine 3.083.335 (49.204).

Škodljive divjačine: vider 85, dihurjev 602 (54), volkov 2, lisic 19.559, (338) kun belic 9877 (203), divjih maček 2, podlasic 48.745 (992), brčkov 5998 (51), jastrebov 23.713 (325), gavranov, vran in srak 937.471 (10.050), Vsega skupaj 1.190.074 (13.480). Iz teh podatkov je razvidno, kako brezobzirno se uničuje na Bolgarskem divjačina. Kolik gospodarski interes ima država na lovu, dokazujejo nastopne številke: Od leta 1900—1921 je znašal izvoz iz Bolgarije zajčjih kož 528.239 kg, lisčjih kož 84.849 kg in druge kožuhovine 45.644 kilogramov, letno zajčjih kož 24.011 kg, lisčjih 3675 kg in druge kožuhovine 2074. Celokupna vrednost znaša letno 776.367 levov. Bolgarska ima okrog 25.000 lovcov, članov lovskih društev in okrog 5000 divjih lovcov, ki ubijajo letno za izvoz 216.099 zajcev za domačo potrebo 50.000, kar znaša 70% vseh pobitih zajcev. Samo zajci prinašajo državi letno okrog 28.237.040 levov dohodkov.

VIII. MEDNARODNI SMUČARSKI KONGRES V CHAMONIX.

Otvoritev zborovanja VIII. smučarskega kongresa se je vršila 2. februarja ob 10. dopoldne v hotelu Majestic. Zborovanje je otvoril v imenu mednarodnega in francoskega olimpijskega odbora markiz de Polignac. Dr. M. Minelle je ugotovil navzočnost delegatov Angleške (sir Harry J. H. R. Českoslovaške (dr. Synacek, R. Pilot, J. Rösler, Ofovsky in ing. Pavloušek), Francije (dr. Minelle, Cuenot, Dalbana in Spiessler), Jugoslavije (dr. Hadži), Norveške (Hising-Olsen, kap. Hammerstad in por. Helset), Avstrije (dr. Osur in dr. Rölling), Poljske (dr. Osmolski in Sankowski), Romunije (Jorgu Arsenie), Švice (polk. Weber, Michel in Hirschy de Gräfenleth), Finske kap. Levalahti in Palmros), Švedske (Nordenson, Janson, Holmquist, Norling in Carlander), Madžarske (dr. Schwicker), Amerike (kap. Haugen) Italije (Ohiglivne), Latnije (Pimce). Brez pravice glasanja sta bila navzoča od avstrijskega »Algemeiner Österreichischer Ski-Verband dr. Licht in Klotter ter za »Hauptverband deutscher Wintersportvereine in der CSR Republik dr. Guhr. Za predknedna kongresa je bil izvoljen Cuenot, predsednik zimske sekcije Club Alpin Français. Za podpredsednike: Nordenson in Weber, za tajnika dr. Minelle in Calande, za verifikatorje zapisnika Rössler-Orovsky. Za nove člane je kongre sprejel Italijo in Ameriko, Japonska in Španija se ne sprejmeta. Kanadski zastopnik je bil med potjo zadržan. Zapisnik VII. praškega kongresa je bil sprejet. Živahno debato je povzročilo vprašanje števila delegatov. Večina glasov je bila proti predlogu, naj bodo vsaka država delegata, od katerih bi eden odpadel na manjšino. Končno je kongres določil z vsako včlanjeno državo po 3 delegata in 1 glas na kongresu. Mesto mednarodne smučarske komisije zavzame poseben odbor (Comité de direction), ki bo imel začasni sedež v Skandinaviji. Končno je kongres soglasno sprejel predlog, da se vrši prihodnji kongres v prestolici Finske Helsinkforsu.

★ ★ ★

— Podružnica SPD v Krpanjski, gor nam piše: Da bo zmed in nesporazumljenosti radi poročila v št. 2 »Plan Vestnika« od letos da se je na obnem zboru krpanjskorske podružnice SPD sklenilo priporočati osrednjemu odboru ustanovitve posebnih podružnic za Jesenice in okolico ter tudi Dovoje-Mojstrano, ugotavlja imenovana podružnica, da je to poročilo napačno, ker se je na obnem zboru sklenilo priporočati ustanovitve posebnih podružnic za Jesenice in okolico z mel omedlčnimi Jesenice-Mojstrano, oziroma Dovoje, torej brez Dovoje-Mojstrane.

Valentin Stanič.

(OB 150-letnici.)

V delih svojih sam boš živel večno.

A. Aškerc.

Valentin Stanič, bivši kanonik prestolne cerkve v Gorici, se je rodil 12. februarja 1774 leta v Bodrižu — občina Kanal — na Gorickem.

Kanal je lep trg ob Soči ne daleč od Gorice. Ta trg, ki je slovel kot velenaroden kraj, je nam dal že mnogo narodnih in zaslužnih mož, ki so uživali in še uživajo velik ugled ne le doma, v Kanalu, ampak povsod v Sloveniji in celo v Jugoslaviji.

Med temi vlezaslužnimi možmi naj omenim med mnogimi le nekatere. Ti so: skladatelj pravnik Josip Kocijančič, v. učitelj Avgust Leban: pesnik mladinski pisatelj in glasbenik, naduč. v p. Janko Leban: dojni svetnik Rihard Mahnič, predsednik višjega sodišča Gorjup, kanonika Berlot in Valentinčič in drugi.

Ob 150-letnici Valentin Staniča je umesto, da se spominjamo tega moža, ki je za nas Slovence kaj imeniten mož.

On je bil kmetijski staršev sin ter je po končani osnovni šoli obiskoval gimnazijo v Celovcu in je bil v Solnogradu — po dovršenih bogoslovskih študijah — posvečen v svečenika.

Potem je kaplanoval na Banjški in Ročinu in postal kasneje kanonik in šolski nadzornik v Gorici. Umril je v Gorici 28. aprila 1847. v 73 letu starosti.

In zakaj se s častjo spominjamo tega moža? Ker je bil pesnik, učitelj duhovnik, učitelj, nadzornik in pisatelj.

V Gorici je izdal: »Pesmi za kmete in mlade ljudi«. Izdal je tudi druge knjige. — Med temi: »Prestavek nekaterih cerkvenih in drugih pesem«. — Drugi »Prestavek« je bil izdal leta 1838.

O Valentinu Staniču je izdal in spisal rajni dvorni svetnik in deželni šolski nadzornik v Ljubljani še kot profesor v Gorici brošuro pod psevdonimom »Paulus«. — Ta knjiga je interesantna, ker opisuje obširne Staničovo delovanje.

Valentin Stanič je bil tudi imeniten folk. On ni bil le spreten učitelj in pisatelj, ampak je tudi sam širil in prodajal slovenske knjige. Kot šolski nadzornik je povsod uvaževal telovadbo in delal na to, da se je mladina vadila s telesnim gibanjem po izreku: Mens sana in corpore sano. — Stanič je bil velik prijatelj izletov v prosto naravo: bil je prvi vleturist na Gorickem. Kamor je izletel, je potem temeljito opisal svoje ture. Bil je eden prvih slovenskih planincev, ki se je vzel na Triglav. Tudi to svojo turo je opisal. Po njem je Slov. plan. društvo prekrstilo bivšo Deschmanovo v Staničovo koč. Ustanovil je v Gorici gluho-nemnico, Deloval je v gorški gluho-nemnici in osnuil »Društvo proti trpinčenju živali«. Zhog tega delovanja je bil povsod dobro znana oseba. Poznal so ga — vsaj po imenu — po vsej civilizirani Evropi.

Važna je bila njegova knjiga: »Kratke povesti«, ki so se mladini silno priljubile. Ko so izhajale »Novice« je bil on listu zvesti sotrudnik in je 50 izvodov »Novic« spravil na Goricko. V Gorici je otvoril knjižnico in širil med narod slovenske knjige.

Vsak, ki je Staničeve spise in pesmi že prečital, jih še sedaj rad vzame v roko in čita. Stanič je bil kot človekoljub nasprotnik alkohola, a ljubil je vendar z mero pitje vina — povdariloč:

»Šikim in starim in trudnim si bila (namreč vinca trta) moč in bolnikom to lažja in pa veselje.«

Ob 150-letnici se s hvaležnostjo spominjamo tega zaslužnega moža, ki je med prvimi oral slovensko ledino na Gorickem in se uveljavil na najrazličnejših poljih kot kulturne delavce: slovenski planinci zlasti slave v njem prvega začetnika turistik med Slovenci.

Spominu Franceta Prešerna.

SPOMIN FRANCETA PREŠERNA.

(Ob 75 letnici njegove smrti.)

Ko sem lani obiskal njegov grob na njeni večnega miru v Kranju in obstal pred štiriglatim, s travo in plevelom obraščeno kočkom matere zemlje, kamor je položil slovenski narod 10. februarja 1. 1849 svojega velikega pesnika, se mi je zdelo, da se Prešerna prav spominjajo le še močnejši čuvarki naše mile slovenske grude-Karavanke in Juljske planine z veličastnim Triglavom in pa besede na nagrobnem spomeniku.

»Ena se tebi je želja spočila,

v zemlji domači da truplo leži.«

Vihar časa in neizprosna roka naravnih zakonov sta izbrisala vse, kar je bilo našemu pesniku milo in drago in kar ga je spremljalo ter bodrilo na kratki življenjski poti od Ribčeve hišice pri cerkvi sv. Marka, kjer je tekla njegova zibelka do groba, kjer je našel svoj večni mir in pokoj. Ostala je samo še divna Gorenjska zemlja, ostali so sivi veličani, šumeče reke in žuboreči potoki in potomci, ki pa niso vredni svojega prednika. Vse drugo je utonilo v večnosti. Nik več ni tistih zelenih ilvad, ki so ga pozdravljale v jutranji rosi, ko je begal po njih kot razposajen vaški fantič, v pešeni gorenjski zemlji je trohlo skrbno srce njegove matere Mine, za njo je šel k večnemu počitku oče Simon in France je ostal sam, sam s svojo mehko čutečo dušo, ki je že v zgodnji mladosti pela kot struna pod mojstrov roko. Stoji še vrba, »srečna draga vas domača«, stoji očetova hiša, ki je pa že pozabila, da je dala Slovincem prvega narodnega, slovenskega in slovenskega pesnika.

Kdo je bil Prešern? Mnogi ga primerjajo s Puškinom, Mickiewiczem, Beyronom Zukovskim in pravijo, da je bil romantik, lirik in epik, genialen mož, ki je odnesel ime in sloves slovenskega rodu daleč za mejo naše ožje domovine. Imamo že lepo število spisov in razprav, v katerih ga slave njegovi čestilci kot enega najzaslužnejših naših mož, kot pesnika, ki je dal slovenski književnosti novo smer in obličje. Naštevajo njegove človeške vrline, močnega zanos in polet njegovega pesniškega duha, iskreno, globoko ljubezen do rodne grude in široko obzorje njegove duševnosti. Teško je povedati kaj novega, kaj poznejša literatura je poskrbela, da vemo o njem kot človeku in pesniku približno vse. Tudi vidne znake priznanja in hvaležnosti mu je postavil slovenski narod. Na grobu kamen, v Ljubljani spomenik. In prav je tako. Saj smo narod, ki ima tako malo Prešernov, da je treba čuvati njih spomin kot zenico v očesu.

Dejal bi, da je bil Prešern v prvi vrsti človek z dobrim, plemenitim srcem in blago dušo, ki ga je obdarovala narava z izredno milostjo, da je mogel izražati svoje misli in čustva v stihih. Kakor in kar je mislil in čutil, tako je tudi pel. Zato teče njegova pesem nepripriljeno, gladko in čisto kakor gorski vrelc. Prečitaš jo enkrat, dvakrat in se ti je vtisnila v spomin, ker je zadel strune v tvoji duši in govori iz tvojega srca. To je morda ena najbolj značilnih potez Prešernove poezije.

Rode se nam veliki možje, kakor vsakemu narodu, toda le redki, vsakih sto let jih živi neka med nami. Ali pa se zavedamo, kaj so in kaj smo jim dolžni? Prešernovo ime je danes nešteto zapisano v slovenski književnosti, njegove pesmi so šle v nazadno slovensko vasico, pozna jih vsako vaško dekle, klanjamo se njegovi

vim manom, slavimo obletnico njegovega rojstva in smrti, sam pa je zapel nekoč s trpkim glasom:

»Navadile so butare se pleča,

in grenkega se usia so bokala;

podplati je koža čez in čez postala,

ne strši več je trnjevka bodeča.«

Zivel je, sin poštene slovenske matere, med svojimi rojaki, ustvarjal slovensko poezijo in ji odprl široka pota razmaha in poleta, vtilval slovenski govorniki nove životvorne sile, nesel dotlej nepoznano slovensko ime daleč v zunanji svet, dal je svojemu narodu najboljšo in najlepše menitejšo, kar je mogla ustvariti njegova bogata duša, pa je moral resignirano vzkliniti:

»O, Vrba! Srečna, draga vas domača,

kier hiša mojega stoji očeta!

Da b' uka želja me iz tvojega sveta

speliata ne bila goljiva kača.«

Ker je bil sin priprostega kmetijskega očeta, brez bogastva in zunanjega bleksa, je moral okusiti vso grenkost težke borbe za vsakdanji kruh. Šele tri leta pred smrtjo je stopil na lastne noge, toda bilo je prepozno. Morda grenko spoznanje, da vlada svet vse kaj drugega, kakor pa poštenost, idealizem in človekoljubje »morda težko življenje v mladosti in dijaških letih je izpodkopalo njegovo zdravje in moral je prežgodaj v zemljo. Ni bil sam, ki je omagal pod težkim bremenom skrbi za vsakdanje potrebe. Sledilo so mu po duhu in ustvarjajočem geniju sorodni slovenski možje, ki jim tudi pišemo spomine in obetamo spomenike. Pa smo gluhli in nepoboljšljivi, kakor so bili Prešernovi sovostniki. Umetnost sprejemamo kot nekaj, kar nam po vseh postavah gre, umetnike pa opazimo šele potem, ko ga že ni več med nami. In ko smo ga pokopali, mi postavimo spomenik, označimo njegovo ime in dela v zgodovini slovenskega slovstva, slavimo vsako leto obletnico rojstva in smrti, pa smo menda storili svojo dolžnost.

V srcu in duši pa ni nobenega spomenika. Dela velikih mož, kakor je bil Prešern, žive med nami neopazeno in brez vpliva na našo notranjost. Pesnike nam pošilja usoda, da s svojo lepo besedo prebijajo led, ki obdaja naša srca, da nam vzbude plemenita čustva, ljubezen do bližnjega in zavest, da je vse posvetno blagostanje le trenutna dobrina, ki ne sme absorbirati vsega našega nehanja, da

»Naj zmisi, kdor slepoto ljubi sveta,

in od veselja do veselja leta,

da smrtina žetev vsak dan bolj dozori.«

In kadar se spominjamo teh glasnikov človeškega prepoda kadar se klanjamo njihovim manom, bi bilo umestno, da se poglabimo v to kar je večno, lepo in plemenito. Manj kadila in mre, manj slavo-spevov in več zmisla za življenje po navodilih notranjega glasu in nje odmevu, ki se najlepše zrcali v nesmrtnih delih naših pesnikov. Prešerna ohranimo v spominu s tem, da nam njegove pesmi ne bodo prazen zvok.

31. januarja do 10. februarja

„ZENA Z MILIJONI“

Od 7. do 10. febr. — III. DEL

CARIGRAD-PARIZ

KINO MATICA

Zmanjšanje oboroževanja.

Ta teden so se začele v Ženevi se začasne mešane komisije za zmanjšanje oboroževanja. Predsednik, Francoz g. Viviani, zaradi bolezni ni mogel priti in nadomestoval ga je bivši italijanski zunanji minister, g. Schanzer.

Pri sedanjem zasedanju gre za omejitve, oziroma ureditev trgovine z orožjem, ki jo je določila St.-Germain-ska mir. pogodba. Ta njen člen se ni izvrševal, ker so se Zedinjene države branile, ga ratificirati. Sedaj se je pa položaj v tej zadevi spremenil. Mr. Grew, zastopnik Zedinjenih držav v Bernu, je bil od svoje vlade avtoriziran, da jo zastopa v tej komisiji. On ni samo opazovalec, temveč malo več, kajti razložitima ima komisiji stališče Zedinjenih držav in poročati v Washington vsem, kar se bo reklo na tej konferenci.

Komisija se bo bavila predvsem z mogočo ureditvijo izdelovanja oružja od zasebne industrije in govori se že o mednarodni konferenci, ki se bo sklicala, da preuči in razreši to vprašanje.

V začetku seje se je dvignil g. Schanzer in z njim vsi navzoči. Predsednik je pozdravil prisotnost zastopnika Zedinjenih držav in dejal, da upa, da pride do uspešnega rezultata. Nato se je spomnil umrlega predsednika Wilsona, rekoč, da se naj bi ves svet poklonil spominu ustanovitelja Društva narodov.

V istem smislu je govoril Anglež lord Robert Cecil, enako tudi g. Lebrun, zastopnik Francije. Američan g. Grew se je zahvalil družbi za prisrčen sprejem, ki ga bodo znali prav ceniti v Zedinjenih državah.

Nato je natanko določil svojo mislo, rekoč: »Nimam nobenega pooblastila, da bi v katerikoli vrsti zastopal svojo vladu. Poročal ji bom samo o rezultatu vaših razgovorov in v slučaju, da postavite konkreten projekt, bom srecen, če ga bom mogel vpslati moji vladi, da ga prouči.«

Kot je iz teh besed razvidno, Zedinjene države nikakor ne sodelujejo s to komisijo. Korak, ki so ga storile, da se približajo Društvu narodov, je torej še silno majhen. E-k.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1924.

Več stvarnosti

»Sem za nedeljnost Slovenije, ker bi sicer prišli v mariborski oblasti Nemci do takšnega vpliva, da bi lahko v oblasti skupščini delali močno opozicijo.«

Minister ver dr. Vojslav Janić v svojem govoru v Zagrebu.

Vprašanje razdelitve države na oblasti motrimo z docela objektivne stališča. Priznavamo njene dobre strani, vendar pa tudi ne zapiramo oči pred slabimi, skrbno pa se ogibamo tendencioznosti, ki dobri stvari vsikdar samo škodujejo. Zato tudi brez pridržkov obojamo neokusen in tendenciozen dopis, ki ga je nam neznana, vsekakor pa neodgovorna oseba poslala beogradski »Samoupravi«. Zdi se, da je ta dopis, ki nosi naslov »Mariborska oblast in Nemci« misljen kot odgovor na zgoraj citirano izjavo ministra dr. Janjca. Ako je to tako, moramo odkrito izjaviti, da je ta odgovor tako slab, kakor si slabšega ne moremo misliti, pred vsem ker se v stvar vpleta stan, ki z njo nima prav nič opraviti.

V dopisu citamo dobesedno:

»Največji poborniki ujedinjene Slovenije so — ljubljanski advokati. Ako se razdeli Slovenija v dve oblasti, bi ti mnogo zgubili na svojih poslih in svojem zaslužku. Kot glavni argument proti mariborski oblasti navaja ljubljanska gospoda, da bi lahko dobili v mariborski oblasti Nemci. Po novi razdelitvi bo imela ljubljanska oblast nad 400.000 prebivalcev, a mariborska prav toliko. V ljubljanski oblasti bo okrog 20.000 Nemcev, v mariborski pa okrog 40.000. Nemška opasnost torej ne bo v mariborski oblasti mnogo večja, kakor v ljubljanski. V ljubljanski oblasti žive Nemci kompaktno v kočevskem okraju, v mariborski oblasti pa so povsodi naškropljeni po mestih in trgih. V tem pogledu so torej Nemci v ljubljanski oblasti močnejši. Nerazumljivo je, kako bi moglo 40.000 prebivalcev vladati nad 400.000. Ta nevarnost torej ne obstoja, pač pa obstoja neka druga opasnost. Nemci, zlasti iz mariborske oblasti so zelo dobri klienti ljubljanskih advokatov, ki bi v tem slučaju odpadli. V mariborski oblasti skupščini bi Nemci dobili izmed 50 poslancev 3—5, a to ne pomenja mnogo. Toda mogoče je, da dobi mnogo več, ker je politika slovenskih strank tako bedasta, da bo mnogo Slovencev, ki jim ne ugaia niti ena slovenska stranka, glasovalo za nemškega kandidata, ki ga osebno pozna kot pametnega in poštenega človeka. Toda državna uprava ni za to tu, da popravlja neumnosti vodij slovenskih strank. In naj dobe Nemci v oblasti skupščini tudi deset poslancev, pri 50 mandatih ne morejo v narodnem oziru predstavljati prav nobene nevarnosti...«

Tale dopis v »Samoupravi«, ki smo ga namenoma priobčili v celoti, je vzgled, kako nestvarni so naši ljudje v polemiki. Koristnost in umestnost razdelitve države v oblasti, pa tudi potreba ustanovitve mariborske oblasti se vendar da podpreti z drugimi tehtnejšimi argumenti, kakor z odporom — ljubljanskih odvjetnikov.

Končno pa se nam zdi tudi vzklík: »Kaj to, ako pride v mariborsko oblastno skupščino tudi deset nemških poslancev?« zelo malo umesten, ker se v danih razmerah pač ne smemo lahko miselno igrati z nemško nevarnostjo, ki danes pri nas v Sloveniji ni nič manjša, kakor je bila nekoč. Ut figura docet: Nemška zmaga pri volitvah v pridobinsko komisijo v Ptuj!

★ ★ ★

Za obletnico smrti dr. Iv. Tavčarja. 19. t. m. bo leto dni, odkar je zatisnil na vekov veke svoje trudne oči naš nepozabni dr. Ivan Tavčar. »Družba sv. Cirila in Metod« je ustanovila njegov spomin dr. Ivana Tavčarja sklad, ki naj bi se uporabljal pred vsem za podporo onim šolam, za katere se je blagopokojnik najbolj zanimal. Posebno so to naše obmejne šole.

Ob njegovi smrti in kmalu potem se je pridno nabiralo za njegov sklad ter se je v kratkem času nabrala precej znatna vsota. Sedaj je pa že nad pol leta, odkar je nabiranje v tako plemeniti in potreben namen skoraj prenehalo.

Ob prvi obletnici smrti našega narodnega prvaka in pisatelja, katerega dela bodo živele večno, počastimo njegov spomin s tem, da znova darujemo »Družbi sv. Cirila in Metod« za dr. Tavčarjev sklad.

V teh dneh, ko nam stopa tako živo pred oči naš veliki in nepozabni dr. Ivan Tavčar, se spominjamo one slovenske dece, za katero je tako požrtvovalno deloval in katera je tudi sedaj še v nevarnosti, da se potuji. Za to položite svoj obol za »Dr. Tavčarjev sklad«!

Likvidacija pokrajinske uprave povzroča, kakor čujemo, nepričakovane težkoče, predvsem zaradi tega, ker za likvidacijo ni bilo predvidenih nobenih kreditov. Na drugi strani zoper zavira likvidacijo redukcija uradništva. Na vseh koncih in krajih zastaja delo radi pomanjkanja sposobnih sil, dasi bi bilo baš sedaj treba podvojenega intenzivnega dela. Velike težkoče so se pokazale zlasti pri kmetijskem oddelku, kjer so reducirani skoraj vsi najboljši uradniki. Zato v tem oddelku delo takorekoč počiva, ker ga oni redki uradniki, ki so še ostali na svojem mestu, fizično enostavno ne zmorejo. Opetovano je krožila v naših listih vest, da mora biti likvidacija pokrajinske uprave končana že ta mesec. Kakor stvari sedaj stoje, je docela izključeno, da bi se mogla likvidacija zaključiti v določenem roku. Ako bi tudi delo šlo tako od rok, kakor bi bilo potrebno, ni misliti, da bi se mogla likvidacija končati pred jesenjo. Predno pa le-ta ni končana, se tudi ne morejo vršiti volitve v oblastno skupščino, ki so jih napovedovali že za ta mesec ali najkasneje za mesec maj. Ker je mogoče, da pride med tem do preokreta v notranji politiki, tudi ni izključeno, da bi sploh likvidacija ne padla v vodo. Čemu se je potem odredila, ko je povzročila toliko truda in dela, pa tudi stroškov?

Tako je pošteno! Današnja »Samouprava«, reagirajoč na naša izvaianja zaradi priobčitve »Dopisa iz Ljubljane«, izjavlja, da obžaluje, da se je to pripetilo. Poudarja, da dopis ni bil objavljen iz slabe namena, marveč v dobri veri. »Samouprava« končno izjavlja, da incident obžaluje. Beležimo to nam dano zadoščenje z zadovoljstvom.

Črno-rdeča koalicija na magistrali je predčerašnjem prevzela v svoje roke »Mestno hranilnico Ljubljanske«. Od dosedanjega gerenta tega zavoda g. Roberta Kollmanna je prevzel vodstvo Mestne hranilnice novi predsednik g. Ing. Štebi.

Redukcija univ. profesorjev. Na ukaz ministrstva prosvete so upokojeni univ. profesorji beogradske univerze: Simo Lozanić, Milan Jovanović-Batut, Svetozar Zorić in Milan Nedeljković. Na zagrebški univerzi: dr. Dragutin Čupović, dr. Josip Silović, dr. Avgust Masić, dr. Havro Manojlović, dr. Dragotin Jovanović, dr. Julij Domac, dr. Josip Brunšmid in dr. Teodor Wikerhauser. Po poročilu iz Beograda je na ukaz ministrstva prosvete umirovljen redni profesor za rimsko zgodovino na ljubljanski univerzi in bivši profesor kijevske univerze dr. Nikolaj Bubnov.

Nova gozdarska šola v Sloveniji. Ministrstvo za šume in rude je sklenilo, da se ustanovi v Sloveniji nova praktična gozdarska šola. V to svrhu je imenovana posebna strokovna komisija, ki ima nalogo, da izvrši vse priprave za čim skorašnji otvoritev te šole. Kje bo ta šola nameščena, še ni sklenjeno.

Liška železnica. Zgradba liške železnice, ki bo vezala Split s Hrvatsko in Slovenijo, mora biti letos gotova. V zadnjem času se neprestano forsirajo dela na tej progi. Bila je že nevarnost, da se iz finančnih razlogov zgradba ne proge odloži na kasneje, toda po intervenciji predsednika narodne skupščine Ljube Jovanovića je ta nevarnost odklonjena, in železniški minister je zagisural vsa finančna sredstva, ki so potrebna, da se ta velevažna železniška progla dovrši že letos.

Iz zapuščine pok. Avstro-Ogrske. Dr. Novaković, glavni direktor »Narodne banke«, ki je zastopal našo državo v likvidacijskem odhodu bivše »Avstro-Ogrske banke«, se je vrnil v Beograd in predložil finančnemu ministru poročilo o svojem delovanju. Popolna likvidacija »Avstro-Ogrske banke« se izvrši koncem meseca junija. Po doseženem sporazumu dobi naša država iz zakladnice »Avstro-Ogrske banke« v kratkem še 5 milijonov zlatih kron.

Otvoritev telefona v Krmeju. Pri pošti Krmeji je bila dne 22. jan. t. l. otvorjena telefonska centrala z javno govornico za kraljevni in medkraljevni promet. V smislu čl. 5. t. 2. telefonskega pravilnika opravila ta centrala tudi brzojavno službo.

Petdesetletnica poroke. Danes slavi g. Štefan Gruber, nek. sprejemnik v p. s. vojo soprog Antonijo petdesetletnico svoje poroke. Še na mnoga leta!

Poročje. V Slovenjgradcu se je poročil Stanko Moškoni, odvjetniški koncipient v Mariboru, z ed. Tončko Kosjivo, hčerko šol. ravnateljice in posestnika v Središču ob Dravi. Bilo srečno!

Srebrna poroka. Srebrno poroko obhaja danes strojni stavec g. Anton Mancini s svojo soprog Alojzijo v krogu množevitih rodbine. Še na mnoga leta!

Za čisto jezika. Na naši zapadni meji v Sovodnjem pri Gorenji vasi ustanovil se je krožek za izključevanje tujk. Vsak prestopnik kaznujejo člani s 40 para ter so zbrali za Jugoslovansko Matice znesek D 75.40. Iskrena hvala! Želimo si le mnogo posnemovalcev!

Izkaz o stanju hranilnih vlog. Finančna delegacija objavlja uradno, da izkaz o stanju hranilnih vlog (po kraj-

žicah) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za IV. četrtletje 1923 v eni prihodnjih številah Uradnega lista.

Cene življenjskih potrebščin pri nas in drugod. Po najnovejših statističnih podatkih so cene življenjskih potrebščin pri nas in v drugih mestih take: govedina je najdražja v Zagrebu, nato v Novem Sadu. Vazraždu in v Beogradu, teletina je najdražja v Novem Sadu, nato v Celju, Ljubljani, Zagrebu in v Beogradu; svinčina je najdražja v Novem Sadu, potem v Mariboru, v Ljubljani in končno v Beogradu; slanina je najdražja v Celju, v Mariboru, v Novem Sadu, v Ljubljani, v Beogradu in končno v Zagrebu; salo je najdražje v Celju in v Beogradu; mast je najdražja v Celju in v Ljubljani, nato pa v Novem Sadu in v Beogradu; mleko in jajca so najdražja v Beogradu; grah, zelje, kisto zelje, krompir, čebula, riž, moka in drugo je najdražje v Beogradu. A najcenejše v Zagrebu. Kruh je povsod po 5 Din razen v Celju, Mariboru in Ljubljani, kjer je po 6 Din. Beli kruh je povsod po 6 Din razen v Celju, Mariboru in v Ljubljani, kjer je kruh po 6½ dinarja.

Smrtina kosa. Danes jutraj je umrl g. Fran Adamič, posestnik in trgovec na Sv. Petra cesti št. 31. Pokojnik je bil veleugleden trgovec in obrtnik, navdušen Slovenec, prepričan Jugosloven in značilen napredniak, ki je vsikdar z vsem prepričanjem izpolnjeval svoje narodne in strankarske dolžnosti. V vseh krogih zlasti pa med svojimi stanovskimi tovariši je vplival velik ugled in splošne simpatije, ker je bil redkih črtnih vrtil in strokovne sposobnosti. Pogreb bo v nedeljo 10. februarja ob 16. na pokopališču k Sv. Križu. Blag mu spomin, njegovim rodbini naše sožalje. — 6. tm. so pokopali v Milano ed. Frno Koštr. bivšo uradnico Južne žel. v Mariboru, sestro gospe Anice Neovetkeve v Ljubljani. Bodi ji ohranjen prijazen spomin.

Skrbite za razsvetlavo. Mestna pilnarna nam piše: Z ozirom na notico »Skrbite za razsvetlavo« v Vašem cenem listu z dne 7. tm. prosimo, da priobčite sledeče poliasnilo: Cestna pilnarska razsvetljava je v letošnji zimi mnogo trpela vsled mraza. Vodne pare v plinu se vsled nizke temperature kondenzirale, nastala voda zmrzne in zapre dotok plina. Odrinjanje zamrznjenih ceví je zelo dolgotrajno in le bilo posebno v letošnji zimi težkoče, ker le odrinjana cev čez nekoliko ur zopet zamrznila. Tudi čiščenje svetilk je bilo radi velikega mraza nemogoče.

2.

Napravili takoj po vzorcu, poskus na mladom so zamorcu, in glejte čudo — »Zlatorog«, koj bela je postala nogal! (Nadaljevanje sledi.)

Cetiske vesti. Umrl je klebučar in hišni posestnik na Kralja Petra cesti Anton Chiba v 63. letu starosti. — Mestno gledališče. V nedeljo ob 20. se v mestnem gledališču igra »Reveček Andrejček«. V torek se vrši gostovanje ljubljanske drame v »Osmi ženi«, kjer nastopita v glavnih vlogah gospe Nobloka in g. Putata. — Tombola Olepsevala. Društva je preložena za kratek čas. — Umrl je tekmo meseca januarja v mestu Celju in celjski bolnici skupno 14 oseb, 4 v mestu, 10 v bolnici. — Mestni magistrat razglašal in ponovno opozarja vse one, ki priredijo kakšen ples, veselico ali kako drugo prireditve zabavnega značaja, ki ni strogo umetniškega značaja, da ne vlagajo prošenj za opustitev veselicega davka, ker obstoja tozadevno principiellen sklep, od katerega se ne more odstopiti niti v slučaju, da je čisti dobiček namenjen v dobrodelne svrhe. Stranke si s tem delajo samo nepotrebne izdatke. — Pravica uporabe grobov na mest. pokopališču, ki je bila pridobljena pred 20 leti, je glasom pokopališnega reda ugasnila. Stranke, ki si hočejo grobove še obdržati, morajo poravnati tozadevno pristojbino do 31. marca. — Pile je kradel v Maidičevi trgovini uslužbenec Ivan Mejač, nek. Jos. Zupan. mu je pa ukradene pile razprodal. Pred okrožnim sodiščem sta se te dni zagovarjala. Mejač je dobil 2 meseca zapor. Zupan pa, kateremu se ni moglo dokazati da je vedel za tatvino, je bil obsojen na 150 Din globe. — Radi težke telesne poškodbe je bil pred okrožnim sodiščem na 6 mesecev težke ize obsojen že 10 krat radi pretop predkaznovani 44-letni delavec Spes Ignac, ker je 4. novembra 1923 z nožem sunil nekega Fidlerja in še nekega drugega njegovega tovariša ter ju poškodoval.

Mariborski vest. Slovensko obrtno društvo. Kakor je bilo iz poka burnega občnega zbora Slov. obrtnega društva razvidno, v društvu ne bo zavladal mir. Kakor smo izvedeli, ni bilo v prvi odborovi seji nikogar izmed starega odbora. Novi predsednik je bil primoran odstopiti, kajti izjavil, ali hočelo sodelovati ali ne. Po najnovejših vesteh leži vzrok odstopnosti v vlogi na razveljavljanje občnega zbora

oziroma volitev. In sicer se razveljavljanje utemeljuje s tem, da ravno oni, ki so na zborovanju vodili opozicijo, niso smatrali kot pravnoveljavni člani, ker večina njih ni plačala članarine. Vsekakor je g. Džamonja prevzel nase zelo težko nalogo. Konsolidacija tega društva je ravno v teh kritičnih časih, ko gre za usodo obrtne nadaljevalne šole in za prepotrebno ustanovitev višje strokovno izobraževalne šole in ko gre čuvati tudi po ogromnih davčnih bremenih ogroženosti obstoja slovenskega obrtništva v Mariboru, tako nujno potrebna, da je dolžnost vseh činiteljev, da skušajo omiliti obstoječe spore. — 11. mrličev v en dan. Za kratko dobo, ko po celi teden in nekoč celo devet dni ni bilo v celnem mestu niti enega mrliča, je nastopila nabitost vsled vpliva neugodnega vremena zopet doba nenavadne umrljivosti. V petek n. pr. so imeli v Mariboru kar 11 mrličev. Od teh se jih je pokopalo 6 v petek, 2 sta bila določena za sredo in 3 za nedeljo. Med prvimi šestimi se nahaja dijak prvi gimnazije Hren, ki je postal žrtev zastrupljenja, ki le nastalo iz prvotno navadnega mnenja na obrazu. Kot druga posebnost med temi bolniki je 95-letna vdova Amalija Kukovič, vdova po davčnem višjemu upravitelju in sestra zgodovinarja in prosta Orožna. Pokojnica je še v svoji visoki starosti čitala liste brez očal. — Zanimiva razprava. Pri okrajnem kaz. sodišču se vrli dne 16. t. m. zanimiva razprava, kjer nastopi bivši kapetan Mlakar proti štirim obžalencem radi očitka navlačenja cen pri oddaji stanovanj. Med obžalovanimi se nahaja tudi g. Slanovec, ki na stoji te dni pred težko operacijo. — Narodno gledališče. V četrtek se je ponovila drama »Onstran življenja«. Obisk je bil bolj skromen. Ne glede na to, sta g. Bratina in g. Bukčeka svoji težki vlogi kakor vedno tudi to pot mojstrsko vrtila. Celo zagrebško časopisje izraža povoljno kritiko o tel. dromi V petek reniza opere. Pri treh mladenkah. — Snežni vihar v Gradcu. V petek popoldne je v Gradcu divjal velik snežni vihar.

Bliskovo jezero. Je, kakor javlja »Tourist Office«, še vedno zamrznjeno. Led je zelo debel in naravnost izhoren. Izletnikom se priporoča obisk jezera, vsekakor pa naj se vsak pred odhodom informira pri »Tourist Office«. Aleksandrova cesta 8.

Razprava Dr. Vošnjak z »Slovenca«. ki bi se imela vršiti danes pred ljubljanskim sodiščem, je bila preložena radi boleznih odgovornega urednika g. Mojskrca.

Očesne bolezni v ambulatoriju Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Leta 1923, se je zaradi očesnih obolenj ambulatorio zdravilo 1869 članov in 287 sivocev. Število ordinacij je bilo za člane 4762, za sivoce 626. V bolnišnico se je oddalo 97 bolnikov, med njimi 18 primerov nalezljivega trahoma, 3 primeri očesne gonoreje pri novorojenih in 8 primerov težkih očesnih poškodb. Število očesnih poškodb znaša v celoti 486; večinoma rane od zapletenih drobec v roženici 3 primeri traumatične poškodbe leče (mrena) in 3 poškodbe, kjer je bilo zrklo samo prebito. Večina poškodb se ponavljala dan za dnem v gotovih tovarniških poklih in jih povzročajo drohči železa, jekla od stružnice, delci kamenja in gotovih kemičnih proizvodov. Isti delavci se rani tekoma leta po večkrat. Dokaz, da je delavstvo samo še dosti premalo pazljivo in da se najbže tudi v obratih pri delu, ki ogroža oči, premalo uporabljajo predpisana varnostna očala. Ranjeni delavci sami večkrat zanemarijo navidežno malenkostno poškodbo in prihajajo še-le po preteku več dni k zdravniku in si tako nehoti in nevede sami podaljšajo dno delavnežnost. Opozoriti je treba tudi na nepravilne in nedopustne poskuse različenih mojstrov in drugih pomočnikov, ki hočejo že v tovarni odstranjevanju stružine in druge drohce, zaplčene globoko v roženico na povsem neumestnem način, ki ni skoro nikdar uspešen, nego samo razdraži in razvname dotlej mirno oko. Razven že imenovanih 8 težkih poškodb, oddanih v bolnišnico, so se zdravili vsi drugi ranjeni doma oziroma ambulantno. Od težko ranjenih je izgubil en delavec svoje oko, trije so dobili vsled poškodb mreno, ostali pa so izgubili vsled nastalih brazgotin na prezorni roženici d. l. svojega prejšnjega d. b. r. vida. — Očala je dobilo 187 zavarovancev, po večini starostno dalekovidnih, ki jim je vid za njihovo delo opešal. Prihitihi šestina je bila kratkovidnih. Od teh skoraj polovica v povsem neprimernih poklih, kjer jih slabovidnost ovira v delavnežnosti. Končno je dobilo 7 enokih članov nova umetna očala.

Odbor za Malgjevo špmentu v Guštanju je sprejel sledeče nadaljnje zneske od gg. nabiralcev: Fran Čuček Ptuj 300.25 dinarjev; Josip Smuc, Zagreb, 225 D. Rozi Kristanova, Vače pri Liji, 100 D.; Leopold Repovž, Zagorje ob Savi, 215 D.; Hidroavionska Komanda Boka Kotorska 325 D.; Matija Kaki, Črnomelj 55 D.; Prei D 11.760.75; sedaj D 1270.25; sk. paj D 13031. Gori omenjeni odbor se iskreno zahvaljuje p. n. nabiralcem in prosi vse, ki so svoj čas sprejeli nabiralne pole da jih v najkrajšem času nakažejo. Odboru primanjkuje samo za spomenik še D 10.000, kje so pa ostali stroški? Da ne pride odbor v neprim. se, se prosi vse rodbinje, da podpirajo to akcijo, da živujejo po svoji moči za ta spomenik ob meji.

Iz Šiske. V proslavo velikega šiskarja Val Vodnika, je priredila Narodna Citanina v Šiski na Svečnico v dvorani pri Valjavcu svojo občajno »Vodnikovo besedo«. Spored je bil odprt za nagovor g. tajnika Herbersta, nakar je zapel Citaniški pevski zbor Vodnikovo »Dramilo molit rojakom« spremljano po kratkem baletu pred Vodnikovo soho. Krona večera je bil nedvomno nastop, pevcev-solistov. Nastopila sta gg. Burja in Berlot, z nekaj umetnijski pesmicami, ki sta žela po vsaki odpeti točki prisrčen aplavz. Pri klavirju tu je spremljal g. prof. dr. Kozina, s večjo roko, žal da klavir ni bil provr-

sten. Za to točko je zapel zopet Citaniški pevski zbor »Gorski kraj« s tenor-solom. Želim pa pevskeemu zboru naj bo vstrajen, le vztrajnost in skupnost prinese uspeh. Nastopili so tudi člani g. d. odr. Nar. Citanice s pravilno igro »Volkašina«. Igra je bila še precej v dobri reži. Vsa igralec se je vidno potrudil, da pokne vse najboljše. Kmečka svatba in rezanje pogach bi bila lahko boljša, žal da radi tolikega osnobja pri tem malnem odru ni prišla toliko do veljave. Tudi s petim pri svatbi je bil križ. Zeteli je da, bo pri povolitvi igre boljše. Kar se tiče v splošnem je igra ugajala, le konec je bil malo mučen. Dvorana je bila nabito polna in veliko ljudi je moralo oditi radi pomanjkanja prostora. Vidi se kako silno potrebujemo šiskarji svojega doma, v katerem bi se shajali in propagirali narodno misel.

KATASROFALNI PLAZOVI V ALPAH. ŠTEVILNE NEZGODE. — ZASUT VLAK.

Po poročilih iz Gradača vlada na zgor-njem Stajerskem, Solnograškem in na Tirolskem strahovito neurje. Sneg pada že več dni in ustavljen je na mnogih krajih ves promet. Številni kraji so popolnoma odrezani od sveta. Vsled snežnega meteža, so se na raznih mestih utrgali ogromni plazovi podirajoč in rušeč vse pod seboj. Lavine so zahtevale tudi številne človeške žrtve in dnevno prihajajo poročila o novih nesrečah. Škoda je veličanska. Pretrgane so vse telefonske in brzojavne vzei. Na kraje nesreče je bilo odposlano vojaštvo, sodeluje pa tudi po vseh močeh prebivalstvo. Neurje traja že od nedelje.

S 3000 m visokega Grimminga pri Steinach Irdingu je 7. tm. treščila ogromna lavina proti Untergrimming Klackau, ki je zasula 48 letnega brzojavnega nad-delovalca Erharta Buschbena in 26 letnega državnega monterja Bernharta, zaposlena pri leobenskem vzdrževalnem brzo-javnem odseku. Zasutima so prispeli takoj na pomoč ljudje iz bližnje okolice, vendar so ju našli mrtva. Oba nastavljenca sta skušala vzpostaviti brzojavno zvezo, ki jo je vihar pretrgal.

V kraju Strechau je plaz zasul tri gozdne delavce in nekega učenca, katerih pa desedaj še niso našli, navzlic temu, da se je rešilne ekspedicije udeležilo več sto ljudi. Dva pomorskeca sta brata Strohmeyer, od katerih se je eden šele pred kratkim poročil. Tretji se imenuje Schindelbacher in je sin nekega lovca. Deček je sin nekega gozdnega delavca.

Katasrofalni snežni meteži še vedno traja. V Vordenbergu je bilo danes električno podietje Krempf in nekaj drugih objektov od velike lavine popolnoma zasuto. Iz Leobna je odšel na pomoč oddelek vojaštva zvezne armade, požarna bramba iz Leobna pa je odposlala na kraj nesreče vse razpoložljivo orodje.

Promet na progi Sv. Mihael-Selztal je prekinjen, ker je v Kallwangu obklat vlak v snegu.

Lavina, ki se je 7. tm. dopoldne utrgala nad Tamischbachturmom je zasula premikalni vlak, katerega še niso izkopali. Štirje sprevodniki so bili najdeni mrtvi. Strojevodja in kurjač sta zgorela. Radi nevarnosti padanja lavin, so pomoči rešila dela ustavljena. Iz Linca je bilo odposlano vojaštvo na pomoč.

V Gollern-Weissenbachtu je bilo od plaza pokopanih osem drvarjev. Veliki snežni zameti onemogočujejo njih reševje. Sodi se, da so izgubljeni.

V Selztalu sneži brez prenehanja. Vlaci imajo tri do štiriurne zamude. Pri Wald-u so vlaki obklati v snegu. Osební vlak iz Linca je zvozil šele s pomočjo dveh pomožnih strojev, prispehli iz Spala in Pyhrna. Vlak iz Ischla radi velike lavine v Gollern še ni prispeil v Selztal.

V Eisenerzu je prevažanje rud radi snežnih, še vedno trajajočih metežev, popolnoma onemogočeno. Na železniški progi sta obstali dve lokomotivi, ker nista mogli ne naprej, ne nazaj. Kako dolgo bo promet ukiniten se ne da presoditi.

Po poročilu »Salzburger Volksblatt« iz Zinkenhachu utrgala lavina, ki je popolnoma zasula erarično postopje, v katerem se je nahajalo približno 30 oseb, večinoma drvarjev. Pet drvarjev, ki so delali v bližini se je rešilo. En drvar je bil mrtve, dvanajst težko, ostali pa lahko ranjeni.

★ ★ ★

Požar v Fali. V četrtek zvečer je izbruhnil v baraki Splošne stavbene druž-be na Fali velik požar, ki je mahoma vpe-pelil barako. V veliki nevarnosti so bile tudi v bližini se nahajajoče barake, kjer so se nahajala skladišča raznih strojev. Na lke mesta je takoj prihitela mariborska požarna bramba z novo avtorubinsko hri-zalino in po dvehurnem napornem gašenju se je posrečilo ogneni udučiti. V slučaju, da bi se ogenj razširil na ogrožene sosedne barake, bi nastala milijonska škoda; ute-gnila pa b. izbruhniti še usodnejša katas-trofa, ker se je v eni izmed bližnjih barak nahajalo 10 kg dinamita. Eksplozija bi napravila nevarnost tudi veliko hidro-elektrarno.

Policijska kronika. V Lokvici je bilo vlomljeno pri posestniku Mariji Blažič in ukradeno za 425 Din raznih predmetov. — Josipu Kotniku iz Mestnega loga je bila ukradena črna suknja, vredna 1250 Din. — Šivilji Ljudviki Pleško je bilo ukradeno 6 tm. volneno krilo in volneni jumper v vrednosti 500 Din. — Mesarju J. Koprivicu je bila iz klavnice ukradena 300 Din vredna telečja koža. — Aretiran je bil Anton Zganjar, ki je ukradel dve prazni vreči v vrednosti 200 Din, last trgovca Bahovca. — Po mestu se klati brezposelni kleparski pomočnik Ignac Dolenc, ki hodi k raznim strankam v stanovanju pod pretezo, da mora popraviti vodovod. Ponavadi ga pa v resnici pokvari. Svoje »delo« si pusti po tem honorirati. Stranke se opozarjajo, da lopovom, ki se izdajajo za uslužbence (tvrd-ke Kom. ali Ecker, ne nasledaj!

Goljuša za 140.000 dolarjev. — Zasedovanje goljuša z aeroplanom.

Dne 7. am. kakor smo že brzojavno javili, so v Messini prijeli mednarodnega pustolovca in goljuša Karla Heinricha v spremstvu elegantne dame v trenutku, ko se je hotel vkrčiti na parnik proti Aleksandriji, da bi tam v deželi Tutankamona nemoteno uživaval sadove svojega rafiniranega posla. Karlo Heinrich je pred tednom dal znan na zelo premeten način potom falsificiranih dokumentov in čekov izvaliti od zelo bogatega veletrgovca Schnella lepo svotico 140.000 dolarjev, s katerimi je v družbi svoje lepe dame popihal proti jugu. Schnell je goljušjo pravčasno izsledil. Pričela se je pravzaprav gonja za goljušom v spremstvu detektivov je Schnell stopil najprej v aeroplan ter poletel v njem do Koelna, kamor so vodili sledovi za goljušom. Od tu v divji avtomobilski dirki do trolejskega Brennerja. Povsod je bil goljuša za petami, ki pa je napel vse svoje sile in duševno prisotnost, da bi pravčasno ušel zasledovalcem. Schnell z detektivji je sledil goljušu od Brennerja dalje v brzovozu v Florenco, v Rim, v Neapol in slednjič v Messino, kjer se mu je končno posrečilo prijeti drznega pustolovca v momentu, ko je hotel nadaljevati svojo pot v Afriko. Schnell je bil ves srečen in pri goljušu so našli še 16.800 dolarjev v zlatu, 4800 dolarjev v papirju in 400.000 lir. Lepa dama, mlada Hilda Schrakab je zadrževala svojo popolno nedolžnost ter izjavljala, da se je z njim hotela odpeljati na ženitovanjsko potovanje v Kairo gledat piramide. Oba so lepo zapirali in konec je ženitovanjskega potovanja. Prigoljufana dolarska svotica reprezentira v naših dinarjih okoli 12.000.000. Goljuš je na divjem begu moral potrošiti tudi par milijonov, gotovo je plačeval ogromne svote za hitri beg v avtu in vlaknu.

Samomor uradnika. V Zagrebu je izvršil včeraj dopoldne samomor uradnik okrožnega urada za zavarovanje delavcev Mijo Kokotović, ki je bil sivočelo tudi priča v procesu Paskijević. Samomor je bil storil radi nesrečne hubeznosti.

Smrt pod vlakom. V četrtak zvečer je zagrebški brzovoz, vozeč ob 20. proti Zidnem mostu pri Cernomeru povozil 24 letnega redova Životlja Spasića, rodom iz sela Varoš. Spasić je skušal prečkati tir in se je izognil tovrstnemu vlaknu ter je pri tem prišel pod od nasprotne strani vozečih brzovozov. Bil je na mestu mrtve. Po izjavi očividcev, je Spasić sam kriv svoje smrti, ker je navzlic zaprti progi, slednjemu pasiral.

Uprava našega lista je prejela: Za družbo Cirila in Metoda Din 1000, daruje Milka ob prvi obletnici smrti brata Ivana Za društvo slepih Din 50, daruje rodina Kettetova v Kamniku; Din 75 daruje trdnica Trdna v Ljubljani. Skupaj Din 125. Srčna hvala!

Priloga današnji nakladi »Slovenskega Naroda« je priložena priloga »varne »Zlatorogmila« pod naslovom »Samo gospodinjstvo.«

»Veliki pustni korzo« v Ljubljani. Slavočeva maskarada 2. marca t. l.

Zahtevajte povsod našo domačo KOLINSKO CIKORIJO

izvršni pridatek za kavo. — LEPOTA? SVEŽOST? MLADOST?

Priključena vnanjščina. Vse to si lahko prihranite in zaščitite prazno ostarelost edino z racionalnim negovanjem vašega obraza, vašega telesa, vaših las in zob! Izvrednega delovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza preparati za negovanje lepote: Elza-obraza in kožo obvarujoča pomada (2 lončka s pakovanjem in poštino 25 D), Elza-pomada za rast las (2 lončka s pakovanjem in poštino 25 D), Elza-lilijno milo lepote (4 kose s pakovanjem in poštino 46 D in 10 % doplatka in drugi Elza-preparati kakor Elza cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolonska voda itd.; adresa: Lekarna EUGEN V. FELLER, STUBICA DO, Elza trg št. 238, Hrastovo.

Koncert. Od nedelje 3. tm. v restavraciji in kavarni Tratinik redno vsaki dan koncert ciganske kapele pod vodstvom prinaša MIRA od 8.—1. ure ponoči.

Prodajali 30% ceneje toletno milo od trdnice Kiehlhauser, Graz, tako dolgo, dokler zaloga traja. — Uran - Parfumerija, Ljubljana, Mestni trg 11.

Najcenejše in najnovije obleke se dobijo samo v Selenburgovi ulici št. 3 pri Gričar & Mejač.

Restavracija »ZVEZDA«. Vsako nedeljo in praznik zabavni koncert. — Telesno zaprtje. Profesor Kraft-Ebing, veliki raziskovalec na torišču živčnega zdravilnosti je grenčica »Franz-Josef« porabil za ugodnim uspehom. Zaželjeni učinek nastopi že po malo urah.

Društvene vesti.

Napredno gospodarsko in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo ima svoj redni občni zbor z običajnim spredom dne 16. tm. ob polnoči uri zvečer pri Ivanču, Pred konjušnico 12.

Natakarški ples. Opozorjamo, da se vsakoletni splošno priljubljeni natakarski ples letos vrši v dvorani »Kazile« oziroma v vseh prostorih »Zvezde« dne 13. febr. 4.

Predavanje v društvu »Soča«. Kor je g. dr. Ambrožič danes zvečer najino za držan, odpade njegovo predavanje za enkrat. Na mesto njegovo nastopi g. prof. dr. Lah, ki bo govoril o ciljih in idealih sodobnega Slovanstva. Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop prost.

Društvo »Sejmarjev« za Slovenijo pozivlja svoje člane, da se udeležijo nadaljevanja II. rednega občnega zbora, ki se vrši v nedeljo dne 10. t. m. ob 14. v hotelu Lloyd. Vstop dovoljen samo članom z običajnim listom. Odbor.

Gospodarstvu.

Dr. Dragotin Uj. Novaković:

KREDITNA POLITIKA NARODNE BANKE IN KRIZA KREDITA.

III. Merilo za velikost kreditov in govorice o deflacionistični politiki.

Iz više navedenih števk, ki so jako poučne, se more sledeče razvideti: Do čim je prvi dve leti 1920 in 1921 eskont znašal dvakrat manj in, če se jemlje v obzir tudi žiro-račune, celo trikrat manj nego je bilo obdobjem kreditov, se to razmerje med eskontom in krediti leta 1922 menja, eskont se približuje obdobjem kreditom. L. 1923 skoro ni več razlike med eskontom in obdobjem krediti. Ta fakt sam dokazuje velikost in težo krize l. 1922 in 1923. Hkratu se iz tega vidi, da se kredit, ki ga daje Narodna banka, vedno bolj in bolj immobilizuje. Bančni dolžniki v resnici plačajo ob roku svoje obveze ali takoj se zopet zadolžujejo pri banki, ker je denar plasi ran v nelikvidne posle. Ker ima Narodna banka omejen obtok novčanic na eni strani po zakonu samem, kateri ji dovoljuje, da sme izdati trikrat toliko novčanic kolikor ima podloge v svojih kasa, ter na drugi strani po naravi stvar same, kajti, čim ne postoji več dolžnost zamene novčanic za kovan denar, nastaja vprašanje, koliko vobče sme Narodna banka izdati novčanic, pa naj ima kolikor koli podloge, ker vsako pretirano izdajanje novčanic ubija vrednost dinarja. Na vsak način bi bil odgovor sledeči: Narodna banka sme toliko novčanic pustiti v obtok, kolikor ne bo delalo ovire obtoku in kolikor ne vpliva na poslabšanje dinarjeve vrednosti. V nobenem slučaju se ne more vzeti kot merilo za izdajanje novčanic ideja, da treba izdati toliko novčanic, kolikor je zahteva po kreditih, kajti Narodna banka niti ne more niti ne mora zadovoljiti vseh potreb kreditov, marveč po čl. 2 zakona o Narodni banki samo potrebo kratkoročnega kredita, v kolikor se z odobravanjem kredita i eskontiranjem menic ne bi spravilo v nevarnost zaščito in jakost državne valute. Zategadelj se pokriva z enim delom potrebe kredita s sredstvi Narodne banke, na drugi jih je treba zadovoljiti z drugimi denarnimi viri, kakor z denarjem iz hranilnih vlog z inozemstva itd. Kako to zgleda pri drugih emisijskih bankah, naj pokažejo sledeči primeri: Francoska banka ima v obtoku preko 37 milijard frankov, na eskont je izdala okoli 3 milijarde frankov in na posojila proti zastavi 2.1 milijarde. Češkoslovaški bančni odsek pri ministrstvu financ ima ob tok 8.8 milijard češkoslovaških kron. Na eskont je izdano 917 milijonov Kč. Belgijska narodna banka ima ob tok od 7.1 milijard frankov. Na eskont je izdanih 1 milijarda 18 milijonov frankov ter na posojila proti zastavi 301 milijon frankov.

Narodna banka je že l. 1922 videla, da se imetniki kreditov ne poslužujejo bančnega kredita na način, kakor je to bilo pred vojsko in celo do l. 1922. Uvidela je, da mora prestat z dovoljevanjem novih kreditov ter da mora celo že odobrene kredite reducirati na one svote, do katerih sme izdati svoje novčance. Istina je, da je imela za to i drugo pot. Mogla je nadaljevati dovoljevanje kreditov, ali ustaviti eskont takoj, čim dospe do maksimuma, do katerega sme izdati po zakonu svoje novčance. Ta druga pot bi bila morda v rednih prilikah boljja in pravičnejša nego izbrana pot, ali v momentu krize bi bil ta pot jako opasen. Zato je banka prenehala z dajanjem kreditov in uvedla redukcijo kreditov, da bi došla do sredstev za dajanje novih kreditov. Dvigaj obrestne mere se banka ni mogla poslužiti za namene obrambe svojega obtoka zategadelj, ker bi bilo v takem primeru obrestno mero takoj dvigniti od 6% na 18 ali 20%, kolikor zahtevajo denarni zavodi za obresti. Ostane vedno še odprto vprašanje, ali ne bi bi tudi ta način boljji od načina, katerega je izbrala banka.

To prenehanje dajanja novih kreditov in redukcija že danih kreditov v ta namen, da se dobi sredstva za kredite onim, ki jih zaslužijo, pa jih nimajo, ali bolje rečeno, da bi se vsota od milijarde in 200 do 500 milijonov kron, kolikor ima Narodna banka v sedanjih prilikah za dajanje kreditov na razpolago, bolj razdelila na vse one, ki zaslužijo kredit, je povzročilo mnenje v našem svetu, in to mnenje so celo izkoristili naši deflacionisti za svojo tezo, da banka vrši deflacijo. To mnenje se je zategadelj utrdilo, ker se pri nas ne seže globlje v pomen besedi, katere se rabijo v žurnalistiki in celo v razpravah strokovnjakov.

Deflacija in deflacionistična politika pomenja, da se iz obtoka jemlje novčance, da jih je recimo začetkom leta bilo več, a koncem leta manj. Toda po številkih obtoka, katere smo preje navedli, se vidi, da pri nas ne obstoji politika jemanja novčanic iz obtoka, marveč nasprotno politika umerjenega puščanja novčanic v obtok. Narodna banka pride v deflacionistični politiki pri obtoku, ki ga imamo pri nas in pri katerem od okoli 6 milijard dinarjev ob toka bankovcev banka daje za trgovino, industrijo in podjetnost 1 1/2 milijarde, a od ostanka največji del odpada na obtok za državne potrebe, na poslednje mesto. O deflacionistični politiki moglo bi se pri nas govoriti le v slučaju, da bi država začela odplačevati svoje dolgeve pri banki in na ta način zmanjševati obtok. Tako deflacionistično politiko sta banka in država predvidele v zakonu o Narodni banki v predpisih, ki se nanašajo na plačilo državnega dolga Narodni banki. Ti predpisi so uzakonjeni v predhodnih naredbah zakona o Narodni banki čl. V in X. Po teh členih ima državni dolg za izmenno kronskih novčanic od Din 1 1/2 milijarde stalno predvidene viře, katerih naj služijo za poplačilo. Kredit države od 2 milijard dinarjev pa se ima plačati v roku od 10 let od 9. decembra 1920 dalje.

Zategadelj so vsi očitki in obtožbe proti Narodni banki, da je ona s svojo deflacionistično politiko dovedla naše novčane zavode v krizo, v kateri se nahajajo, brez vsake podlage in predstavljajo navadno neresnico, ker ona sploh ne vodi deflacionistične politike. Narodna banka, držeč se zakonskih predpisov, je izdala novčanic, kolikor jih je mogla izdati. Kadar je dosegla to število, je nehala z izdajanjem in ni nič storila, da bi prišla do možnosti, da poveča obtok preko zakonske dopustnosti. Medtem se večja obtok, kakor je razvidno iz števk in to z nakupovanjem tujih deviz in valut, kar je zopet dalo Narodni banki možnost, da svoj kontingent poveča od 1 milijarde Din na 1 milijarno 350 milijonov in celokupen obtok od 5 milijard 39 milijonov na 5 milijard 800 milijonov, včasih celo na 6 milijard. Resnica je, Narodna banka ni dajala novih kreditov, ali to je zopet druga stvar in nima nikake zveze z deflacionistično politiko, ker je v obtoku vendar več novčanic, nego jih je bilo v začetku leta.

— Gospodarski »bulletin«-i, ki jih pošiljajo razni poročevalci inozemskih listov iz naših krajev svojim gospodarjem, so včasih zelo značilni, včasih pa tudi zelo ironični. Res je, da ta peresa v zadnjem času zelo škripljejo in mnogo pišejo. Povsod najdeš kako pismo ali pisemce iz Beograda, Zagreba, Novisada itd. Naša Ljubljana je zanje oremajna. In njihovi avtorji so večali manj »veškanski strokovnjaki« ki jih kljub svoji umetnosti ne morejo in znajo skrivati škodljivosti, nekakega pomilovanja, zavistne ironije, včasih pa tudi opravilne in šibaje kritike o tem ali onem poglavju itd. Kategorije teh poročevalcev in poročil so pač zelo različne. Tako ne vemo, v katero vrsto naj bi postavili »E. M. Berthierstatterja« ne vemo katevrestv »Börse«. Sicer pa se ima ta list in njeni »Börse-anerji« radi nas tud lahko za prvi svetovni list v »Wien«.

Svoje znane čudi itak ne izpremenil, vsa za nas ne, pa naj se toliko piše, da ima naša Jugoslavija den »weifelhaften« Ehre namen »Phäakenlande«, »Scharafenland« itd. kjer se je in požira sama prstina svinjske mast, uživa le prva pšenična moka, kjer naš kmetje kupujejo »klavirje« itd. Pa s takimi besednim »cvetjem« le oddače hoče prikriti tudi njim jasno resnico, da se pri nas gospodarske razmere boljajo, da se na krepko začrtani stezi ozdravljajo, da je normalni razvoj že davno izbečen vse »šiberie«, ki prodajajo dandanes svoje avtomobile, odpuščajno svoje lakale in sem in tja tudi morajo v zaporu premišljati milijone tega sveta in njegove sreče. Ba je tudi pri nas itak ne, pač pa v fužnih delih bolj razne pesalke, balerine in sploh vse znane »kraljice« in »čebellce«, ker tudi zanje ni več medu in mane. Denar postaja v Jugoslaviji redka stvar, tako pišejo. In tu di revni sloji da že pričajo prav resne štedit, pisari ta učenjak, ki pač ne ve, kaj so trpeli in še trpijo tudi pri nas srednje in slabosturjeni konzumenti v pretežni množini, ki pač morajo živeti in sploh že davno niti ne vedo več, kaj se pravi za pravljati, in naj se uživa pšenični ali koruzni škandani kruh. Na koncu omenja tudi še naše mlinske obrate, uradniške redukcije in bančne fuzije kot znamenja ne dvomne konsolidacije in podlago dinarske »vstajenja«. Mislimo, da utegne to poročilo našo javnost zanimati, da se pogleda vitem dunajskem ogledalu. Dostavim naj le še tem kritikom in gospodarskim filozofom znani stih: »Lieb »Oesterreich«, magst ruhig sein.«

Dr. K. V. — Vinsko pokušnje priredi Vinarsko društvo v Novem mestu o priliki svojega zborovanja v nedeljo dne 24. febr. t. l. ob pol 11. v prostorih državne kmetijske šole na Ormu. Vabijo se tako vinogradniki, ki imajo dobro vino na prodaj, kakor tudi kupci, ki želijo dobro vino nakupiti, da to prireditve posetijo.

— Dobava angleških klesetov. V pisarni Stalne vojne bolnice Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se vrši dne 14. febr. t. l. ob 11. dop. ustmena licitacija glede odstranitve 6 obstoječih avtomatičnih stanišč ter dobave in montiranja 8 novih angleških klesetov v Stalni vojni bolnici v Ljubljani.

Poizvedbe.

— Zgubila se je jedna damska rokavica temno rujava dolga. Pošten najditelj naj jo odda proti 50 Din nagrade na upravo Slov. Naroda.

Najnovejša poročila.

NARODNA SKUPŠČINA.

— Beograd, 9. februarja. (Izv.) Narodna skupščina, otvorjena ob 9.30, je po končanih formalnostih nadaljevala proračunsko debato. Govorili so do opoldne poslanci Niko Mijić, Mihajlo Ivanič, črnogorski separatist, ki je zelo ostro napadal beogradsko vladu in demokratski disident Arsić. Med govorom zadnjega je prišlo do ostrih spopadov med njim in nekaterimi demokratskimi poslanci. Razprava sedaj ob 12. še traja. V ponedeljek bo predloženo zbornici poročilo odbora o reških konvencijah.

ZANELLIN ODLOČEN PROTEST RADI REKE.

Brzojavka narodni skupščini.

— Beograd, 9. februarja. (Izvir.) Predsednik bivše reške vlade g. Riccardo Zanella je danes naslovil na narodno skupščino protestno brzojavko te-le vsebine:

Narodna skupščina, Beograd. Z rapalsko pogodbo je bila priznana svobodna država Reke in oba pogodbenika sta se obobestransko obvezala respektirati njeno neodvisnost. Reška država torej, posebno po registraciji rapalske pogodbe pri Društvu narodov, obstoja de iure in de facto kot samostojna država.

Po obstoječem mednarodnem pravu ni dovoljeno ukinjenje in tlačjenje te države radi enostavnega sporazuma med dvema sosednjima državama.

Reška država ima vsa potrebna sredstva za svoj bujen razvoj in ima sposobnost za neodvisno in sijajno napredovanje, osebno če ji sosedje lamšilo državno nevtralnost.

Z ozirom na to reška vlada kot prava in zakonita zastopnica reškega prebivalstva, sklicujoč se pri tem na stoletno zgodovinsko pravo in na svojo neodvisnost kot bivši corpus separatum ogrske krone, sklicujoč se dalje na člen 22. trianonske pogodbe in na člen IV. rapalske pogodbe, dviga zmeren, a odločen protest proti tlačitvi obstoječe samostojnosti reške države ter apela na pravičnost in človečanstvo vsike narodne skupščine in velikodušnost naroda kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev s pozivom na spoštovanje neodvisnosti samostojne reške države. Za reško vlado predsednik R. Zanella.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 9. februarja. Prosti promet. — Zagreb, 9. febr. (Izv.) Zaključek. Devize: Curih 14.70, Pariz 3.90, London 365, Dunaj 0.1190, 0.1192 1/2, Praga 245.—, 245.50, Trst 3.69—3.70, Newyork 84.25 Budimpešta 0.305.

INOZEMSKJE BORZE.

— Curih, 9. februarja. (Izv.) Damašnja vredborza: Beograd 6.80, Berlin 1.10, Amsterdam 215.10, Newyork 575.30, London 34.70, Pariz 26, Milan 25.10, Praga 16.70, Burešta 2.92, Sofija 4.22, Dunaj 0.008120. — Trst, 9. februarja. Beograd 27.05—27.12, Dunaj 0.0321—0.0324, Praga 66.15—66.30, Pariz 103.25—103.50, London 98.15—98.25, Newyork 21.70—22.80, Curih 396—398. — Dunaj, 8. febr. Devize: Beograd 942—846, London 306.000—307.000, Milan 3282—3298, Praga 2059—2069, Curih 12.365—12.415. — Valute: dolar 70.860—71.260 linar 839—845, lira 3110—3130, češka krona 2042—2058.

Darila.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je prejela meseca januarja 1924. leta sledeče prispevke:

I. Podružnice: Novo mesto 2. 600 Din; rogaška okraj 1500 Din; Brežice m. Din 774.50; St. Pavel pri Prebolju 2. 349 D; Vransko 500 Din; Vel. Lašče 419.50 Din;

ODGOVOR RUSIJE ANGLIJI RADI PRIZNANJA.

Mirovna stremljenja Rusije. — Za prijateljstvo z Anglijo.

— London, 8. februarja. (Izv.) Zastopnik SSSR v Londonu, g. Rakovsky, je danes ministarkemu predsedniku Macdonaldu izročil odgovor ruske vlade na angleško noto, s katero Anglija sovjetsko vlado priznava de iure. Ruska vlada jemlje vsebino note na znanje s pristavkom, da je Rusija pripravljena vsa sporna vprašanja med obema državama na prijateljski način urediti. Rusija je pripravljena se z britansko vlado pogajati v prijateljskem duhu v zadevi starih pogodb, ki so bile odpravljene in ukreniti vse možno, da se nadomeste z novimi. Ruska vlada pošlje v London svoje, s potrebnimi pooblastili opremljene zastopnike, da se pogajajo z londonsko vlado. Ruska vlada je pripravljena na principu medsebojnosti skleniti z Anglijo prijateljstvo in ustvariti medsebojno zaupanje, da se tako dvigne finančni kredit Rusije v Angliji.

Odgovor dalje izjavlja, da se naša sovjetska vlada v polnem sporazumu s stališčem angleške vlade in da ostane vzajemno zaupanje in ne vmešavanje v notranje zadeve neizogibna pogoja za konsolidacijo in razvoju prijateljskih odnosov med obema državama.

G. Hodgson je imenovan za pooblaščenega posrednika sovjetske Rusije v Londonu.

NOVA POINCAREJEVA ZMAGA V ZBORNICI.

329 proti 207.

— Pariz, 8. februarja. (Izv.) Francoska zbornica je včeraj nadaljevala svoje delo z nervozno napetostjo. Do burnega prekanja je prišlo pri finančnih predlogih. Bile ste dve seji, obe nenavadno nemiri. Podano je bilo polno dodatnih predlogov in glede na Valtatov dodatni predlog, da se ima znižati število ministrstev in poslanske indemnitet, je Poincaré zahteval ločitev predlogov v dva dela. Zdržal je svojo zahtevo v vprašanje zaupanja. Zbornica je sprejela razdelitev predloga s 360 proti 263, in tako je bil prvi člen finančnega predloga odobren s 329 proti 207.

Soštanj 9 Din; Kranj 2. 807 Din; Raka Din 216.75; Hotiza (Prekmurje) 618 Din; Trebnje 142 Din; Sv. Barbara 246 Din; Slovenjgradec m. 1571.91 Din; Ptuj m. 560 Din; Hrastnik 2. 450 Din; Zalec 2. 330 Din; Ljubljana: kmetpeterska 2. 3 Din; I. mestna 2. 6 Din; I. mestna moška 1037 Din; šentjakobsko - trnovska 2. 414 Din. Skupaj 10.553 Din 66 par.

II. Nabiralniki: Podruž. St. Rupert 341.20 Din; podruž. Vel. Lašče 153 Din; podruž. Trebnje 152.50 Din; m. podruž. Ptuj 13.90 Din; Učiteljska knjižarna, Ljubljana, 31.70 Din; skupaj 592.30 Din.

III. Obrambni sklad: Miloš Roč, Hrastnik, v spomin na obletnico pok. matere, 30 Din; Evgen Lah s soprogo, Ljubljana, v spomin pok. A. Krejčiču, 50 Din. Skupaj 100 Din.

IV. Dr. Ivana Tavčarja sklad: Z. podruž. St. Pavel pri Prebolju 175 Din; podružnica Brežice 170 Din; podruž. Sent Rupert 80 Din. Skupaj 425 Din.

V. Razni prispevki: Dr. Fran Ster, Rogaska Slatina, meto venca pok. dr. Bogomil Senekovič, 100 Din; Franjo Krišper, Cermolje, 10 Din; Kleofa Kraus, Ljubljana, pokrov., 50 Din; uprava »Slov. Narod«, Ljubljana, 520 Din; šolska mladina z Brega pri Ptuj 300 Din, mesto venca pok. dr. B. Senekovič; Anton, Rado in Ivan Seliskar, Ljubljana, 9 Din; CMD. na B. 10 D. Skupaj 1059 Din. — Vsota vseh prispevkov 12.729 Din 96 par.

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

predvaja od nedelje 10. do srede 13. februarja moderno ljubavno dramo sedanosti po izreku Asre

Oni, ki umro, kadar ljubijo

ali

Na žarečem pesku.

V glavnih vlogah Milton Sillo, Wanda Hawley in Jacqueline Logan.

Drama, ki je zelo krasna z najlepšimi slikami, se vrši deloma v arabski puščavi med oazami.

Radi dolžine filma se vrše samo za ta spored

2 urne predstave pri običajnih cenah.

V nedeljo 10. februarja: dopoldne pol 11., popoldne ob 3., 5., 7. in 9. — Ob delavnikih: popoldne ob 3., pol 7. in 9.

Mestni pogrebni zavod.

Helena Adamič naznanja v svojem ter v imenu svojih otrok Radka, Ivka in Stojana vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretresljivo vest, da je njen iskrenoljubljeni soprog, predobri oče, gospod

Franc Adamič

posestnik in trgovec

v soboto, dne 9. t. m. ob pol eni ponoči, previden s tolažili sv. vere, mirno in Bogu vdano preminul.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 10. februarja t. l. ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta 31, na pokopališče k Sv. Križu.

Maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1924.

Damska konfekcija
in modni salon
TEODOR KUNC
Ljubljana, Mestni trg 14
9931 (pod Trnovo 2)

G. F. Jurasek
Ljubljana
Vojkova ul. 12
Uglašujem ter popravilam
glasovirje in harmonije, specialno
strokovno in cenol

Zaloga klavirjev in pianinov
na boljših tovarih Bösendorfer, Czapska,
Ehrbar, Höpfl, Schweinhofen, Original
Stingl itd.
Tudi na obroke.
Jerica Hubad, roj. Dolenc, Ljubljana,
Hilšerjeva ulica številka 5.

Proda se hiša
z vrtom, nilno, svinski hlevi itd.
v Studencih pri Mariboru.
Stanovanje na razpolago. Vse v
nabolišem stanju. Cena 120.000 D.
Polovica kupne cene se lahko na
dva obroka plača, druga polovica
se ne zalagaja, t-mevč se samo
knjižno zavaruje. Pojasnila daje
Andrej Močnik, Maribor,
Smetanova ulica 46.

Strešno lepenko
Lesni cement

dobavlja v vsaki množini najceneje
Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani izuršuje točno

VIZITKE, KOVERTE IN
PISEMSKI PAPIR SFIRMO
KAKOR VSA KOVRSTNE
DRUGE TISKOVINE ITO.

TELEFON ŠTEV. 804

Naročila sprejema tudi
„NARODNA KNJIGARNA“

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnapije.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Trgovskega slugo
z večletno prakso sprej-
me delniška družba. —
Ponudbe pod »Marljiv
1103« na upravo »Sloven-
skega Narodae.

Krojaškega pomočnika
za civilna in vojaška de-
la — sprejme S. Klima-
nek, Selenburgova ul. 6.
1031

Gospodična
ali dijak se sprejme na
stanovanje in hrano. —
Naslov pove uprava »Sl.
Narodae.

Učiteljica
poučuje: klavir, laščino,
francoščino po nizki ce-
ni. — Naslov pove upra-
va »Slov. Narodae.

Blagajničarka
(zanesljiva) išče službe.
Vstopi lahko takoj. —
Ponudbe pod »Blagajni-
čarka/1097« na upravo
»Slov. Narodae.

Službe v kontornju
pisarni ali pri trgovini —
išče 23 letna gospodična,
ki zna slovensko in nem-
ško. — Dopisi pod »So-
lidna/1066« na upravo, Sl.
Naroda.

Učenka
z nekaj razredi meščan-
ske šole ter le iz dobre
rodine se sprejme v tr-
govino z mešanim bla-
gom Jos. Divjak, Ribi-
nica.

Potnik
kem. tehn. elektr. stroke
išče zastopstva proti pro-
viziji in fiksumu. Ceni.
ponudbe se prošijo pod
»Takoj na Oglasi za
vod Voršič, Maribor.

Dobra šivilja
se priporoča ceni. damam
za vsa v to stroko spada-
joča dela. Sprejema se
tudi perilo. Izvršitev to-
na in najcenejša. Strmi
pot 8. — Gre tudi na de-
želo.

Zavarovalnega potnika
za mariborski okraj išče
večja zavarovalnica. —
Stalno bivališče v Mari-
boru. — Ponudbe pod
»Potnik/1044« na upravo
»Slov. Narodae.

**Dva dobro izveš-
bana jedilonosca**
se sprejmeta za prvo-
vrstno restavracijo v
Ljubljani. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Narodae.

Pisarniškega praktika
sprejme veletrgovina; ne-
kaj srednjih šol predpo-
goj. — Ponudbe se vpo-
sati na upravo lista pod
»Praktikant/1092«.

Modelni mizar
(Modelltischler), več, sa-
mostojen delavec, za iz-
vršbo vseh takih del, se
išče za takoj. — Ponu-
be s prepisi spričeval in
plačilnih zahtev naj se
pošlje pod »Vešč mizar
921« na upravo »Sloven-
skega Narodae.

Knjigovodja-korespondent
jugoslovenski državljani,
samostojen bilancist, go-
vori in piše perfektno
srbohrvatsko, slovensko,
češko in nemško, stili-
stični organizator z več-
letno prakso, išče stalno
službo. — Ceni. ponudbe
se prošijo pod »Zaupne
na Oglasi zavod Vor-
šič, Maribor.

Korespondentinja
ki je popolnoma perfektna
na nemški, slovenski in
češki korespondenci, ter
deloma tudi v hrvaški in
popolnoma samostojno
koncipira — išče primer-
no službo v tujini ali
pri zasebnem poslovanju.
— Priizjane ponudbe naj
se blagovoljno poslati pod
»Korespondentinja/1001«
na upravo »Slovenskega
Narodae.

Dva oletilna stroja
napredaj. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Narodae.

Pozor!
Po nizki ceni se proda
več pleh-instrumentov. —
Naslov pove uprava »Sl.
Narodae.

Plahta za voz
nepremočljiva, 3,60 m X
2,80 m, nova; se ceno
proda. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar. e.

Dva voza
za težjo vožnjo, 2 konj-
ski opremi in 2 para vpre-
ge (Geschirr) napredaj.
Naslov pove uprava »Sl.
Narodae.

Pohištvo
iz mehkega in trdega le-
sa in modroci, spalnice
iz hrastovega lesa, ma-
sivne in politirane, se po
ugodnih cenah prodajo;
za nekaj denarja se tudi
počaka. Marija Andlo-
vic, Sv. Jakoba nabrežje
št. 23, delavnica Sodar-
ska steza št. 2, Ljubli-
na.

Moško kolo
po nizki ceni napredaj.
— Poljanski nasip 40 (na
dvorišču). 1057

Pletena posteljsica
za novorojenčka se pro-
da. — Naslov pove upr-
va »Slov. Narodae.

Srebrno jedilno orodje
za šest oseb se ceno pro-
da. — Naslov pove upr-
va »Slov. Narodae.

Dva konja
jahača, uporabna tudi za
vsako vožnjo, prodam.
Starost 4 in 7 let. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Narodae.

Pohištvo
novo, politirano, hrastov
les, se ceno proda — na
Vrtači 3, pritličje, 1. vrta-
ča (na dvorišču stare
Korsikove hiše). 1061

Mayerjev leksikon
najnovejši izdaja, nedo-
taknen, v kartonih (24
knji) napredaj. — Po-
izve se v upravi »Slov.
Narodae.

Štirisedezni avto
znamke Laurin & Kle-
ment, v najboljšem stan-
ju, se ceno proda. —
Josip Puh, Ljubljana,
Gradaška ulica 22. 1016

Moška obleka
lepa, siva, za srednje ve-
likost — in nar lačastih
čevljev št. 40 — napre-
daj. — Naslov pove upr-
va »Slov. Narodae.

Pianino
prvovrsten, po večaku
preizkušen, prodam. —
Naslov pove uprava »Sl.
Narodae.

Čisto nov voz
ima napredaj. — Prosto-
voljno gasilno društvo v
Mostah. — Cena ugod-
na. 1074

Ku'm
Suhe blode
vseh vrst in vsake mno-
žine kupim. — Ponudbe
na: Franc Kuralt, parna
žaga, Kranj. 517

Kupim
več vagonov rožnatoga
in belega krompirja ta-
koj dostavljenega. Ivan
Student, Staro Petrovo-
selo, Slavonija. 1067

Halo!
Plačam dobro za stare
obleke, perilo, čevlje in
pohištvo. Dopisnica zad-
ostuje; pridem na dom.
— A. Jurečič, Ljubljana,
Sv. Jakoba nabrežje 31.
974

Brinjevo olje
se kupi. — Ponudbe z
navedbo cene na: Srečko
Potnik, Ljubljana, Me-
telkova ulica. 1037

Stanovanja

Mala sobica
se takoj odda. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Narodae.

Soba
lepo opremljena, z elek-
trično razsvetljavo, se
odda takoj solidnemu,
samskemu gospodu. —
Ponudbe pod »Soba 400
1089« na upravo »Sloven-
skega Narodae.

Stanovanje
z eno ali dvema sobama
in kuhinjo išče mirna
stranka brez otrok. Po-
nudbe pod »367/1017« na
upravo »Slov. Narodae.

Oddam stanovanje
v novi vili, 14 minut od
glavne pošte; dve sobi in
pritlikline (prazno ali me-
blovano), proti predelav-
čilu za pet let. Zmerna
cena; II. nadstropje. —
Ponudbe pod »H. M.
1019« na upravo »Slov.
Narodae.

Prosto stanovanje
kurjavno in deloma hrano
dobi takoj zakonski par
brez otrok v mestu, kjer
bi žena opravljala vsa
hišna vrtna dela, kravo
in prašiče, mož bi bil v
službi kot težak, več po-
govoru. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Narodae.

Posojila

100—200.000 Din
posojila se išče na pose-
stvo večmilijonske vred-
nosti. — Ponudbe pod
»Sigurnost/1080« na upr-
va »Slov. Narodae.

100—400.000 Din
posojila na knjižbo in
proti visokim obrestim —
išče m. — Ponudbe pod
»Visoke obresti/1000« na
upravo »Slov. Narodae.

3000 Din posojila
prosi privatni uradnik sa-
mo za nakup obleke. —
Ponudbe pod »Posojilo
1025« na upravo »Sloven-
skega Narodae.

**Kdo bi mi posodil
30.000 Din**
brezobrestnega posojila
proti knjižbi na prvo
mesto? Temu odstopim
stanovanje za dobo treh
let zastoj. — Ponudbe
pod »Dve sobi/1071« na
upravo »Slov. Nar. e.

25.000 Din
je mala vloga, ali zasigu-
ra brezskrbno eksistenco.
Dobra eksistenca
dotičnemu, ki posodi mo-
derni urejeni tovarni
lesnih izdelkov na prvo-
mestno nepremičninsko
knjižbo Din 200.000 v
svro razširjenja obrata.

Posestnik
zemljišča, mlina, žage —
išče posojila Din 100.000
na prvomestno knjižbo.
— Pojasnila da: Realitet
na posredovalnica Josip
Sajc, Ljubljana, Sv. Ja-
koba nabrežje 29. 1063

Lokali

V veliko skladišče
s pisarno — se sprejme
podnajemnik. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Narodae.

Trgovino
na prometnem kraju na
deželi vzamem v najem;
tudi z gostilno in vsem
gospodarstvom. Ponu-
be pod »Trgovina/1007«
na upravo »Slov. Nar. e.

Dopisovanje

Ženitev!
Bogati inozemci in pre-
možni nemški gospodje
želijo srečno ženitev. Da-
mam, tudi brez pre-
možja, daie dis nemško
pojasnilo Ausk. Stahrev,
Berlin N. 113, Stolpische
Strasse 48. 363

Ženitev!
Bogati inozemci in pre-
možni nemški gospodje
želijo srečno ženitev. Da-
mam, tudi brez pre-
možja, daie dis nemško
pojasnilo Ausk. Stahrev,
Berlin N. 113, Stolpische
Strasse 48. 310

Ženitna ponudba.
Posestnik umetnega mli-
na in gostilne se želi ta-
koj poročiti z gospodi-
no ali vdovo od 20 do 30
let. — Premoženja mora
imeti 150.000 Din. —
Resne ponudbe na upra-
vo »Slov. Narodae« pod
»Imam 3.000.000 premo-
ženja/981«.

Resna ženitev.
Gospodična srednjih
let, šivilja, s 100.000 kro-
nami premoženja, se želi
sporočiti s solidnim go-
spodom — samcem ali
vdovcem — ki ima dr-
žavno ali stalno službo.
Starost 30 do 45 let. —
Resne ponudbe na upra-
vo »Slov. Narodae« pod
»Miri dom/250/1079«.

Nepremičnine

Realitetna posredovalnica
Josip Sajc
LJUBLJANA, Sv. Jakoba
nabrežje 29, prodaja
slednje nepremičnine:

Posestvo, četrt ure od
Ljubljane: hiša 4 sobe,
2 kuhinji; poleg dvor-
nica, živalska kuhinja,
gosp. poslopje s hle-
vom, šupo, skladiščem;
sadosnisk 1500 m²,
vrt 1000 m², 4 orale
niiv, pripravnih za
stavbišča, 2 orala goz-
da; elektr. razsvetljava.
Stanovanje kucno pro-
sto. Cena 400.000 Din.
Gospodsko vinogradno
posestvo v Smoboru
pri Brezicah: Vila osem
sob, parketi, kopalnica,
centralna kurjava, elek-
trična razsvetljava, vo-
dovod. Pod vilo klet,
poleg gospodarsko po-
slopje s hlevom, šupo,
svinjakom, kurjakiom;
vse zidano, z aneko
krito: 7 orolov vinogra-
da, 4 orale sadosnisk,
ka in vrta. Cena 650
tisic dinarjev.

Posestvo na Notranjskem
hiša 8 sob z gostilno,
trgovino, kletmi, gosp.
poslopje, zemljišča —
Cena Din 700.000. Pla-
čilni pogoji po dogo-
voru.

Posestvo pri Rudnici
hiša, gosp. poslopje, ži-
vnica, šupa, 17 orolov
zemlje, Cena 600.000 Din.
Posestvo pri Celcu
500
tisic dinarjev.
Posestvo na Sotški pri
Raki: Din 200.000.
Posestvo pri Ljutcu
450
tisic dinarjev.
Posestvo v Ljubljanskem
predmestju: Enonad-
stropna, hiša, 13 sob, elektri-
čna, vodovod, gostilna, klet,
dvorišče, hlev, šupa,
vrt. Cna 600.000 Din.
Vila v Ljubljani, nova,
dvonadstropna, razkošno
opremljena, vrt, solnčna
bata, Din 625.000.
Neklebičev dvor, vrt, Cna
Din 300.000, 400.000, 500
tisic, 700.000, 800.000,
900.000, 1.000.000.
Več vil v predmestju
Cena različna.
Hiša z gostilno v Lju-
blani: Cna Din 300.000
dinarjev.

Hiša v Ljubljani: dvonad-
stropna, štiri trakti,
dvorišče, hlev, klet. —
Cena 350.000 Din.
Hiša pod Golovcem v
Ljubljani, enonadstrop-
na, z vrtom, 150 tisic
dinarjev.
Delikatna trgovina z
zaitrkovalnicin in sta-
novanjem, Din 150.000.
Trgovina z mešanim bla-
gom, Din 70.000.

Ženitev!
Bogati inozemci in pre-
možni nemški gospodje
želijo srečno ženitev. Da-
mam, tudi brez pre-
možja, daie dis nemško
pojasnilo Ausk. Stahrev,
Berlin N. 113, Stolpische
Strasse 48. 310

Ženitna ponudba.
Posestnik umetnega mli-
na in gostilne se želi ta-
koj poročiti z gospodi-
no ali vdovo od 20 do 30
let. — Premoženja mora
imeti 150.000 Din. —
Resne ponudbe na upra-
vo »Slov. Narodae« pod
»Imam 3.000.000 premo-
ženja/981«.

Resna ženitev.
Gospodična srednjih
let, šivilja, s 100.000 kro-
nami premoženja, se želi
sporočiti s solidnim go-
spodom — samcem ali
vdovcem — ki ima dr-
žavno ali stalno službo.
Starost 30 do 45 let. —
Resne ponudbe na upra-
vo »Slov. Narodae« pod
»Miri dom/250/1079«.

Njive in travniki

v Tomačevem se prodajo
na javni dražbi v četrtek
dne 14. t. m. ob desetih
popoldne na tukajšnjem
okrajnem sodišču, soba
št. 15. 1102

Napredaj hiša

Gospodstva cesta, dvo-
nadstropna, s trgovskimi
lokali in več stanovanji,
za zmerno ceno. Vpra-
šanja pod šifro »Promet
1038« na upravo »Sloven-
skega Narodae.

Posestvo!

Enonadstropna hiša, dve
gosp. poslopji, 6000 m²
zemljišča, deset minut
od Celja — napredaj za
125.000 Din. — Kupeu
stanovanje takoj na raz-
pologo. — Poizve se pri
Ivan Medved, Sp. Šiška
(nad cerkvijo), Ljubli-
na VII. 1095

Obrtniki in

industrijalci
Prodaj posestvo, obsto-
ječe iz večje delavnice in
stanovanske hiše, 20 mi-
nut iz sredine mesta na
gorenjsko stran. Kupeu
cela hiša takoj na razpo-
lago. — Natančnejša po-
jasnila daie lastnik. —
Naslov pove uprava »Sl.
Narodae.

Pekarna

se odda v najem. Lene
sobe, vrt, konjski hlev,
kakor tudi za svinje. —
Najemnik pekarnar mora
ves pekarski inventar
prevežeti, event. tudi no-
vištvu za dve sobi. Mes-
cina najemnina znaša
250 Din. — Reflektanti
poizvedo naslov in na-
tančnejše podatke v uru.
»Slov. Narodae.

Pozor Amerikanci

Proda se iz proste roke
večje kmetijsko posestvo
z vsemi gospodarskimi
poslopji, z lenim sadnim
vrtom, nilvami, travniki
in gozdovoma. — V hiši
se sedaj nahaja tudi go-
stilna, in sicer ob cesti
Škofja Loka-Ljubljana.
Natančnejša pojasnila
daie: M. Kržišnik, Rai-
henburg. 1048

Razno

Smrekovo lubje,
prima, česlo, zmlato, —
razpošilja na vagone po
najnižji ceni — Simon
Starč, Bohinjska Bistrica.
989

Deteljno seme
od 25 kg naprej odda po
najnižji dnevni ceni —
Hinko Humer, Sv. Križ
pri Litiji. 1049

Kateri stavbnik
bi gradil vilo proti del-
nemu obračunu obsto-
ječe vile z vrtom. — Za-
hteve zelo umernene. —
Prijava na: Realitetna
posredovalnica Josip Sa-
je, Ljubljana, Sv. Jakoba
nabrežje 29. 1062

Deklica

(novorojena) se odda za
svojo. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar. e.

Za svojo vzeli

kdo bi 7mesečno brhko
in pridno zdravo deklico
dobrih, a že umirih star-
šev? Naslov pove upra-
va »Slov. Narodae.

Pohištvo

klubgarniture, jedilnice,
spalnice itd. no zniža-
ni ceni, dokler traja
zaloga, nudita Frman
& Arhar, mizarstvo, Št.
Vid 4 nad Ljubljano —
Zahtevajte cenik! 1077

Bohinjski sir

prima, razpošilja po naj-
nižji ceni. Zmitek Franc,
Bohinjska Bistrica. — Za-
htevalje povsod sir la
bohinjske kvalitete 990

Slamnike

sprejem v preoblikova-
nje, beljenje in barvanje
po novodobnih letošnjih
oblikah in vsa v modni
stevski stroko spadajoča
dela. — Se vlijudno pri-
poroča J. Stemberger,
Ljubljana, Dunajska ce-
sta št. 9. 1039

Plesne obleke

od Din 400 do Din 1200
in vseh barvah. Po na-
tančnem naročilu glade
velikosti, barve in mate-
riala — pošl em po po-
zetju — P. Mandič,
Ljubljana, nasproti glavn-
ne pošte. 679

Gostilnišča

se da v najem in ohe-
nem ugodno proda in-
ventar z namoštajem.
Ponudbe pod »Zora 16
1087« na upravo »Slov.
Narodae.

Najnovejši modeli

otročjih vozčkov
in dvokoles — najceneje
pri »Trihuna, tovarna
dvokoles in otroških vo-
zičkov, Ljubljana, Fran-
cova cesta št. 4. — Ce-
niki franco. — Srečica
maio se tudi vsa ponu-
ja. 1093

Zidna oneka

normalno in močno zna-
na, priznana kot najboljša
za kakovost, se nudi vsa-
ko množino po dnevni
c

Zahvala.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so našega ljubljenskega soproga, očeta, brata in sestra, gospoda

Janeza Koleča

višjega gasilskega nadzornika

na njegovi poti k večnemu počitku v tako obilnem številu spremil, izrekamo našo srčno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo pred duhovščini, gosp. županu dr. Periču, g. podžupanu dr. Stanovniku in vsem ostalim gg. obč. svetnikom in magistratnemu uradništvu in uslužbenstvu, prost. gasilnemu društvu za nepozabnem izkazu poslednjega čast ter zlasti slav. pevskemu društvu Krakovo-Grmovo za ganljivo slovo. Prosimo Vas, da ohranite draga pokojnika v trajnem in blagem spominu.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1924.

Zalujoči ostali.

Kolporterja za Maribor

sprejememo takoj. — Oglasiti se je v trgovini Sax v Mariboru.

Prodajatelj za Zagreb

Iz manu'aktorne stroke, kateri vsebuje tudi sposobnost za obisk odjemalcev, se išče za zagrebško trgovino s suknom. Hirvaščina poželjena. Točne ponudbe z naznakom starosti in plače na upravo lista.

Bodaj je zadnji čas, da si nabavite potrebno

valilne stroje

za valitev od 50-100 000 jalo, ki donosajo vsakomur sigurno dobičko. Pojasnila daje M. PODKRAJSEK, Ljubljana L, poštni predal.

OMEGA

To je ura za vse življenje!

Prva slov. zid. zadruga v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta št. 2.

Tehniško vodstvo po oblastveno avtoriziranem gradbenem inženjerju.

Projektira in izvršuje vsa v stavbeno in inženjersko stroho spadajoča dela.

Delo solidno. Cene konkurenčne.

Kam prijatelj?

Da ne zamudim ugodnega nakupa pri

MANOVO ZNIZANIH CENAH,

hitim k

A. Sinkovic nasl. K. Soss

LJUBLJANA, Mostni trg 19.

Ceno češko posteljno perje.

1 kg sivga polskubljenega 60 Din, polbelega 75 Din, belega 85 Din, boljšega 95 Din, finega 115 Din, polpuhastega 145 Din, vefinega 175 Din, najfinjšega 220 Din. Bell puh 370 Din, snežnobeli prsnl puh 445 Din. Poštne in carine prosto po povzetju. Neugajajoče nazaj! Vzorci brezplačno. Mnogo priznanj in zopetnih naročil, Razpošiljalnica posteljne perja Sachs & Co., Wien XIV., Geibelgasse 9/7.

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7 (ob vodi)

blizu Prešernovega spomenika

se priporoča za najcenejši nakup vseh potrebščin za krojače, čevljarje, sedlarje, šivilje, toaletnega blaga, pletenin, galanterije, najboljših šivalnih strojev

GRITZNER in ADLER

posameznih delov za kolesa in za vse sisteme šivalnih strojev.

Stroje za obdelavo vsakovrstnega lesa

za žage in elektromotorje, kakor tudi za mizarje in tovarne pohištva postavlja z jugoslovanskega skladišča po povoljnih plačilnih pogojih in cenah

Welker Werke, Wien X., Luxemburgerstrasse 12.

Nikadont

zobna pasta, ustna voda, zobni prašek.

Dobi se povsod. — Glavna zaloga drog. A. KANO, Ljubljana.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

Ivan Bricej, Dunajska c. 19, se priporoča izvršitev točne cene zmerne. 2530

Lisice kože in drugo kožovino barva

v neprekosljivi dovrsenosti

tovarna Jos. Reich Poljanski nasip 4.

Peter Semko

1. jugoslovanska barvarija, krznarstvo in strojarstvo Ljubljana, Križevniška ulica 7.

Kupuje po najvišji ceni kože divjačine, lisic, kun, dihurjev, vider, zajcev itd.

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3.

Krovec, stavek, galanterijski in okrasni klonov. instalacije vodovodov.

Popravlja strojevodov. Kopalnice in kladene naprave izdelovanje posod iz pločevine za lične, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafje) za konzerve.

razprodajo

našega oddelka za pletenine, trikotarje in perilo si dovoljujemo cenjene odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi še večje množine različnega blaga, kakor:

Za dame: perilo, bluze, predpasnice, rokavice in ročnice.

Za gospode: triko perilo, sviterji, naramnice, nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice.

Za otroke in dojenčke: perilo, obleke, trikotarje, posušeno znamke „Tetra“, patentne nogavice, sviterji, čepice itd.

Brisače, različna galanterija in kozmetika.

Vse to blago razprodajamo pod tržnimi cenami, samo dotlej, dokler traja zaloga.

A. & E. Skaberne Ljubljana, Mostni trg 10.

Klavirje

opisuje in popravlja solidno in točno ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše Ljubljana Tržaška c. 45

PARTIJA SLAMNIKOV IN OKRAŠKOV SE ZA VSAKO primerno ceno proda. KENDA Mostni trg 17.

DVOKOLESA

sprejema v polno popravilo, poniklanje, emajliranje z ognjem in shrambo preko zime.

„Tribuna“ F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4, tovarna dvokolesa in otroških vozilcev.

Krznar in izdelovatelj čepic

Eligij Eber Ljubljana, Kongresni trg št. 7

V zalogi imam vsakovrstne kože: škotske, klaske itd., vol, urta, ovratnika. Moderniziram damsko plašč. Proizvajam vsakovrstna popravila.

Gradbeno podjetje

Arhitekt V. Krainer & Ko.,

Jesenice.

Stavbna vodstva: LJUBLJANA DOMZALE ZAGREB

Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo 7721

A. E. G. kinostroji

najnovejša konstrukcije so neprekosljivi! Zahtevajte ponudbe od glavne zastopstva

ORIENT-FILM d. d., Subotica.

Zaloga majhnih motorjev in prvovrstnih sodobno zanimivih filmov.

Trboveljski premog in drva

dobavlja

Družba ILIRIJA

Ljubljana, Kralja Petra trg 8

Telefon 220 272

Prvovrstno pšenično moko

6000 najboljša kakovosti iz najlepše bačke pšenice nudi po konkurenčnih cenah

Vinko Majdič, valjični mlin - KRANJ.

Kupuje tudi vreče.

Velika zaloga klobukov in slamnikov se dobi pri

Franc Cerar

družba z o. z., tovarna v Stobu, pošta Domžale

Prezjemajo se tudi stari klobuki in slamniki v popravilo pri Kovačevič v Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.

Sprejemajo v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Rabim

pecivni prašek in vanilin-s'adkor

ker je najboljši in domač izdelek

Prva slovenska izdelovalnica

USNJATI OBLEK

Drago Schwab

Ljubljana - Dvorni trg 3

Polovica trgovske hiše

v sredini Ljubljane, primerna za zavarovalnico, elektrotehnično ali slično velepodjetje naprodaj. Pojasnila daje „Upravništvo Slovenskega Naroda“.

Razpis službe.

Za novo ustanovljeno bolnico

se sprejme prvovrstna kuharica in 30 bolničark

(Pflegerinnen). Starost od 20 do 35 let. Prvenstvo imajo one, ki so v podobni službi delovale. Ponudbe takoj z navedbo dosedajnega službovanja z izpričevali osebno na Anončni zavod „Apollo“, Ljubljana, Stari trg 19-II.

Gostilno v Ljubljani

s koncesijo prevzamem v najem. Odkupim ves inventar. Ponudbe pod Amerikanec-1082 na upravo Slovenskega Naroda.

Velika zaloga vsega elektrotehničnega materiala motorjev

Na drobno!

svetilnih teles

gradnje elektrarn

Na debele! inštalacije.

Elektrotehnično podjetje

LEOP. TRATNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Svetovna turška išče za več okrajev zanesljivega

potnika

Za zanesljivo moč stalna služba z velikimi dohodki. Istotako se reflektira na še zmožne vpokoje. Ponudba je nasloviti pod dobra in zanesljiva moč „994“ na upravo Slovenskega Naroda.

Razpis prodaje.

Iz zapuščine dr. Ivana Oražna se prodajo sledeče nepremičnine:
1. Vloz št. 201, kat. obč. Oštrca parcela 323 vinograd v izmeri 7492 m². Ta vinograd v „Zavodih“ je dobro obdelan in urejen, ima proti jugu obrnjeno višje lego in rodovitno zemljo.
2. Vloz št. 202, kat. obč. Oštrca in sicer: stavbna parcela št. 15 zidan viski hram v izmeri 94 m². Hram se nahaja v dobrem stanju, ima dobro slannato streho, vsebuje prostor za preho in za vinsko posodo, zraven sta dve iz lesa zgrajeni sobi, v podstrešju prostor za shrambo sena. Inventar v hramu ni; zemlji. parcela št. 322, nilva, ki se porablja za košenice, v izmeri 5737 m²; zemlji. parc. št. 174 gozd (kolosek) v izmeri 3337 m²; zemlji. parc. št. 311 gozd (kolosek) v izmeri 2528 m²; zemlji. parc. št. 315 gozd (kolosek) v izmeri 5822 m²; zemlji. parcela št. 349 gozd (kolosek) v izmeri 3661 m². Ti koloseki so deloma v rasti in deloma porabni za vinogradno polje.
3. Vloz št. 177, kat. obč. Cernča vas, parc. 599 gozd v izmeri 9664 m² (z različnim drevjem zaraščena hosta). Vse zemljišče se prodaja skupno.
Prodajni pogoji: Kupec plača vso kupnino na dan podpisa kupne pogodbe v gotovini, nosi vse stroške pogodbe, pr stojbine in vse davčine. Izvirajoče iz pogodbe, dani plača za leto 1924 na prodano zemljišče odplačajo davčine z dokladnim vred.
Ponudbe z navedbo kupne cene, v katerih se ponudnik zaveže, da ostane v besedi do 4. marca t. l., je poslati podpisano odboru do 26. februarja t. l.

Upravi odbor dr. Oražnevega dijaškega doma (univerza). V Ljubljani, dne 31. januarja 1924

UNITED STATES LINES

V NEW YORK

iz Southampton - Cherbourg

Leviathan

1. aprila 22. aprila 13. maja

iz BREMEN čez Southampton in Cherbourg v NEW YORK

George Washington

22. marca 19. aprila 13. maja

Amerika 22. februarja 26. marca

President Roosevelt 8. marca 2. maja

Republika 15. marca 11. aprila

Republika 16. maja 18. junija

Odbor iz Southampton na dan potoja. — Več iz sprednjim nastavom

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo: Beograd, Palata Beogradske Zadrge, preko puta „Hotel Bristol“ — Zagreb, Srednji Savez Hrvatskih Se- jacišk Zadruga, Mihanovića ulica 2, preko puta kolodvora — Ljubljana, Bratstvo Zjedinitelj Američkih Držav, Dunajska cesta 20. — Sarajevo, Savez Hrvatskih Sejjacišk Zadruga za Bosno i Hercegovinu, Aleksandrova ulica 32 — Sulek, Banka za pomorstvo

Steinway & Sons, tovarnarji klavirjev, New York, London, Hamburg obveščamo slavno občinstvo, da smo poverili svoje zastopstvo in prodajo (Alleinverkauf) naših klavirjev in pianinov gospodu

Alfonzu Brezniku

trgovca s klavirji in glasbilo ter izkušnemu muziku-strokovnjaku v LJUBLJANI, Mostni trg 3 (poleg magistrata)

ter prosimo, da si vsak interesent ogleda in poizkusi naš vse nadkriljujoči, na višku dovršenosti stoječi fabrikat ter tako uvidi razliko med dobrim in najboljšim.

HAMBURG, 8. februarja 1924.

Steinway & Sons, tovarnarji klavirjev in pianinov.

Politična situacija v Nemčiji.

V Berlinu, v januarju 1924.

Politične spremembe so bile v zadnjem času samo na Saškem. Izvoljena po ponesrečenem puču je morala Fellingova vlada demisionirati, ker so se ji izneverili demokrati in je ostala brez večine. Strankin kongres saških socialnih demokratov je začetkom novembra prepovedal frakciji vstop v koalicio z mešč. strankami do prihodnjega kongresa.

Zato so skušali socialni demokrati zavleči vprašanje volitev novega ministrstva. Toda začetkom januarja so jim meščanske stranke stavile ultimati: ali se sestavi ministrstvo široke koalicije, ali pa bodo glasovali za komunistični predlog o razpustu deželnega zbora. Socialni demokrati so se uklonili in 4. januarja je bilo sestavljeno novo ministrstvo, v katerem je večina socialdemokratov. Za ministrskega predsednika je bil izvoljen zmerni socialdemokrat Heldt.

Sledečega dne je bil odprt kongres saških socialdemokratov, na katerem so delegati ogorčeno protestirali in zahtevali, naj predsedstvo izključi iz stranke očitno 25 deputatov, ki so glasovali za Heldtovo ministrstvo. Ti pa so v odgovor na to izjavili, da apelirajo na vsenemški kongres socialdemokratske stranke, nakar je ministrstvo ostalo na krmilu. 13. januarja so se vršile na Saškem volitve v samoupravne korporacije. Rezultati so bili presenetljivi.

Meščanske stranke so dobile povsod ogromno večino. Samo v Hemnitzu so zmagali socialisti z enim glasom. Poraz socialdemokratov je bil ogromen. Izgubili so 30—35% glasov. Na Turinškem, kjer se vrše volitve 10. februarja, je sedaj na krmilu še socialdemokratsko ministrstvo Fröhliche. Njegovi poskusi, da bi pod predlogom redukcije administrativnega aparata odstranil nesocialistične uradnike, bi bili kmalu povzročili imenovanje državnega komisarja. Berlin je naznačil revizijo, ki je dognala, da je notranji minister Hermann ponarejal dokumente o datumu sprejema uradnikov na službo ter na različne načine favoriziral svoje politične prišaste. Hermann je berlinska vlada takoj odstranila in citirala pred sodišče, vendar pa je bil dosežen med obema vladama sporazum, ki garantira Fröhlichu kabineto občanov do volitev. Vse meščanske stranke od demokratov do nacionalistov so se združile v skupni blok redar, čigar namen je zlomiti social-komunistično večino v deželnem zboru.

Poraz so doživeli socialdemokratje tudi v Lübecku. Tam je mestni parlament s socialistično večino izrazil senatno nezaupnico in zahteval narodni referendum. Glasovanje je dalo 43.000 glasov za senat in 30.000 proti. Zato je moral biti parlament sedaj razpuščen. Nove volitve se vrše 20. februarja.

Zapleten je položaj še vedno na Bavarskem. Tam je eksekutivna oblast še vedno v rokah generalnega komisarja von Kahren, toda nanj pritiskajo s treh strani. Največji sovražniki so mu »Hitlerovci«. Ob vsaki priliki mu nasprotujejo bavorski demokrati, socialdemokratje in končno tudi ministrstvo Knödinga, ki bi prav rado prišlo znova do popolne moči. Obenem se približuje proces o novembarskem puču, ki dela mnogim velike preglavice, ker imajo slabo vest. Govori se, da bodo prenesli ta proces iz Monakovega v kako drugo bolj mirno mesto. Kahren smatrajo mnogi za soudeleženca in mu očitajo, da hoče zamašiti svojim nasprotnikom usta, češ da se boji razkrinkanja. Nacional-socialistični listi v Avstriji priobčujejo nai-

različnejše napade nanj in na generala Lossowa. Zadnja novost bavarskega življenja je ob avličen predlog narodne stranke o potrebi narodnega referenduma glede razpusta sedanega deželnega zbora in podelitve novemu deželnemu zboru upravnih pravic brez tretinske večine glasov.

Komunisti kot stranka so izgubili s površja. Poskrili so se po zakotnih lokalih in drugih skrivališčih in nadaljujejo

svojo razdiralno agitacijo. V Berlinu se vrše dvakrat na teden zborovanja, ki jih prireja takozvana »rdeča zveza inteligentskih organizacij«. Namen teh zborovanj je ujeti v komunistične mreže berlinsko inteligenco. Agitatorji se poslužujejo najrazličnejših sredstev, med katerimi zavzema seveda prvo mesto težak gneten položaj intelektualnih delavcev, ki so v primeri z ročnimi delavci zelo slabo plačani.

V. Doroševič:

Pravljica o pravljici.

(Iz zbirke »Vzhodne pravljice«.)

Nekoč je resnica padla na um, da pride v dvorec. V dvorec samega Haruma-Al-Rašida. Allah akbar! Ko si ustvaril žensko si ustvaril fantazijo.

Dejala je sama pri sebi: Zakaj pa ne? Mnogo priležna je v prorokovem raju, mnogo krasotič v zemeljskem raju — v kalifovem haremju. Na prorokovem vrtu bi ne bila zadnja med priležnicami, med padisahovimi ženami pa bi bila morda prva in med odaliskami prva njegovih odalisk. Kie so korale, ki bi bile lepše kot moje ustne in njih dihanje kot opoldanski vzduh. Lične so moje noge in grudi so mi kot dve liliji, liliji na katerih ste se pojavili dve sragi krvi. Srečen oni, ki bo sklonil glavo na moje grudi. Divne sanje bo sanjal. Kakor luna prvi dan po polnolunju je svetlo moje lice. Kot črni dragulji gore moje oči in tisti, ki bo v hipu strasti prav blizu pogledal vanje, naj bo še tako velik — zagleda v njih sebe tako majhnega, da se bo zasmeljal. Allah me je ustvaril v hipu radosti in vsa sem pesem svoje-mu stvarniku.

In je odšla Obledela samo v svojo lepoto. Na pragu dvorca jo je z grozo ustavil straža. Kaj hočeš tu, ženska? Videu hočem slavnega in mogočnega sultana Haruma-Al-Rašida, padisaha in kalifa, našega velikega vladarja. Samo Allah bodi vladar na zemlji.

Zgodi se v vsem Allahova volja. Kako ti je ime? Nesramnost? Ime mi je Resnica. Ne jezni se nate vojščak. Resnico pogosto smatrajo za nesramnost prav tako, kakor laž za sramežljivost. Pojdi in obvesti o meni.

V kalifovem dvorcu so se vsi razburili, ko so zvedeli, da je prišla Resnica. Njen prihod čisto pomeni za mnoge odhod, je dejal zamišljeno veliki vezir Džiafar. In vsi vezirji so začutili nevarnost.

Toda ona je ženska! — je dejal Džiafar — pri nas je navada, da se z vsakim delom ukvarja tisti, ki nima o njem nobene pojma. Zato tudi nadzorujejo ženske evnuhi. Obrni! se je k velikemu evnuhu hranilcu poklo, časti in sreče padisaha, rekoč: Vrhovni evnuh. Tam je prišla ženska, ki se zanaša na svojo lepoto. Odpravi jo. Ne pozabi pa, da se vse to godi v dvorcu. Odpravi jo po pridvornih običajih. Tako, da bo vse lepo in dostojno.

Velik evnuh je stopil na balkon in z mrtvim očmi premeril golo žensko. Kalifa hočeš videti? Toda kalif te ne sme videti take.

Zakaj? Taki se ljudje rode in odhajajo na oni svet. Toda hoditi tako po tem svetu ni dovoljeno.

Ali Resnica je lepa samo tedaj, kadar je gola resnica. Tvoje besede zvane pravilo, kakor postava. Toda padisah je nad postavo. In padisah te ne bo videl take. Tako me je ustvaril Allah. Boj se, evnuh obsoditi ali kritizirati. Obsodba bi bila blazna in kritika predrzna.

Ne smem obsoditi ali kritizirati tega, kar je ustvaril Allah. Toda Allah je ustvaril surov krompir. In predno ga jemo, ga je treba skuhati. Allah je ustvaril riž trd kot kost. Da bi ga bilo mogoče jesti ga ljudje kuhajo in posipajo z žnfranom. Kaj bi dejali o človeku, ki bi jedel surov krompir, surovo kostrunovo meso ali ki bi grizel surov riž, češ, take je ustvaril Allah. Tako je tudi z žensko. Da je lahko gola, mora biti poprej oblečena.

Krompir, meso, riž! — je vzklitknila ogorčeno Resnica, — kaj pa jabolka hruške, duhteče melone? Ali jih tudi kuhajo, predno jih jedo, evnuh? Evnuh se je nasmešnil kot se smešljajo evnuhi in žabe. Melono olupijo, jabolka in hruške tudi. Aho hočeš, da s teboj storimo isto....

Resnica jo je hitro pobrisala. S kom si govoril, danes jutraj pred dvorcem in kakor se zdi, osorno? — je vprašal Harum-Al-Rašid hranilca svojega pokoja, časti in sreče, — zakaj je bil v dvorcu tak dirndaj?

Neka ženska, nesramna tako, da želi hoditi, kakor jo je ustvaril Allah, te je hotela videti, je odgovoril evnuh. Bolet rodi strah, a strah rodi sramežljivost, — je dejal kalif: če je ta ženska nesramna, ravnajte z njo po zakonu.

Mi izpolnjujemo tvojo voljo, še predno je izrečena! — je dejal veliki vezir Džiafar in poljubil zemljo pod vladarjevimi nogami: tako smo z žensko tudi ravnali. Sultana je prijazno pogledal in dejal: Allah akbar! Ko si ustvaril žensko si ustvaril trdovratnost.

Resnici je padlo na um, da pojde v dvorec. V dvorec samega Haruma-Al-Rašida. Resnica je obklela haljo, se prepasala z vrvi, vzela v roko palico in znova prišla k dvorcu.

Jaz sem Razodetje — je dejala osorno stražarju: v imenu Allaha zahtevam, da me pustiš v kalifu. In stražar je ves preplašen, stražarji so vedno preplašeni, kadar se bliža dvorcu kak tujec — torej ves preplašen je tekel k velikemu vezirju.

Spet ta ženska! — je dejal: skriva se pod haljo in pravi da je Razodetje. Toda po očeh sem spoznal, da je — Resnica. Vezirji so se vznemirili.

Kakšna nezakonskost napram sultanu — nasprotovati naši volji.

In Džiafar je dejal: Razodetje? To je stvar velikega muftija. Poklical je velikega muftija in se mu poklonil: Reši nas tvoja pravčnost. Ravnanje dostojanstveno in tako kakor zahtevajo dvorni običaji.

Veliki mufti je stopil k ženski, poklonil se ji do zemlje in dejal: Ti — Razodetje? Blagoslovljen, bodi vsak tvoj korak na zemlji! Ko bo muedzin z minareta zapel slavo Allahu, ter se zbore pravoverni v mošeji k molitvi — pridi. S poklonom ti odstopim okrašenih šejhov sedež. Razsvetli pravoverni. Tvoje mesto je v mošeji. Videti hočem kalifa!

Dete moje! Država — to je mogočno drevo, čigar korenine so pognale globoko v zemljo. Narod — to so listi, ki pokrivajo drevo in padisah — to je cvet ki cvete na tem drevesu. Korenine, drevo in listi vse je za to, da bi bujno cvetel ta cvet. In duhtel in krasil to drevo. Tako je ustvaril Allah! Tako hoče Allah! Tvoje besede, besede Razodetja, so zares živa voda. Blagoslovljena bodi vsaka kapljica te vode. Toda kje si čulo, dete da bi zalivali sam cvet? Zalivajo korenine. Zalivaj korenine, da bo cvet bujnejše cvetel. Zalivaj korenine, dele mošeji. Pojdi v miru od tod, tvoje mesto je v mošeji. Med priprostim pravovernimi. Tam razodevaj!

S solzami v očeh je zapustila Resnica ljubčevje in dobrega muftija. Harum-Al-Rašid pa je vprašal tisti dan:

Danes jutraj si govoril pred mojim dvorcem z nekom, velikim muftij, in govoril si ljubčevje, kakor vedno — v dvorcu pa je bil ta čas nemir? Zakaj? Muftij je poljubil zemljo pred padisahovimi nogami in spregovoril:

— Natančno tak je kot nakit lady Dunmoore.

— Natančno!

A, slednjč, je odvrnila, zaspanec se vzbujaj! Spomnili ste se, da sem ga obžadovala.

— Spomnil sem se tega. Vedno se vsega spominjam.

Komaj nevidna nevolja je sprememila poteze Missie Ezernin, toda ničesar ni hotela reči, kajti bila je silno vesela.

— Lady Dunmoore se bo blazno jezila.

— Ne!

— Zakaj ne?

— Ker je to njen nakit.

Pogledala ga je bedasto, nato pa vrgla nakit v kupo in zajecjala:

— Kaj pravite?

— Pravim, da je njen nakit, Missia.

Stopala je proti njemu, oči so ji divje žarele, dvignila je roke. On jo je krepko zagrabil za zapestja. V tem trenutku je spet dobil svoj ponos in svobodo mišljenja:

— Ali se žudite, da vam to tako enostavno povem?

— Pustite me! Vi ste...

— Tat? Če bi bil samo to! O, plačal bom, le pomirite se, plačal bom to po svoje! Toda naprej vam moram povedati, kar mi teži srce. Eno leto! Eno leto more, blaznost! Videl sem vas in vse je prenehalo obstojati zame. Ne

Vsi so bili razburjeni, jaz pa sem govoril mirno in ljubčevno zato, ker je bila ona blazna. Prišla je v haljo in hotela, da bi tudi ti hodil v halji. Smešna je celo misel. Mar je vredno biti vladar Bagdada in Damaska, Bajrta in Belbeka, da bi clovek hodil v halji? To bi pomenilo nehalčnost Allaha za njegove darove. Takih misli so zmogli samo blazni.

Prav pravi — je dejal kalif: — če je ta ženska blazna, je treba ravnati z njo usmiljeno, vendar pa tako, da bi ne mogla nikomur škodovati.

Tvoje besede, padisah, so nam pohvala. Tako smo tudi ravnali Pz žensko — je dejal Džiafar. In Harum-Al-Rašid se je s hvaležnostjo ozrl v nebo, ki mu je poslalo take služabnike. Allah akbar!

Allah akbar! Ko si ustvaril žensko si ustvaril zvijačo.

Resnici je padlo na um, da pride v dvorec. V dvorec samega Haruma-Al-Rašida. Resnica si je naročila posamični oblačil iz Indije, prozorne svilne iz Brusse in z zlatom prepletenega blaga iz Smirne. Iz morske globočine je dobila dragoceni kamenev. Okrasila se je s perjem tako majhnih ptic, da so bile podobne zlatim muham, boječim se pajkov. Okrasila se je z dragulji podobnimi debelim solzam Razposajena, vesela in obkoljena z neizmerno množico služabnic, ki so se ji strastno pokorile, je odšla k dvorcu.

Jaz sem Pravljica. Pravljica sem pisana kot perzijska preproga, kot pomladna trata, kot indijski pajčolan. Čujte, čujte, kako zvone moje zapestnice in obroči na rokah in nogah. Zvone prav tako, kakor zvone zlati zvoncek na porcelanastih stolpih kitajskega bogdijana. Povem vam o njem. Glejte te dragulje, podobni so solzam, ki jih je prelivala prelepa princeza, ko je milo odhajal na konec sveta po slavo in darila zanj. Povem vam o najlepši kraljici sveta. Povem vam o ljubimcu, ki je zapustil na prsih svoje drage prav take sledove solz, kakor so ti dragulji. Njene oči pa so postale ta čas od strasti motne, velike in črne, kot noč ali ta dragoceni kamen. Povem vam o njuni ljubavi. O njunem ljubimstvu tisto noč, ko je bilo nebo modro kot ta-le dragulj, zverde pa so se blestele kot ta tančica. Videti hočem padisaha, in naj mu pošlje Allah tolikokrat deset let življenja kolikor je črk v njegovem imenu in naj podvoji in še enkrat podvoji to število, kajti neskončna je Allahova radodarnost. Videti hočem padisaha, da mu povero o palmovih gozdovih, kjer letajo te-le ptice, podobne zlatim muham, o levih abessinskega Neguša, o slonih radi Džekura o lepoti Tadž-Magajla, o draguljih vladarja Nepala. Jaz sem Pravljica — pisana Pravljica.

Stražar je poslušal njeno zgodovino in pozabil povedati vezirjem, da je prišla Toda Pravljica so že opazili skozi okna. Tam je Pravljica, pisana Pravljica! In velik vezir Džiafar je pogledal brado, rekoč smehljaje: Videti hoče padisaha? Pustite jo! Mar se naj bojimo izmišljotin? Kdor dela nože, se mu ni treba bati nožev.

In sam Harum-Al-Rašid, vzdrmljen od veselja šuma je vprašal: Kaj je? Pred dvorcem in v dvorcu? Kakšna govorica? Kakšen šum?

Pravljica je prišla. Čudovito okrašena Pravljica. Poslušajo jo v Bagdadu vsi, prav vsi od malega do velikega in ne morejo se je dovolj naslušati. Prišla je k tebi, vladar.

Allah bodi edini vladar. Tudi jaz hočem slišati to, kar posluša vsak moj podložnik. Pustite jo. In vsa zrezljana in slo-nokoščena vrnite jo se odprla pred Pravljico. Med pokoni dvornih dostojanstvenikov in v prahu ležečih slug je šla Pravljica pred kalifa Harum-Al-Rašida.

Sprejel jo je s prijaznim smehljajem. In Resnica v obliki Pravljice je obstala pred kalifom. S prijaznim smehljajem jo je nagovoril: Govori, dete moje, poslušam te.

Allah akbar! Ti si ustvaril Resnico. Resnici je padlo na um, da pride v dvorec. V dvorec samega Harum-Al-Rašida. Resnica vedno doseže svoje. Kizmet!

da bi se brigal za to, kdo da ste, odkod prihajate, kam me vedete, sem vas ljubiti... niti oboževati... treba bi bilo drugih besed. Poleg vas, ali daleč od vas, z vami sem bil ves čas; zastoni so mi dejali...

Skušala se ga je otestiti; toda krepko jo je držal.

— Ne krčite! Dejal sem vam, da me hoste poslušali in poslušali me boste. Igra vas je zabavala. Ničesar niste obljubljali, toda dali ste mi razumeti! Kadar sem se slučajno obožaval ugoditi vašji kaprici, sem občutil nemo grožnjo... in hitel sem, hite!... Moja oseba vas je malo brigala, tudi za to se niste zanimali, kaj se bo zgodilo z menoj. Tako je šlo vse: moje premoženje, premoženje moje matere, dota mojih sester, vse... Pa še drugo, o čimur ne govorim. Po vsaki žrtvi, po vsaki nizkosti sem si dejal: »To pot bo čutila, bo merila moje ljubezen, usmilila se me bo in odnehala!... Vi, usmiljenja? Kaj še!... Pogled, odsonost duha, vzdih... »O, rada bi!... Bil je dijamant, ki ste ga videli v izložbi; smagrad, za katerega, kot ste dejali, bi prodali svojo dušo; rubin, za katerega ste si zgrižili ustnice od krvi. Vse to ste nosili en večer, potem ste pa vrgli na dno predala...

Pljunila je, toda on jo je držal s silo:

Pravni vestnik.

Dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča za Slovenijo.

O TOŽBI NA UPRAVNO SODIŠČE.

I.

Nedavno tega sem nakratko navedel, da je v smislu našega zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih v obče proti odločbam druge upravne stopnje dopustna tožba na upravno sodišče zaradi domnevane kršitve subjektivnih pravic ali v zakonu osnovanih neposrednih osebnih interesov. Že z tega predpisa sledi, da ni zoper vsako odločbo upravnega oblastva dopustna tožba na upravno sodišče, temveč da je treba neklih pogojev. Nedopustna je torej tožba:

1. Kadar sploh ni odločalo upravno oblastvo, nego kako drugo oblastvo n. pr. redno sodišče, kar velja tudi za primer, da je vršilo redno sodišče upravno posle;

2. kadar je v specialnem zakonu določeno, da odločaj sicer najpoprej upravno oblastvo, a imajo stranke pravico iskati pomoči pri rednih sodiščih, n. pr. glede raznih odškodnin po vodnopravnih zakonih po kranjskem ribarskem zakonu itd.;

3. v primerih, v katerih je tožba vložena zoper upravne akte, zoper katere se je mogla vložiti pritožba na višje upravno oblastvo, a se ni vložila. Vobče namreč gre najpoprej pritožba na jedno višje upravno oblastvo, a šele od te je dopustna tožba na upravno sodišče. Glede samoupravnih oblastev zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih ne dela nobenih izjem od tega predpisa in bi torej morala iti pritožba na ono višje bodisi samoupravno, bodisi državno oblastvo, ki je po starejših zakonih bilo poklicano, da rešuje pritožbe prvostopnega samoupravnega oblastva. Kraljeva uredba o poslovnem redu državnega sveta in upravnih sodišč v čl. 32. odstavka 2, kar brez potrebne zakonitega pooblastila določa, da ima pojedinec ali pravna oseba zoper nezakonite akte občinskega oblastva pravico pritožbe na nadrečeno državno upravno oblastvo in da se šle zoper odločbo tega oblastva sme vložiti tožba na upravno sodišče. Zoper upravne akte višjih samoupravnih oblastev t. j. zoper upravne akte oblastne ali okrajne samouprave pa bi bila po odredbah tega člena dopustna neposredna pritožba na upravno sodišče. Vobče je res že po obstoječih predpisih v Sloveniji zoper občino (brez razločka gre li za občinsko predstojništvo ali za občinski odbor) v kraljevno-policijskih stvareh dopustna edino pritožba na okrajno glavarstvo in ne more, da kakor na Kranjskem pred državnim preobratom od občinskega predstojništva na občinski odbor ali od občinskega odbora na državno upravno oblastvo 1. stopnje, ki upravlja sedaj v glavnem tudi posle bivše deželne samouprave. Dvomljivo pa je, če je v drugih nego krajevnopolicijskih stvareh pritožba zoper odločbo občinskega predstojništva na nadrečeno državno upravno oblastvo, ako predvidevajo občinski redi instanci tek od predstojništva na občinski odbor. Po občinskih redih, veljavnih v Sloveniji sta namreč občinski odbor in občinski predstojništvo (županstvo) dve posebnosti, v oboju nad- in podrejenosti stoječi inštanči. Če pa je odbor v drugi stopnji odločal, potem gre zoper njega odločbo pač le tožba na upravno sodišče. S kraljevo uredbo brez zadostnih zakonitih pooblastil se namreč ti predpisi ne dajo predrugačiti. Dalje tudi ni povsem gotovo, da bi bila zoper odloke okrajnih (srežkih) in oblastnih (dežel. ali provincialnih) samoupravnih

—Obračun! Obračun! Galantni možak!

— Da, ta obračun dobiš! Slednjč ste imeli to zadnjo željo, najbolji divjo, najbolji zahtevali! Ta biserni nakit, katerega cena vam je bila dobro znana. In vaš nekončan stavek: »Če mi ga daste!...« Stirajst dni sem tekal okoli vseh posejvalcev, prošil sem jih na koljenih, obljuboval, prisegal, rotil... In vi ste še o tem dvomili, ko sem prihajal k vam v gledališče in na bal? Ali ste čutili, da se je med vsemi bedakti, ki so vas obdajali, skrival za mojim smehom smrten strah? In večeraj, ko ste mi dejali: »Jutri vas čakam doma?« — Vraga, še manj! In še pred petimi minutami? ... In veste, kaj sem storil, da dohim te bisere? Zadal sem lady Dunmoore... da, zadaval, takole!... Oj, ne bojte se! Zkrat sem ubil, toda drugič ne bom. Prebudil sem se iz sanj, kot ste sami dejali.

Pri tem jo je pahnil od sebe; padla je na kolena. Tedaj je pa priklopel skozi njegovo sovraštvo nekaj kot ostanek stare ljubezni. Tudi on je pokleknil in skušal odstraniti niene roke, ki si jih je pritiskala na obraz, in zajecjal je:

— Missia...

Ona se je pa že dvignila, ušla je rokam, ki so se stezale za njo in vsa preplašena mu je vrgla v zaničevanju:

— Ubili žensko!... Za neprav na-nakit!

(Prevel P. V. B.)

Maurice Leve:

Rada bi...

Missia Ezernin je prišla z eno roko za ključ, z drugo za zapah, prisloni-la uho na vrata in vprašala:

— Ali ste vi, Frédéric?

— Da, jaz.

Potegnila je za zapah, odklenila in odprla vrata. Predsoba je razsvetljeval samo mesec, ki je razlival svojo mlečno svetlobo skozi okna. Šla sta skozi noč dve senci. V boudoirju je bil kanap pokrit s kožuho, odprta knjiga je bila padla na preprogo, cigareta, ki je bila odložena na kaminov marmor, je sama tlela naprej; nie navpični dim se je videl tudi v ogledalcu. On je stal vzravnan, nepremično, s stisnjenimi zobmi; ona se je usedla, dvignila glavo in ga naravnost nemo gledala v oči. Ker je pa le molčal, mu je dejala:

— Nsem vas več pričakovala...

Pri zvoku tega glasu se je komaj vidno zdrznil in dejal je:

— Od trenutka sem, ko sem vam obljubil, da pridem?

In zopet je zavladal molk. Slednjč je pa počasi utaknil roko v žep, potegn-l iz nje škafličico, jo postavil na mizo, rekoč:

— Tukaj je.

Missia je poskočila, odprla škafličico, vzklmela, prižgala veliko električno svetilko in dolgo gledala vratni nakit, ki je ležal na belcm baržunu. Ker se Fré-

déric še vedno ni ganil, se je njen lepi obraz razjasnil in z nasmehom mu je dejala:

— Vi ste gentleman.

Ko se je spoštljivo priklonil, je opazila, da v njegovih ustnicah ni krvi in da mu žare lica violičasto.

— Ali vas zebe? Gotovo je zunaj hud mraz.

Zmignil je z ramami:

— Ne vem.

Govoril je z globokim, malo hripavim glasom — skoraj s težavo, kakor bi bile njegove misli neke daleč drugod. Prišla je nakit, ga razprostrla in ga zapela okoli vratu. Nato je spet sklonila glavo, ga odpela, se nasmehnila in dejala:

— Uprav biseri, ki so rožnato nadahnjeni, in ki jih imam tako rada...

Vsa srečna je s pozornostjo ogledovala biser za biserom od največjega, ki je bil pritrjen v sredi, do najmanjših, ki so se dotikali diamančne zaponke.

— Vsi so brez napake. To je zares kraljevski nakit.

On je še vedno molčal. Ona pa je slednjč udarila z nogo ob tla in dejala, a ne da bi se ujezila:

— Recite vsaj, da me je vreden.

— Vreden vas je, Missia.

— Imenitij ste, čeprav ste malo-besedni: kaj zato! Pravzaprav vas imam takega še rajši.

In priklonil se je spet kot prej. Ona pa je nadaljevala vsa zaverovana v svoje veselje:

oblastev, predvidena v novem zakonu o oblastni in okrajni samoupravi dopustna neposredna pritožba na upravno sodišče, kajti po zakonu o oblastni in okrajni samoupravi vrši oblastni veliki župan nadzor nad oblastno samoupravo, okrajni poglavar pa nadzor nad okrajno samoupravo. Kratkotrajno obstojajo tehnični pomisleki glede pravilnosti kraljeve uredbe.

Seveda kadar ni višjega upravnega oblastva za to ali ono vrsto upravnih poslov, potem gre pač v vsakem oziru tožba neposredno na upravno sodišče. Nekateri pravniki so tudi mišljenja, da tudi takrat ni dopustna pritožba na višje upravno oblastvo, kadar je iz zakon izključil zakon iz važnih razlogov izrecno izključeval. Gotovo pa je, da v rednem inštančnem teku nimamo več tretje administrativne stopnje, ker inštančni tek po treh administrativnih stopnjah naš upravnosodni zakon povsem izključuje.

4. Dalje je tožba nedopustna, kadar je tožba naperjena zoper upravne akte, zoper katere se je smela vložiti pritožba le na državni svet oziroma na kako drugo upravno sodišče izven Slovenije. Na državni svet pa je tožba dopustna, kadar je minister ali v drugi ali v prvi stopnji odločil ali kadar se je izdal kak ukaz t. j. upravni akt podpisan od kralja.

5. Zakon izključuje tožbo na upravno sodišče tudi v stvarih, v katerih in kolikor so upravna oblastva po pozitivnem pravu upravičena določati po svojem svobodnem prevdanku. Stvari svobodnega prevdanka v strogem pomenu besede so stvari, v katerih posluje upravno oblastvo glede smeri uradnega delovanja in materialne vsebine upravnega akta povsem po svojem lastnem prepričanju brez omejitve po zakonitih odredbah edino le iz vidika obče blaginje in ob skrbnem uvaževanju even-

tualnih interesov podincev. Kolikor je v takih primerih upravno oblastvo postopati po določenem postopanju t. j. po oblihi predpisih upravnega postopanja ali po kakih specialnih predpisih upravnega postopanja, zgolj vprašanje pravilnosti postopanja ni stvar svobodnega prevdanka in je zaradi tega podvrženo judikaturi upravnega sodstva.

Druge stvari, ki jih ne prištevamo k stvarim svobodnega prevdanka v strogem pomenu, pa spadajo pod svobodni prevdarek upravnih oblastev le v toliko, kolikor sme upravno oblastvo pri podvajanju stanja stvari pod abstraktno normo pravno merodavne činenice po svojem lastnem prepričanju na podstav svojega strokovnega znanja in svojih izkušenj oceniti. Smatrati jih je tedaj le v zelo omejenem obsegu za stvari svobodnega prevdanka.

6. Istotako je tožba nedopustna, kadar se tožba očividno na nikakoršno pravico ali na nikakoršen v zakonu osnovan neposredni osebni interes ne opira. Naše upravno sodstvo ima pač edino nameno, da štiti subjektivne pravice, nikakor pa nima nalogo štiti pravilno izvrševanje zakonitih predpisov. Le oseba, ki se jej je kršila subjektivna pravica, ima pravico do tožbe na upravno sodišče. K subjektivnim pravicam pa štejemo seveda tudi take interese, ki jih zakon na tako izdaten način štiti, da je po izrecnih zakonitih predpisih njih nosilca smatrati za stranko n. pr. sosedo v stavbnopolicijskih stvarih. Sosebo spadata semkaj vse one pravne pravice, zaradi katerih smejo poedine osebe po izrecni zakoniti odredbi zahtevati oblastveno zaščito dotičnih svojih interesov.

7. Povsem umljivo je, da je tožba nedopustna, kadar je po tožbi upravno sodišče že enkrat dokončno odločalo.

Zdravstvo.

Dr. Démetér Békés-Trstenčík

O NEGOVANJU TELESA, KOPELJI IN UMIVANJU.

Marsikdo starejših se bo še spomnil, da svoj čas niso proglasišali samo v samostanski odgoji, ampak tudi v domačih krščanskih hišah za nemoralno in pregrešno, da bi si n. pr. deklica umivala in spirale diskretne dele telesa, ki jih sicer pokriva obleka. Razven seveda ob priliki redkih čistilnih kopeli, ki jih je pripuščala tedanja doba. Ta čas je bil hvala bogu daleč za nami. Moderna koedukacija in prosto gibanje spolov v kopališčih in pri raznih sportnih prireditvah sta okrepila moralo dosti bolj, kakor bi jo bila kdaj v stanu starokopitna zaslepljenost. Obenem pa sta oživila higijensko kulturo telesa.

Zapadni kulturni človek, Američan, Anglež pa tudi Nemec, si ako le možno vsak dan okopje telesa v topli vodi. Nemci se danes sami norčujejo iz svoje dimastije in starega cesarja, ki v svoji palači niti ni imel kopalnice, tako da je mogel Berlin vsako soboto videti, kako so iz nasproti ležečega Hotel Rome vlačili preko ceste Unter den Linden leden obanjo, v kateri se je kopal cesar Viljem I., od Nemcev nazvan Veliki. Tudi Slovenec ne moremo ponašati z vsakdanjimi kopelmi. Saj naše stare hiše kopalne po večini ne poznajo. Z javnimi kopališči na tudi nismo obogodjeni. Zabeležbe je vredno, da bosta skrb za zdravstvo in smisel za telesno kulturo prvo moderno in uzorno urejeno kopališče postavila slovenskemu delavstvu. Takozvani boljši sloji torej najbolj trpe vsled zaostlosti naših kulturno-higijenskih naprav. Zaradi tega pa bi ne smeli manj negovati svojega telesa. Marsikdo, ki se enkrat na teden ali celo le vsakih štirinajst dni okopje, misli, da je s tem doprinesel bogve kako žrtev ali pa da si je stekel posebno zaslug za kulturo telesa. Se nabhaja se rad s tem svojim naprednjatvom. Za to pa stoji čez teden dan za dnem čez množice do vrata ohlajen pred umivalnik, si nekoliko opljnska obraz in roke, okrtati zobe, morda še malo iznere usta, pa huj med svet. To ni kulturno! Bog nas pa varuj, ako morda tako postopajo tudi ženske.

Človeška koža ni navadna prevlečka, ki pokriva spodaj ležeče dele, ampak je delujoč organ, ki so mu poverjene važne naloge za naše telo. Varnostni stroj je, služil regulaciji toplote in v manjši meri tudi dihanju: da ostane prožna, izločajo posebne žleze toščobno tvarino, kožni loji. Neprestano se znijo. Del znojca izhlapi, ostanek pa se strdi na koži in sestavlja iz loja, toščobnih kislin, usehnilih kožnih luskin in razne nesnage. Ta povlaka ovira kožno dihanje. Je izborno zarezljive raznim bakterijam in pospešuje prehlajenja, ker dobro prevaja toploto. Treba je torej, da kožo redno in temeljito čistimo. S tem izboljšamo zrak po naših stanovanjih in zmanjšujemo nevarnost prenašanja bolezenskih snovi. Kulturnemu človeku pa ni le s higijenskega ampak tudi z npravnega vidika potreba, da neguje svoje telo in gleda na njega čistoto; s tem se navadi na red, brez katerega v življenju ni uspehov.

Ako nam je torej kopel le enkrat na teden na razpolago, moramo dan za dnem, tekmo 24 ur vsaj enkrat, temeljito oprati vse dele telesa, tudi diskretne. Zlasti je važno, da na to navajamo otroke. Pri tem nam zastopujejo primitivni pripomočki, umivalnik ali čeber s toplo vodo. Štefiti pa tudi ne smemo z mišom, o katerem pravi znameniti kemik Liebig, da je merilec ljudske kulture.

Pripovedovati bi mogli marsikatero zanimivo zgodbo, ki prica, da so nekateri kopek gnila jabolka; na zunaj žrtvujejo velike zneske za razkošne toalete, kožuhe, svilene nogavice in dragocene dišave, na znotraj pa zanemarljivo osnovne zakone telesne nege. Toda omejeni prostor nam ne dovoljuje takih indiskrecij. Zato naj se pa nekoliko pomudimo pri dišavah, ki smo jih pravkar omenili. Lahen diskreten vonj nam je pri damah vsikdar prikljuvil, zlasti ako se venomer uporablja isti parfem, tako da je za nosilko karakterističen. Naravnost zoprne in vse prej kakor fine in kulturne so pa vsiljive, preostre dišave, kakor nam dandanes na vsak korak pronajajo v nos. Ako na cesti v gredališču ali v koncertni dvorani oddalje zavohamo tako nevšečno cvetko, se nehoti vprašamo: »Kaj pa ima ta prikrivati?« Sicer pa, kaj je treba dosti dišav ženski, ki ji je telesna čistota pravilo, saj pravi že Visoka pesem Salomonova o nji: »Dih Tvoja se sapa je kakor jabolko, Tvoja usta pa so kakor najboljši vino.«

Govoreč o negovanju telesa ne smemo prezreti gotove v ženskem življenju redno se ponavljajoče dobe, glede katere vladajo ponekod naravnost neverjetni predsodki. Tako prepoveduje zelo razširjena vraža ženskam, da bi v tem času menjale perilo. Nekatere nad vse modre hranijo celo košulje od meseca do meseca, da jih neoprane iznova uporabljajo v kritičnih dneh. Bog se jih usmili, ki tako delajo! Prizanesi bi jim le mogli, ako bi imeli tudi pri nas »ženske hiše«, v katere zapirajo na Van Zant na otok sreče in pri prirodnih narodnih nesrečnic, dokler ni o zopet sposobne za človeško družbo. Poudarjamo naj torej, da so redne tople kopeli tudi v teh kritičnih dneh zelo koristne in priporočljive, zlasti ako se jim od mladega privadimo. Naravnost zahteva higijene in telesne kulture pa je, da se ženske v tem času večkrat na dan temeljito operejo in da menjajo perilo še češče kakor ob drugih prilikah. Pozabiti ne smemo, da je ta periodični dogodek naravna prikazen, povsem normalna telesna funkcija, ki kvečjemu zahteva, da se izlozljive pretežkih telesnih naporov, tekmo katere pa nam sicer v nobenem pogledu ni treba izpreminjati življenja.

Ker smo že zašli na intimno polje, naj še omenimo, da obsega vsaka moderna kopalnica tudi bide in da mlada Američanka in Angležinja ne dre na polovane brez izplakovalne naprave. To dokazuje, da zahtevajo intimni organi posebne nege in skrb. Tu je iz vzrokov higijene in telesne kulture vsakdanje spiranje naravnost pravilo. Spominjamo se vsikdar, da si s telesno čistoto zaščitimo polovico zdravja!

Za kulturo vode in telesa gre hvala Rimu in islamu. Zanimivo je, da nas je stari Rim v tem pogledu izdaleka prekašal. Dokaz temu razvalne veličastnih vodovodov in prostornih kopališč, zlasti onega cesarja Karakale, ki ga še danes vsakdo občuduje in v katerem se je moglo hkrati kopati do 3000 oseb. V pompejanskih izkopinah ne nahajamo le troje velikih kopališč za moške in ženske, ampak tudi kopalnice v privatnih hišah. Z razpadom rimskega cesarstva in preseljevanjem narodov se je ta kultura izgubila. Prišli so nam jo iznova križarji iz orient, ki je postal po Bizacu dedišča starorimske kulture. Saj so »turške kopeli« še danes na glasu. Vendar se je v srednjem veku kopanje le počasi širilo. Nasprotovala mu je cerkev, deloma z upravičenjem, ker so se vsled abotnih srednjeveških šeg v javnih kopališčih

dogajale razne nečednosti. Zdravi menihi so se smeli v tedanjem času dvakrat na leto kopati, benediktinci slavit opatije Cluny pa je samostanski red dovoljeval samo tri kopalne rjuhe, eno za redovnike, drugo za novince, tretjo pa za lajke. Celó v novejšem času je le počasi prodiral smisel za telesno kulturo. Madame de Mazarin je našla v 17. stoletju zavetišče v samostnu vizitandini. Ko je nekega dne zahtevala kopel za noge, se je ves samostan razburil in ji je kopel odrekel. Celó dražestna Margareta Navarska se ni sramovala sem in tja povedati svojemu ljubimcu, da si že osem dni ni umila rok. Kaj bi k temu rekel današnji ljubimec? On hoče, da naj bo njegova izvoljenka moderna Anna y o m e n e, kulturna devotka, ki se vsak dan dvigne iz kopeli.

To in ono.

100.000 FRANKOV ZA SPOMENIK PSU.

Ruska knežinja Lobanov iz Rostova, vdova carskega kancelarja Lobanova, je leta 1915. umrla ter zapustila svojim dedičem znatno premoženje, tako samo za pet milijonov raznih draguljev. V svoji oporoki je določila, da se ima porabiti znatna svota 100 tisoč frankov za postavitev monumentalnega spomenika njej ljubljenu psčku »Lulu« na pasjem pokopališču v Parizu. Dediči so protestirali pri tej oporoki in vnela se je dolgoletna pravda, ki je sedaj končala tako, da je sodišče priznalo veljavnost te testamentarne določbe. Dediči morajo spoštovati poslednjo voljo ruske knežinke in zgraditi natančno skiciran spomenik.

VELIKANSKI ZAKLAD POD SKALO.

Po poročilu iz Bazila so našli te dni pod veliko skalo pri Wegebauu na Švicarskem veliko železno blaginjo, v kateri je bil shranjen velikanski zaklad zlata in srebra. Uvedene polvedbe so po dolgem času dognale, da je bil ta zaklad lasinske slovitega tolovaja in razbojnika Jurja Grasia, ki so ga bili pred približno sto leti na Dunaju obesili radi številnih tolovajstev in razbojništev. Grasel je bil glavni tolovajev, ki so oslobito nadlegovali Češko in bili pravi strah tamosenjnih prebivalstvu. Po njegovi smrti je bila razširjena pripoved, da je Grasel neke skril velikanski zaklad in srečen oni, ki ga najde. Sedaj so ga našli.

KAKO SO NASTALE MODE.

Moda ne izvira samo od kapricioznosti ali ekscentričnosti moža ali ženske, temveč je večkrat povod pogrške na lepoti. Velike mode, predvsem one, ki so povzročale pravcati preokret v oblačenju, so največkrat posledica želje moža ali žene, ki si sta s lansirala, da prikrije telesne napake. Tako so n. pr. hčerke Ludovika XI., ki so imele po materi zelo debele noge, iznašale modo dolgih, po zemlji se vlačilnih kril in žena Filipa III. je vpeljala ovratnik do podbradka, da prikrije svoj dolgi grl vrat. Lepa igračka Perronière, ki je imela na čelu globoko brazgotino, je pokrila slednjega s prekrasnim juvelom, ki je bil pritrjen potom svilene traku, zvezanega zadaj na lasih. V svoje največje veselje je igračka kmalu videla mnogo posnemovalk. Vendar moda ni služila samo prikrijuvanju telesnih napak, temveč je tudi lepim telesnim prednostim dajala izrazit značaj. Tako je na pr. Ana Avstrijska skušala uveljaviti svoje krasne roke s tem, da je nosila kratke rokave. Ludovik XIV., solnični kralj je zapovedal splošno nošenje barok, ker je hotel s tem prikriti izpuščaje, ki so se delali na glavi. Visoke pete pa je iznašal markiza Pompadour, ki je bila navadno majhne postave.

Prva doktorica.

Ker se danes mnogo govori o promocijah žensk in so že tolikim iz zadnjega časa naprtli prvenstvo ženskega doktorata, naj bo kratko povedano: Nisepia Cornaro, beneška plemenitašinja, je dobila dne 25. junija 1679 od akademije v Padovi naslov doktor. Ta je bila prva, ki je bila deležna časti naslova »doktor«, za katerega se danes ne poganja jo več toliko, vsaj moški ne. Razlogi zato so razumljivi.

ANKETA SARAJEVSKIH »VEČERNIH NOVOSTI«.

Sarajevske »Večerne Novosti« so razpisale dve zanimivi anketi o dveh kožljivih vprašanjih. Prvo se glasi: Kako bi se dala najenergičnejše pobijati draginja? druga pa: Kakšno tovariščico (tovariša) bi želeli imeti v življenju? Odgovori ki prihajajo na to anketo so precej pestri, sarkastični in zanimivi. Tako odgovarja M. D. iz Sarajeva: 1. Draginja se da pobiti v 24 urah ako se prebivalstvu znižajo težki davki, ministrom nakažejo uradniške plače, narodnim poslancom pa pokojninske. Obesim uradniški pišer: 1. Ko bi ministri imeli naše plače in ko bi morali po strani zaslužiti, bi bilo dragine kmalu konec. Komunisti odgovarjajo: 1. Socializacija produkcije in in uničenje kapitalizma bo najbolj znižalo draginjo. 2. Za življenjsko tovariščico pa nisem komunist in želim za sebe ženo v polnem smislu besede. Mala Maja piše: 1. Za draginjo se naj briga moj mož. 2. Za moža bi hotela človeka z mnogo para. Moderat Tantalus. Ne pravega antilemita vadihuje: 1. Draginja, ki vlada se da pobiti s tem, da si kupite konopec vrvi in se obesite. Strup je že predrag. Na ta način bo rešeno je vprašanje lastnastavn

Kratkočasnice.

O jeji

A: »Čuješ, jo že imam, kako vzdržat 30 dni brez hrane.«
B: »Tako, kako pa?«
A: »Ponoči jem.«

Sumljivo.

Pisatelj, ki je jedel zakvevo pečenko: »Slišite gospod plačilni, zajec vendar ni ma — psevdonima?«

Uporabljiva ženska.

Mati čita svojih hčerki iz zgodbe Sv. pisma o propadu Sodome in Gomore: In Lotova žena, ki se je med begom obrnila, je bila spremenjena v solnat steber.

Pepec, ki je verno poslušala mater, pomislil nekoliko in nato pristavi: »No torej, so jo vendar lahko še imeli za vporabo!«

V zakonu.

On: Reda ti ne prazna. Naše stanovanje sliči pravcati pustini! Ona: »In ti si kamele v njej!«

Napačno razume.

Sodnik: »Obsojeni ste, kakor ste ravno žul na štiri leta ječe. Imate k tej obsodbi kaj pristaviti?«

Obtožene: O hvala, štiri leta je ravno dovolj!

Sodnik in priča.

Sodnik: »Čujte priča, vi ste videli, kako je obtoženi prepeljal svojo ženo?«

Priča: »Da!«

Sodnik: »Ali se spominjate, kdaj se je prepel prijel?«

Priča: »To lahko natančno povem: dne 13. novembra preteklega leta.«

Sodnik: »Kako vam je to tako natančno znano?«

Priča: »Hm, dogodilo se je bal na dan njihove poroke.«

Pri slikarju.

»Vi želite podoba za poročno darilo? Ta tukaj bi bila zelo primerna. Imenuje se »Začetek viharja.«

Učna ura.

Geolog: V skoro največ jezicah je zemlja ženskega spola.

Učence: Aha, ker ne morejo ugotoviti, koliko je stara.

Prijetna družba.

Sopotnik v vagonu: »Verjemite mi, zrak je najboljši, kar imamo. Vedno pregovarjam ljudi, da naj spe pri odprtih oknih.«

Gospod: »Aha! Ze vidim, vi ste zdravnik!«

Sopotnik: »Hm, tisto ne, ampak vlomilec.«

V skrbch.

»Natakar prinesite mi prosim zrezeka.«

»Tako?«

»Ali prosim velikega, sem zelo nervozen in me vsaka malenkost razburja!«

Odrito.

Ona: »Ali še vedno dvomite, da s vam resno mislim? Saj sem vendar danes v vami trkal prslela.«

On: »V tem na vidim dokaza.«

Ona: »Ne? Potem nimate pojma o tem, kako vi plešete.«

Veščak.

Rokavičar, (ki je v temi dobil krepko zausnico, maščevaldo): »No počakaj, to šapo si bom zapomnil, najdem jo. Bila je številka 944!«

Času premerem obešnjakov humor.

Uradnik jetnišnice: »Torej jutri boste obešeni.«

Delikvent: »Ne, stavkami!«

Raztresenost.

Profesor (k obupant vdovi): »Kaj, vaš mož je umrl? Tak luksuz bi si pri tej dragini vsekakor lahko prihranil!«

ZAŠITO SRCE.

Uspešna operacija na samomrličcu.

V eni zadnjih sed družstva zdravnikov na Dunaju je dr. Winkelberger privedel seboj 21 letnega železostrugarja, ki se je z nožem sunil v prsa. Prepeljan je bil z rešilnim vozom v bolnico, kjer so ugotovili, da je srce ranjeno. Ob etrovi narkozi je bil prsi kot odprt in srce je pokazalo na prednji strani približno en cm široko urezno odprtino. Pri odprtju srčnega mehurja pa je bila opaziti 6 milimetrov široka, od sanka povzročena rana. Rana je bila s tremi šivi zašita in operacijska rana istotako zašita. Štiri tedne po operaciji je pacient že lahko zapustil posteljo v nadalnjih dveh tednih je bil že za delo zopet zmogel. Winkelberger je navedel, da se operacijsko obravnavanje srčnih poškodb že izvaja nad dve leti. Od takrat je število »zašitih src« vedno večje. Na kliniki Eislerberg na Dunaju je bilo dosedaj operiranih 28 oseb na srcu. Od teh je bilo ozdravljenih 10. Umrljivost je znašala 54%.

POZABLJIVI GENERAL.

Znani ruski general Bekendorff je bil strašno pozabljiv. Pri nekem manevru gre na pošto in vpraša za svojo pošto. »Vaše ime, ekscelencija?« vpraša poštar. General se premišlja in misli, domisliti se ne more svojega imena. Naročil je, da pride poznele.

Na cesti ga pa pozdravi njegov prijatelj. »Zdrav, Bekendorff!«

»Kako praviš?« ... Ja, prav, prav. Bekendorff!« raztreseno odgovarja general.

In je šel na pošto. Tokrat ni pozabil več svojega imena.

Nekoč je bil general na zabavo povabljen. Pozno je že bilo, le on in gospodar sta še ostala v dvorani. Oba sta bila že izmučena ali general ni kazal prav nobene volje, da bi odšel. Onspodar ga povabi v mali intimnejši salon. NK ni pomagalo.

Končno se gospodar odjunači in pravi: »Mogoče še ni dospela Vaša kočija?«

»Kako! Svojo?« Prav tako sem vam jaz hotel ponuditi svojo!«

Šele tedaj se je domislil gospodar, da se je general Bekendorff domisljal, da je v svojem stanovanju in da je v svoji pozabljivosti že na vse načine računal, kako bi se iznebil »povabljenca«.

Podpirajte obunane slepe in daruite

»Podpornemu društvu slepih.«

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.